

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Paraenesis De Eleemosyna

Alardus <Amstelredamus>

[Köln], 1545

VD16 A 1250

Concio Pro Eleemosyna, per Alardum Amstelredamum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63012](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-63012)

SOCIONCIO PROS
ELEEMOSYNA,
per Alardum Amstela-
redamum.

Osteaquam in confessio sit,
quoties bellum, pestis, fa-
mes, pænuriaque & rerum
omnium egestas opprimunt
mundum, ut iam nūc quum
maxime, hoc sepius ex dei
ira descendere, qui apud Ma-
lachiā in pauperibus (si non
accipiāt eleemosynas) fraudari se loquitur, & sua
portione priuari. Ob id dilecti in Christo fratres,
uos in cōie ad pauperes sustētationē cohortaturus, al-
tius paulo quēdā repetā, sed ita, ut neq̄ sine fructu,
neque sine utilitate sitis audituri. Principio igitur
paucis aperiemus, quidnam sit eleemosyna, & quā
sit ea multiplex, Deinde quod optimum eleemosy-
narum genus, Deinde quibus licet erogare, ac ut
maxime liceat, an ex alienis & male partis, De-
inde ad quos potissimum pertineat pauperum su-
stentatio, Quām sollicitus fuerit beatus Paulus in
omnibus, aut fere omnibus epistolis pro collatio-
nibus atque communicationibus faciendis in paupe-
res sanctos, & quinam sint illi, Tum quibus meri-
to debeatur eleemosyna, An etiam mendicis uali-

A

DE E L E E M O S Y N A.

dis, alijsq; id genus fucis & erroribus. Præterea, num in quosuis citra delectum sit eroganda. Post quis sit legitimus eleemosynæ usus. Item dominū non ad ea quæ largiuntur, sed uoluntatem respice-re largientium. Postea quantas uires habeat, & qui bus donanda sit præmij. Ad extremum, quo quot-quot adest is ex æquo pñj atque misericordes, p pen-sioribus animis in prouehendam pauperum inopi-am incumbatis, ex selectioribus ueterum commen-tarijs adiiciemus cohortationes aliquot plurimum allaturas adiumenti in eleemosynas hilariter im-partiendas.

Quid nam sit eleemosyna.

SIT igitur eleemosyna per quam ubi, quando, uatenus, & cui conuenit munus quodcunque fuerit illud hilares, lætique cū misericordia & lar-gitate pauperi erogamus. Magna uero erit, aut qa nobis anxie opplorantes egeāt nimium, aut quia & magna, & difficultia rogēt, aut quia in tempore sup-peditetur. Quo pertinet illud Ecclesiast. 35. Specio sa misericordia dei in tempore tribulationis, quasi nubes pluiae in tempore siccitatis. Eleemosyna est opus in quo datur aliquid indigenti ex compas-sione propter deum: sic fore beatus Thomas contra gentiles libro 3. cap. 126.

Quid proprium eleemosynæ.

Chrystostomus in Epistol. priori ad Corin. cap. 9. Homilia 21. Sed si uel exiguum quiddā argenti exhibuistis, tāquam omnia uestra con-

DE E L E E M O S Y N A.

sumpscritis, commouemini, nescientes quod nō dare, sed large dare, id demum est eleemosyna. Idcirco propheta nō dantes simpliciter prædicat, & laudibus extollat, sed abunde elargientes. Non em̄ sim pliciter dixit, dispergit, sed dispergit dedit pauperibus. Quæ nam quæso tibi utilitas, cum ex diuitijs tuis tantum exhibeas, quātum si quis ex pelago cyathum daret? neque uiduæ mulieris magnanimitatem desideres. Quomodo autē dices, Miserere mei domine, secundum magnam misericordiam tuam, & secundum multitudinem miserationum tuarum dele iniquitatem meam: cum tu non secundum magnam misericordiam misercaris? Fortasse autem neq; secundum paruam: etem uehementer erubesco, cum video multos diuites auro opertis equis uectari, & seruos auratis uestibus induitos ducere, argenteos lectos habere, & alia plura uanitatis plena. at cum in pauperes erogare oporteat, pauperissim pauperiores factos uidemus. Chrysostomus ad populum Antiochenum, homil. 16. de eleemosyna facienda: Est autem eleemosyna, cum prompte præstatur cum largitate, cum non dare, sed accipere te putaueris, cum tanquam beneficium accipiēs, et quæstum faciens, non autem iacturam, quoniam hoc neque gratia: oportet enim alteri misericordiā impendentem gaudere, non indignari. Nā quomodo non absurdum, si soluens alterius tristitiam ipse tristeris? Non enim amplius eam esse finis eleemosynam. Nam si mœres quod alium à mœrore liberaueris, extremæ præfers crudelitatis & inhumanitatis significationem. Satius enim est non libera-

A ii

DE ELEEMOSYNA

re, q̄ hoc modo liberare. Chrysostomus in Epist. poster. ca. 7. ad Corinths homilia 13. Quoniam etiā fugere oportet auaritiam, & inuidiam, & stupiditatem, & maxime uanam gloriam, & illam ubiq̄ quidē, multo autem magis in eleemosyna, alioqui non esset eleemosyna, si adesset ille morbus, sed ostentatio & crudelitas, quando enim non miserando, sed cum pompa quadam agendo feceris, non est eleemosyna, sed etiam contumelia, nam traduxisti fratrem. Eleemosyna igitur est, non dare opes, sed cum misericordia illas dare. Alioqui hi qui in theatris expendunt, pueris scortatoribus, & alijs qui in scena: sed hoc nō fuerit misericordia. Etiam ipſi qui contumelia afficiunt corpus scortorum, dant, at non hoc est humanitatis, sed potius insaniae. Taliis enim uane glorioſus esse uidetur. Chrysostomus in epist. poster. ca. 8. ad Corinthios, homil. 16. Eleemosyna autem est, quando cum alacritate fit, quando cum liberalitate, quando cū non putas dare, sed accipere, quando quasi beneficio afficiaris, quando quasi lucrum faciens, & non perdens, alioqui neque gratia est. Nam eum qui miseretur alteri, gaudere & non succensere oportet, quomodo em̄ non absurdum, si alterius soluens tristitiam ipse tristis: non enim illam iam eleemosynam esse finis. Si enim tristis es, quia alium tristitia liberasti, extremæ crudelitatis & inhumanitatis indicium effers, satius enim fuerit non liberare, quam sic liberare. Olympiodorus in Ecclesiasten, ca. 11. Mitte panem tuum super faciem aquæ, quia in multitudine dierū inuenies illum, Scriptum est, Frange esurienti pa-

DE E L E E M O S Y N A.

nem tuum. Cæterum, panis appellatione omne genus eleemosynæ designatur. Dicit ergo Ecclesiastes: Cum lachrymis & misericordi affectu facito eleemosynam: Huius enim fructus tecum permanebit in seculum.

Eleemosyna in uarias diducitur formas.

Perquam multa sunt eleemosynarum genera, sed ea in capita quædam colligamus, quo facilius queant perspici. Albinus: Tria, inquit, sunt genera eleemosynarum. Una corporalis, egeni dare quicquid poteris. Altera spiritalis, dimittere à q̄ Iæsus fueris. Tertia, delinquentes corrigerre, & errantes in uiam reducere ueritatis. Augustinus homilia 6. Scitote fratres charissimi, quia duæ sunt eleemosynæ, una cordis, alia pecuniae. Eleemosyna cordis est, dimittere ei à quo Iæsus es. Nam dare aliquid indigenti, aliquando queris, & non habes. Indulgere peccanti quantum uolueris, redundabit tibi. Aurum & argentum, uestem, frumentum, uinum & oleum potest fieri, ut aliquoties non habeas unde pauperibus tribuas, ut autē omnes homines diligas, & hoc alij s, q̄ tibi pse uelis, & mimicis tuis indulgeas, nunquam te poteris excusare. Quia si in cellario uel in horreōnō habes q̄ dare possis, de thesauro cordis tui potes proferre qd tribuas. Et quod omnibus hominibus, etiam si sola sit bona uoluntas sufficiat, & eleemosyna cordis multo maior sit, quam eleemosyna corporis. quis est qui uel umbram excusationis possit prætendere. Augustinus homil. 29. Quo mihi, inquit, multitudinem sa-

A ij

DE E L E E M O S Y N A.

crifciorum uestrorum? Quis enim exquisuit ista de manibus uestris? Deus nos querit, non nostra. Sed sacrificium Christiani est eleemosyna in pauperem. Hinc enim fit deus peccatis propicius. Niſi autem peccatis propitijs fiat Deus, quis remanebit, niſi reus? Ab eis peccatis & delictis, si ne quibus uita ista non dicitur, mundantur homines per eleemosynas: Quæ sunt duorum generum, erogando & remittendo: Erogando quod habes bonum, remittendo quod pateris malum. Hęc duo genera eleemosynarum domin⁹ magister bonus, qui uerbum breuiauit super terrā, ut esset fructuosum, & non onerosum, quam breuiter fuerit amplexus audire: Remittite, inquit, & remittetur uobis, pertinet ad ignoscendum: Date & dabitur uobis, pertinet ad erogandum. August. homil. 29. Ex illa eleemosyna qua ignoscis homini nihil perdis. Ecce statim ueniam petit, ignouisti, nihil amisisti. Charitate amplior deum redisti. Illud aliud genus eleemosynarum, ubi iubetur erogare indigētibus gracie uidetur, quia quod quisque dederit, hoc ipsum quod dabit non habebit. Evidem & hinc securos nos facit Apostolus, qui dixit: Propter quisque habet, non ut alius sit refectione, uobis angustia. Metiatur ergo unusquisque vires suas, non thesaurizare attendat in terra, det, non perit quod dat. Non dico, hoc non perit, sed dico hoc non solum perit. Alia uero quæ non dederis, & abundat tibi, aut cum uiuis amittis, aut cū morieris dimittis. Deinde fratres mei, tanta promissio quem non hortatur? Dimittite, inquit, & dimittetur uobis: date, & dabitur uobis.

DE E L E E M O S Y N A.

Augustinus in Psalmum III. Suaus autem uir qui miseretur & commodat. Non enim eum euomet de us ex ore suo tanquam insauem. Dimitte, inquit, & dimittetur uobis: date & dabitur uobis. In eo qd dimittis, ut dimittat tibi misereris, in eo quod das, ut detur tibi, commodas. Quamuis enim generali nomine omnis misericordia dicatur, qua misero subuenitur, interest tamen ubi non impendis, nec sumptum pecuniae, nec corporalis laboris industriam, sed ignoscendo quod in te quisque peccauit, & tuorum gratis comparas ueniam peccatoru. Hæc duo benignitatis officia, ignoscendorum peccatorum, & beneficiorum erogandorum, sicut in euangelio qd commemorauimus, Dimitte, & dimittetur uobis, date, & dabitur uobis. sic in isto uersu arbitror esse distincta: Suaus uir qui miseretur & commodat. Augustinus in lib. Enchiridion ad Laurentium cap. 72. Ac per hoc ad omnia quæ utili misericordia fiunt, ualeat quod dominus ait, Date eleemosynam, & eccomnia mundo sunt uobis. Non solum autem qui dat esurienti cibum, sitienti potum, nudo uestimentum, peregrinanti hospitium, fugienti latibulum, & gro uel inclusu uisitationem, captiuo redemptionem, debili subuersionem, cæco deductionem, tristi consolationem, non sano medicinam, erranti uiam, liberanti consilium, & quod cuique necessarium est indigenti, uerumeriam, & qui dat ueniam peccanti, eleemosynam dat. Est autem eleemosyna interdum etiam corripere peccatem, aut manifestare proximi crimen: sed ei qui mederi uelit & possit, aut in proximos serpēs malum tollere. distinct. 45.

A iiiij

DE E L E E M O S Y N A.

can. Et qui emendat uerbere, in quem potestas datur, uel coercet aliqua disciplina, & tamen peccatum eius quo ab illo Iesus est aut offensus, dimittit ex corde, uel orat ut ei dimittatur, non solum in eo quod dimittit atque orat, uerum etiam in eo quod corripit, & aliqua emendatoria poena plectit, eleemosynam dat, quia misericordiam praestat. Multa enim bona praestantur inuitis, quando eorum consulitur utilitati, non voluntati: quia ipsi sibi inueniunt esse inimici, amici uero eorum potius illi quos in imicos putant, & reddunt errando mala pro bonis: cum redere mala Christianus non debeat, nec pro malis. Multa itaque sunt genera eleemosynarum, quae cum facimus adiuuamur, ut dimittatur nobis nostra peccata. Hæc ille. Sed multa est adhuc praeter hanc quam modo diximus eleemosynæ differentia, ac prope immensa.

Eleemosynarum uis omnis quo in genere uersatur, & unde potissimum auspicatur.

Augustinus in Enchiridio ad Laurentium, ca.
76. Qui autem uult eleemosynam ordinate dare, a se ipso debet incipere, & eam sibi pri
mum dare. Est enim eleemosyna opus misericor
diæ, uerissime quod dictum est: Miserere animæ tuæ
placens deo. Propter hoc renascimur, ut deo placea
mus, cui merito displicet, quod nascendo contraxi
mus. Hæc est prima eleemosyna quam nobis dedi
mus, quoniam nos ipsos miseris per misericordis dei
misericordiam requisiuimus, iustum iudicium eius
confitentes, quo miseri effecti sumus, de quo dicit

DE E L E E M O S Y N A.

Apostolus: Iudicium quidem ex uno in condemnationem. Et magna charitati eius gratias agentes, de qua idem ipse dicit gratiae prædicator: Commendat autem suam dilectionem deus in nobis, quoniam cum adhuc peccatores essemus, Christus pro nobis mortuus est, ut & nos ueraciter de nostra miseria iudicantes, & dei charitatē quam donauit ipse diligentes, pie recteque uiuamus. Quod iudicium & charitatem dei cum Pharisæi præterirent, decimabant tamen præter eleemosynas quas faciebant, etiam quæque minutissima fructuum suorum, & ideo non dabant eleemosynas a seipsis incipientes, secumque prius misericordiam facientes, sicut isti eas dandas putant. Propter quem dilectionis ordinem dictum est: Diliges proximum tuum sicut te ipsum. Cum ergo increpasset eos, quod forinsecus se laudabant, intus autem rapina & iniquitate pleni essent, admonens quandam eleemosynam, quam sibi homo primit, debet dare, & interiora mundare. Veruntamen, inquit, quod superest, date eleemosynam, & ecce omnia munda sunt uobis. Deinde ut ostenderet quid admonuisse, & quid ipsi facere non curarent, ne illum putarent eleemosynas eorum ignorare, sed uæ uobis, inquit, Pharisæis, tanquam diceret: Ego quidem commonui uos ad eleemosynam dandam, per quam uobis omnia munda sint, sed uæ uobis, qui decimatis mentham, & rutam, & omnem olus, has enim non eleemosynas uestras, ne de illis me uos nunc admonuisse arbitremini, & præteritis iudicium & charitatem dei, qua cleemosyna possedit ab omni inquinamento anteriori mundari, ut ue-

A v

DE E L E E M O S Y N A.

bis mūda essent & corpora quæ lauatis, hoc est em
omnia, & interiora scilicet & exteriora. Sicut alibi
legitur: Mundate quæ intus sunt, & quæ foris sunt
munda erunt. Sed ne istas eleemosynas, quæ fiunt
de fructibus terræ, respuisse videretur, Hæc, in-
quit, oportuit facere, id est, iudicium & charitatem
dei, & illa non omittere, id est, eleemosynas fructu
um terrenorum. Non ergo se fallant, qui per elec-
mosynas quas libet largissimas fructuum suorum,
uel cuiuslibet pecuniae impunitatem se emere existi-
mant, in facinorum suorum immanitate ac flagitio-
rum nequitia permanendo: Non solum enim hæc
faciunt, sed ita diligunt, ut in eis semper optent tan-
tum si possint impune uersari. Qui autem diligit
iniquitatem, odit animam suam, & qui odit animam
suam, non est misericors, sed crudelis: Diligendo
eam quippe secundum seculum, odit eam secundum
deum. Si ergo uellet ei dare eleemosynam, per quā
munda illi essent omnia, odisset eam secundum secu-
lum, & diligeret eam secundum deum. Nemo autem
dat eleemosynam quamlibet, nisi unde det ab illo
accipiat qui non eget: & ideo dictum est: Miseri-
cordia eius præueniet me. Augustinus de uerbis
domini in euangelio secundum Ioannem, sermone
so. De misericordiæ operibus quodam loco scriptu-
ra dicit: Ne dixeris uade & reuertere, cras ego da-
bo, cum possis continuo benefacere. Non enim sis
quid contingat sequenti die. Audisti præceptum nō
differendi, ut in aliud sis misericors, & differendo
in te es crudelis: non debes differre panem daturus,
& differs in fulgētiā accepturus. Si miserando al-

DE E L E E M O S Y N A.

terum non differs, miserere & animæ tuæ placens
deo. Exhibe animæ tuæ eleemosynam. Augustinus
de uerbis domini in euangelio secundū Luc. sermo.
30. Facite eleemosynas, & ecce omnia munda sunt uo-
bis. Quid est, Facite eleemosynam? Facite miseri-
cordiam. Quid est facire misericordiam. Si intelligis, à te incipe. Quomodo enim es misericors alte-
ri, si crudelis sis tibi? Date eleemosynam, & omnia
munda sunt uobis, facite ueram eleemosynam. Quid
est eleemosyna? Misericordia. Audi scripturam:
Miserere animæ tuæ placens deo, fac eleemosy-
nam, miserere animæ tuæ placens deo. Mendicat à
te anima tua, recidi ad conscientiam tuam. Hierony-
mus in Aggeum, cap. 2. Iuxta quem sensum breuiter
possumus dicere, Frustra aliquos munera offerre
deo, & eleemosynis atque oblationibus putare de-
um posse placari, cū ipsis non extruxerint in se tem-
plum spiritui sancto. Tunc enim prosunt eleemosy-
næ & munera quæ offeruntur in altari, cū seipsum
quis ædificauerit templum dei, & post ædificatio-
nem templi, dona obtulerit in altari. Bernhardus
sermone de quadruplici debito. Nō habeo nisi duo
minuta, imo minutissima, corpus & anima, uel poti-
us unū minutū, uoluntatē meā, & dabo illā ad uolun-
tatem illius, qui ratus tantillū ratis bñficijs puenit,
qui toto se totū me cōparauit. Alioqui si illā reti-
nuero, q̄ fronte, q̄ibus oculis, q̄ mente, q̄ conscienc-
tia uado ad uiscera misericordiæ dei mei, & audeo
profidere illud fortissimū, ppugnaculum q̄ custodit
Israel, & illius sanguinis non guttas, sed undas a
qncq; partibus corporis in meū p̄cium detorqueret

DE E L E E M O S Y N A.

*Isest eleemosynarum ordo, ut facere potuerit,
uoluerit, fecerit.*

Chrysostomus homilia de misericordia, & duabus mulieribus: Tria sunt quæ in misericordiæ opere optâda sunt Christiano, ut possit facere, ut uelit, ut compleat. Ut possit, id est, ut substitutia faciendi nō desit. Ut uelit, hoc est, uoluntas adfit, q̄ faciat, q̄ a substitutia nō deest qua fiat. Tertiū est, ut cōpleteat, id est, ut quæ possit, & uelit sine dilectione perficiat. his enim tribus opus tantum tamq; præclarum impletur. Nam sunt qui possunt facere, sed nolunt, sunt qui uolunt & non possunt, sed differēdo non faciunt. Cæterum qui potest facere, oret ut uelit, & q̄ uult facere, oret ut possit, & q̄ in utroque paratus est, det operā ut misericordiam instanter efficiat, ne quod uult & potest differēdo nō completeat. Etenim misericordia salutis præsidium, fidei ornamentum, propitiatio peccatorum. Hæc est que iustos probat, sanctos roboret, dei cultores ostentat, cuius exercitium lætum efficit dominum, placatum exhibit Christum, dum cernit subsidijs huiusmodi pauperem inopem subicuari.

Quibus credita est pauperum sustentatio.

Hieronymus in epistolam ad Titum, capite 1. Ante omnia hospitalitas futuro episcopo denunciatur. Si enim omnes illud de euangelio audire desiderant, Hospes fui, & suscepisti me: quanto magis Episcopus, cuius domus omniū commune esse debet hospitium? Laicus enim unum aut duos aut paucos recipiens implebit hospitalitatis officium,

DB ELEEM OS YNA.

Episcopus nisi omnes receperit, inhumanus est. Sed uercor ne quomodo regina Austri ueniens à finibus terræ, audire sapientiam Salomonis, iudicatura est homines temporis sui. Et uiri Ninivitæ acta pœnitentia ad prædicationem Ionæ, condemnabunt eos, qui maiorem Iona saluatorem audire contempserūt. Sic plurimi in populis, episcopos uidicent, subtrahentes se ab Ecclesiastico gradu, & ea quæ episcopo non conueniunt exercentes, de quibz
puto & Ioannem ad Gaium scribere, Charissime si deliter facis, quodcunque operaris in fratribus, & hoc peregrinis, qui testimonium dederunt dilectioni tuæ coram Ecclesia quos optime facis, si pmi-
seris deo digne, pronomine enim domini exierūt, nihil accipientes à gentibus. Hieronymus in prior.
lib. in Michæam cap. 2. Sed & ecclesiæ quoqz prin-
cipes qui delitijs affluunt, & inter epulas atque la-
sciuias pudicitiam seruare se credunt, propheticus
sermo describit, qd ejiciendi sint de spaciofis domi-
bus, tantisque cōiuuijs, & multo labore epulis con-
quisitis, & ejiciendi propter malas cogitationes et
opera sua. Et si uis scire quo ejiciendi sint, euange-
lium lege, in tenebras scilicet exteriores, ubi erit fle-
tus & stridor dentium. An non confusio & ignomi-
nia est, Iesum crucifixum magistrū pauperem atqz
esurientem fastis prædicare corporibus, ieiunio-
rumque doctrinam, rubentes buccas, tumentiaque
ora proferre. Si in apostolorum loco sumus, nō so-
lum sermonem eorum imitemur. Sanctum utique
est & apostolicum ministerium uiduis & pauperi-
bus ministrare. Non oportet inquiunt dimissio uer-

DE E L E E M O S Y N A.

bo dei, ministrare nos mensis. At nunc nō dico pauperes, non dico fratres, & qui rursum inuitare non possint, ex quibus excepta gratia nihil aliud episcopalis speret manus: sed militantes & accinctos gladio, & iudices, excubantibus ante fores suas centurionibus, & turmis militum, Christi sacerdos inuitat ad prandium. Tota Clerici urbe discursant, que runt exhibere iudicibus, quae illi in prætorijs suis, aut inuenire non possunt, aut certe inuenta non coemunt. Nec uero arbitrandum quod generaliter ad omnes hæc dirigatur inuestio, sed quod eos qui tales sunt pulset sermo propheticus, & comminet eis supplicia, & tenebras sempiternas, ut qui pudore & uerecundia non tenentur, agant poenitentiam, saltem comminatione pœnarum.

*Ad quos in primis pertinet indigentium cura,
quique ea præcipue abutuntur.*

Hieronymus in Ezechielem cap. 46. Quod autem sequitur, Et cū accipiet princeps de hereditate populi per uiolentiam, siue (ut 70 transulerunt) ut opprimat eos, uel (ut aquila & Symmachus) ut affligat eos atque contristet, sed de possessione sua hereditatem dabit filijs suis. Sugillat non solum illius temporis sacerdotes & principes, sed nostri quoque qui ditiores sunt sacerdotes dignitate, & præter ea quæ sibi omni dispositio debentur, tollunt à pauperibus per uiolentiam: uel sub honoris nomine diuites spoliant, ut ipsis quoque filijs suis, quibus paterna debeatur hereditas nihil debeant derelinquere, nisi quod sibi à parentibus

DE ELEEMOSYNA.

derelictum est. Ergo qui ditior est sacerdos quam uenit ad sacerdotium, quicquid plus habuerit, non filiis debet dare, sed pauperibus & sanctis fratribus, & domesticis fidei: qui uincunt merita laborum, ut reddat ea quae domini sunt, domino suo, qui loquitur in euāgelo: Quicquid unius istorum fecistis, mihi fecistis. Ipse enim in pauperibus suscipit hospitio, uisitatur in carcere, nudus tegitur, sitiens bibit, saturatur cibiens, ut non dispergatur inquit populus in eis a possessione sua. Si enim licentiam habuerit princeps, uel accipere uel rapere, uel sub figura honoris tenere, quae non sunt sua, & libcris derelinquare, populus qui in nomine dei fuerit congregatus, dispergeret in partes atque lacerabit, siue iuxta legem, ut paulatim alterius hereditas transcat ad alium, & pereat funiculus diuisionis per quem sorte ad unumquemque uenit hereditas. Dispergit ergo populum dei & aufert ab eo possessionem fidei sempiternam, qui aliena dona uel bona, uel rapina, uel adulteratione, uel blanditijs, uel praetextu religionis, filiis fratribusque & consanguineis derelinquat. Hieronymus ad Nepotianum de uita clericorum: Gloria episcopi est pauperum opibus prudere, ignominia sacerdotis est pro prijs studere diuitijs. Natus in paupere domo & in tugurio rustico, qui uix milio & cibario pane rugientem uentre saturare poteram, nunc similam & mella fastidio. Hieronymus in Matthēum, capite 15. Nam deus dixit: Honora patrem & matrem, & qui male dixerit patri uel matri, morte moriatur &c. Honor in scripturis, non tantum in saluationibus

DE ELEEMOSYNA.

& officijs deferendis , quantum in eleemosynis ac
ac munere oblatione sentitur . Honora , inquit Apo-
stolus , uiduas , quæ uerè uiduæ sunt : hic honor do-
num intelligitur . Et in alio loco : Presbyteri dupli-
ci honore honorandi , maxime qui laborant in uer-
bo , & doctrina dei . Et per hoc mandatum iubemur
boui trituranti , os non claudere , & dignus sit ope-
rarius mercede sua . Præceperat dominus , uel imbe-
cillitates , uel ætates , uel pænurias parentum consi-
derans , ut filij honorarent , etiam in uitæ necessarijs
ministrandis parentes suos . Hanc prouidentissimâ
dei legem uolentes scribæ & pharisei subuertere ,
ut impietatem sub nomine pietatis inducerent , do-
cuerunt pessimos filios , ut si quis ea quæ parentib⁹
offerenda sunt , deo uouere uoluerunt , qui uerus est
pater , oblatio domini præponatur parentum munc-
ribus , uel certe ipsi parentes , quæ deo cōsecreata cer-
nebant , ne sacrilegij crimen incurrerent , declinan-
tes ægestate conficiebantur . Atque ita fiebat , ut ob-
latio liberorum sub occasione templi & dei , in sa-
cerdotum lucra cederet . Hæc pesima Pharisæorum
traditio de alia ueniebat occasione . Multi habentes
obligatos ære alieno , & uolentes sibi creditum red-
dere , delegabat sacerdotibus , ut exacta pecunia , mi-
nisterijs templi & eorum usibus deseruiret . Hiero-
nymus in Epistola ad Damasum . Quoniam quic-
quid habent clerici pauperum est , & domus illorū
omnibus debent esse communes , susceptione pere-
grinorum & hospitum inuigilare debent , maxime
curādum est illis , ut de decimis & oblationibus , &
nobis & xenodochijs , qualem uoluerint & potue-

DE E L E E M O S Y N A.

tint sustentationem impendant, liberū est enim mo-
nachis & spiritualibus uiris deum colentibus & ti-
mentibus: decimas & oblationes cunctaque reme-
dia concederemus, de iure suo in dominium illorum
& usum transferre, nec tam in pauperibus pauper-
tatem quam religionem attendere. Chrysostomus
in ca. Ioannis 13. homilia 71. Putabat, inquit, ut ege-
nis aliquid daret dixisse: Multum Iesu curæ erant
pauperes, & hoc ad nos traxit doctrinam. Hic enim
loculos habebat, & pecuniam. At qui nemo pecuni-
am Christo dedisse narrat, sed quod discipulæ ui-
ctui necessaria præbebant. Quomodo enim, q̄ neq̄
peram, neque baculum ferri iubet, loculos ferebat?
Ad pauperum ministerium: ut intelligas quanta ri-
bi inopum & miserorum hanc etiam parte cura im-
pendeat. Ex Canonibus Apostolorum, ca. 39. Om-
nium negotiorum ecclesiasticorum curam episco-
pus habeat, & ea uelut deo contemplante dispenset,
nec ei liceat ex his aliquid omnino contingere, aut
parentibus proprijs, quæ dei sunt cōdonare. Quod
si pauperes sunt, rāquam pauperibus subministret,
nec eorum occasione ecclesiæ negotia deprædetur,
ca. de sacro sancte eccle. Le. priuilegia, Humanita-
tis nr̄æ est prospicere egenis, & dare operā ut pau-
peribus alimenta non deficiant.

Quæ potissimum destinata sunt eleemosynis.

NO N inficiamus bona ecclesiarum esse pau-
perum, prout adducitur 25. quæ st. 7. Quod au-
tem bona item clericorū esse pauperum 23. quæ st. 8.
Conuenior, Eademque pauperibus eroganda atque

B

DE E L E E M O S Y N A

communicanda 47. distinct. Sicut hi. quæstio 1. Sed
hac lege , ut in tempore necessitatis communicanda
sunt, non adproprianda, ut de præben. ca. 3. de dona
ca. 2. Et bona ecclesiæ ita dicitur ecclesiæ, ut eorū
dominium habeat ecclesia 23. qu. 3. Inter . Pauperū
quidem sunt, quantum attinet ad sustentationē : cle-
ricorum uero quo ad ministracionem . Nec tamē ut
la ecclesiæ bona usque adeo sunt pauperum, ut ipſis
proinde competat actio aduersus clerum quamlibet
habundāt em 47. distinct. Sicut. Alioqui nusquam
non rixis perstreperent tribunalia . Sed opere pre-
cium est illud audire, bona ecclesiastica non modo
in usus pauperum, sed etiam in cultum diuinum, mi-
nistrorumque necessitates eroganda esse , ut auctor
est Simplicius papa 12. quæst. 2. de redditibus &c.

*An ecclesiasticis licitum sit possessiones, redditus, pre-
diaque, & alia id genus, ceu bona propria habere.*

Illud quoque (quando in bonorum ecclesiarum
mentionem incidimus) non grauabor obiter re-
fellere, quod hæc ius temporis haeretici, ædilis li-
bris impudenter ubique, uel ad naufragium usq; incul-
cant, unde præcipuam tumultus originem , odijque
seminarium in clerum promanasse in confessio est,
Ecclesiasticis illicitum esse possessiones, redditus,
aliaq; bona propria habere. Non postulo, ut quis-
quam mihi credat, nisi hunc errorem manifeste te-
stimonijs docuero. Age ueniamus ad aduersariorū
rationes, quibus suum tuerintur errorem: Nimirum:
ex præcepto Christi, Christianos omnes oportere

DE E L E E M O S Y N A.

esse pauperes, aut si non omnes, certe ecclesiasticos, clericos, sacerdotes, episcopos, Christi apostolorumque successores. Dixit dominus ad Aaron, In terra nihil possidebitis, nec habebitis partem inter eos, Numc. 18. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Matthi. 4. Ecce nos reliquimus omnia, & sequut i sumus te. Matthæi 19. Estote perfecti sicut & pater uester cælestis perfectus est. Matthæi 5. Si uis perfectus esse, uade & uende omnia quæ habes, & sequere me. Si quis uult tecum contendere iudicio, &c. Matthæi 5. Iam quidem omnino delictum omnino est in uobis, i. Corinth. 6. Gratis accepistis, gratis date, nolite possidere aurum neque argentum, neque pecuniam in zonis uestris, non peram in uia, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque uirgam, dignus est enim operarius cibo suo, Matthæi decimo. Vir quidam nomine Ananias cū Saphyra uxore sua. Actorum quinto: Seruus non est maior domino suo. Matthæi quarto, Filius hominis non habet ubi caput suum reclinet. Matthæi octauo. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super eos benefici uocantur. Vos autem non sic, Luce uigesimo secundo. Nihil intulimus in hunc mundum, haud dubium, quia nec auferre possumus, habentes autem alimenta, & quibus tegamur, his contenti sumus, Qui uolunt diuites fieri. pri ad Timotheum sexto. Neque uero dominantes in clericos, sed forma facta gregis. pri. Petri quinto. Nihil aliud possidebunt, de cimarum oblatione contenti, Numeri decimooctauo.

DE E L E E M O S Y N A.

Hieronym⁹ in epistola ad Heliodor⁸ de uita heremitica: Animaduerte frater, nō tibi licet de tuis qc-
quā habere rebus. Omnis, inquit dominus, qui non
renunciauerit cunctis, quæ possidet, non potest esse
meus discipulus. Cur timido aio Christianus es?
Respice Petro relictum rethe. Respice surgentem
de tē loneo publicanum, statim apostolum. Filius
hominis non habet ubi caput reclinet, & tu amplas
porticus, & ingentiæectorum spatia metiris: He
reditatem expectans seculi, cohaeredes Christi esse
non poteris. Hieronymus in epistola ad Nepotia-
num de uita clericorum. Igitur clericus qui Christi
seruit ecclesiæ, interpretetur primo suum uocabu-
lum, & nominis definitione prolata, uitatur esse qđ
dicitur. Si enim clerros græcc, sors appellatur, pro-
pterea uocatur clericī, uel quia de sorte sunt domi-
ni, uel quia ipse dominus sors, id est, pars clericorū
est. Qui autem uel ipse pars domini est, uel dominū
partem habet: talē se exhibere deber, ut & ipse pos-
sideat dominum, & à domino possideatur. Qui do-
minum possider, & cum propheta dicit: Pars mea
dominus, nihil extra dominū habere potest. Quod
si quippiam aliud habuerit præter dominum, pars
eius non erit dominus. Verbi gratia: Si aurum, si ar-
gentum, si possessiones, si uariam suppellectilem,
cum istis partibus, dominus pars eius fieri non di-
gnabitur. Si autem ego pars domini sum, & funicu-
lus hæreditatis eius, nec accipio partem inter cæte-
ras tribus: sed quasi leuita & sacerdos uiuo de deci-
mis, & altari seruiens, altaris oblatione sustentor,
habens uictum & uestitum, his contentus ero, &

DB E L E E M O S Y N A.

nudam crucem nudus sequar. Augustinus in libro de contemptu mundi, capite secundo : Dicit iterum saluator noster inter cetera, Qui non renunciarit omnibus his quæ possidet, non potest meus esse discipulus. Qui dixit omnibus, nihil proprium à suis discipulis possideri uoluit. Qui quicquam possidet in terra, remotus est à Christi disciplina. Qui autem nō est discipulus Christi, quomodo præsumit sibi ligandi atque soluendi potestatem? Intendite fratres uerba euangelij dicentis : Intravit Iesus ianuis clausis ad discipulos, & insufflans dixit eis : Accipite spiritū sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt. Nunquid illi habebant proprium quibus magister iadixerat, Nihil tuleritis in via? De quibus Lucas euangelista refert : Erant ets omnia communia. Videamus quid Petrus dixerat ad Iesum : Ecce nos reliquimus omnia, & securi sumus te. Qui omnia reliquerant, & nihil penitus retinuerat. Vnde ergo sibi arrogant ligandi atque soluendi potestatem, qui in terra præsumunt possidere facultatem? Quomodo non erubescunt dicere : Dominus pars hereditatis meæ, ubi est illud Apostolicum : Quæ conuentio Christi ad Belial? Qui terrenas possessiones relinquerent nolunt, cur peccata populi comedunt? Si decimas cum filiis Leui accipiunt, quomodo inter ceteras tribus partem accipient? Idem ibidem capite 6. Sed quomodo pro Christo suum dabit sanguinem, qui pro eo non uult abijcere mundi uanitatem, cum nos minus quam nostra diligamus? Quomodo pro Christo uitam traderet, qui contra eius præcepta hæc

B ij

DE E L E E M O S Y N A.

uana & falsa possidet? Idem ibidem capite. 7. Audi Apostolum dicentem: Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum. Et iuxta ueritatis uocem, primo nos oportet bibere calicem domini, ut sic pertingamus ad regni confessionem. Innumerabilia dici possint in hanc sententiam, Sed non necesse est nihil est omnium de quo minus dubitare possit, quin liceat non modo Christianis laicis, sed etiam sacerdotibus ac clericis possidere res temporales, & illis uti, tametsi persæpe in his contingit labi, non seruato modo, ultra quem citrauenecquit consistere rectum, ut in alijs quoque rebus indifferentibus, quarum de numero diuinæ sunt, que ei qui bene uititur, bona sunt, qui male uititur, male sunt. Videor mihi de hac controuersia satis compendio perstrinxisse, ad aliud transiturus, si prius paucis diluero præcipuum haereticorum argumentum, quorum Vniclefus ille cor yphæus erat. Quod adducitur de Leuitis, facilis est dilutio, quādo illa que ueteris erant instrumenti quatenus ciui modi sunt, nos Christianos non ligant, aliequi si ex hoc obligarentur sacerdotes esse pauperes, quia leuitæ ueteris testamenti non recipiebant hereditatem inter filios Israel, Sequitur quod & alia quoque permulta ueteris instrumenta nos obligarent, ut circuncisio, oblationes, cæremoniæ, purgationes, aliaque id genus similia, quæ Paulus nusquam non docet esse abrogata, ut non dubitet affirmare, Si circumcidimur, Christus uobis nihil proderit, ad Galatas. 5. additique: Testificor omni homini circumcidenti se, qm debetur est uniuersæ legis facienda, ad eundem mo

DE ELEEMOSYNA.

dum & nos possumus dicere: Testificor omni homi
ni seruanti ullam partē legis, uidelicet ex legis ipsi
us obligatione, qm̄ debitor est uniuersæ legis fa-
ciendæ. quæ eadem est ratio de omnibus. Nunc ac-
cipite rationes quibus ecclesiæ catholicæ doctrinæ
tuemur. Diriuentur fontes tui foras, & in plateas
aqua tuas diuide, habero eas solas, nec sunt alieni
participes fontis tui, Prou. 5. Quidam enim puta-
bant, quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Ie-
sus, Em eā quæ nobis sunt opus ad diem festū, aut
egenis ut aliquid daret, Ioh. 13. Venit quidam homo
diues ab Aramaikia nomine Joseph, qd̄ & ipse erat di-
scipulus Iesu. Diuitibus huius seculi præcipe non
alium sapere, neque sperare in incerto diuitiarum,
sed in deo uiuo. pri. Timot. sexto. De quo loco uide
Augustin. in epistola 89. ad Hilarium, q accuratius
expensis impensam magnam afferet commodita-
tem. Qui furabatur, iam non furetur: magis autem
laboret manibus suis, qm̄ bonum est, ut habeat vñ
tribuat necessitatem patienti, Ephes. 4. pri. Timot. 2.
Oportet enim episcopū hospitalem esse &c. Si q̄s
autem domui suæ præesse nescit, qm̄ ecclesiæ dei di-
lignantiam habebit: ac mox ibidē diacones non tur-
pe lucrum sectantes. An non manifeste subindicat
licere quidem illis lucrum aliquod, modo nō turpe
sit, sectari. Itē, diaconi sint unius uxoris viri, qui fi-
lijs suis bene præsint, & suis domibus. atqui hec sic
ri non possunt, si ecclesiasticis non sit integrū tem-
poralia possidere. Quo nam pacto domum ha-
bebunt, qua ratione hospitales erunt, qm̄ et uxori
& liberis pspicient, si nihil in torū liceat habere.

B iiiij

DE ELEEMOSYNA.

Ad Hieronymi sententias sic respondeo, salvo alio
rum iudicio, quod Hieronymus hoc loco scripsit
inter consilia ponendum esse puto non inter præce-
pra. Et ob id in hanc partem suisse uelmentiorem,
q[uod] illius ætate iam labescente uera clericorum pie-
tate, magna pars ad mūdanum fastum, ad diuitiar[um]
cupiditatem esset propensior: cum proprie sacerdo-
rum diuitiæ sunt cœlestes, non terrenæ. Nempe sa-
cra doctrina, annuis omnium quæ stultum vulgus
miratur, cōtemptor, uita inculpata lucrū, plurimos
traxisse ad Christum, triumphus martyriū. Queri-
tur autem & alibi diuus Hieronymus accrescentib[us]
eccl[esiæ] opibus ueras illas opes suisse diminutas.
Vnde gliscenti morbo succurrendum putauit, & in
hanc partem conat[ur] est trahere, ut nihil possideret,
quo saltem in medio consisterent, & moderato di-
uitiarum usu essent contenti. Hieronymus in episto-
la ad Demetriadem de seruāda uirginitate. Nobis,
imo tibi diligens credita est dispensatio, quanquā
in hoc omni ætati omniq[ue] personæ libertas arbi-
trij relictā sit. Si uis, inquit, esse perfectus, non co-
go, non impero, sed propeno palmam, ostendo præ-
mia, tuum est diligere si uolueris in agone atq[ue] cer-
tamine coronari. Ex Hieronymi in prima ad Hedi-
biam quæ stiōe: paratum est colligere quod liceat,
sua non dare, proinde non est uetitum propria possi-
dere. Hieronymi hæc sunt uerba. Ananias & Saphi-
ra Apostoli meruere sentētiam, quia sua timide re-
seruarunt. Ergo ne, inquiens, puniendus est qui sua
non dederit minime. Ideo puniti sunt, quia mentiri
uoluerunt spiritui sancto, & reseruantes necessaria

DE E L E E M O S Y N A.

uictui suo, quasi perfecte seculo renunciantes, uanam gloriam se etabantur. Alioquin licet libere uel dare uel non dare. Quamquam ei qui cupiat esse pfectus, praesens paupertas futuris dñitijs compensa sit. Vide Hieronymi epistolam ad Iulianum: Quodam diues adolescens &c. ubi satis indicat cōsiliū esse quod dicitur: Si uis perfectus esse &cæt. Si quis plura desiderat legat licebit dialogum Hieronymi aduersus Pelagium lib. 1. Nec mihi Abrahām & cæteros quos ueteri testamento diuites legimus. Augustinus in libro de hæresibus: Ad quod uult deum, apostolici, ingat, quod se isto nomine arrogantissime uocauerunt, eo quod in suam communionem non receperunt, utentes coniugibus & res proprias possidentes, quales habet Catholica ecclesia & monachos & clericos plurimos. Augustinus in euangelium Ioannis tractatu 62. Quod facis fac citius, nō quia tu potes, sed quia hoc uult qui omnia potest. Hoc autem nemo sciuit discubentium, ad quid dixerit ei: quidam enim putabant quia loculos habebat Iudas, quod dixisset ei Jesus, eme ea quæ opus sunt nobis ad diem festum, aut egenis ut aliqd daret. Habebat ergo & dominus loculos, & ab fide libus oblata obseruans, & suorum necessitatibus & alijs indigenibus tribuebat. Tunc primum ecclesiasticæ pecuniae forma & instituta, ubi intelligemus quod fuisse præceptum non cogitandum esse de crastino, non ad hoc fuisse præceptum, ut nihil pecuniae seruetur à sanctis, sed ne deo pro ista seruitur, & propter inopie tumorem iustitia deseratur, nam & Apostolus in posterum præuidens, ait, Si

DE ELEEMOSYNA.

quis fidelis habet uiduas, sufficienter tribuat eis, ut non grauetur quo ueris uiduis sufficere possit. Augustinus in Psal. 103. Ipse dominus loculos habebat quo mittebantur necessaria, & posidebantur nummi, propter usum eorum qui cum illo erat, & eius: non enim cum dicitur esuriuit Iesus, Euāgelista mentionatur: Voluit esurire propter te, ne tu esurias in illo, quia pauper factus est cum esset diuus, ut illius paupertati nos ditaremur. Habuit enim loculos, et dictum est de quibusdā fœminis religiosis, q̄ ambulabant, qua ibant pedes eius, euangelizantur, & ministrabant ei de substantia sua. Nominantur illę mulieres in euāglio, ubi erat quædam etiam uxor cuiusdā Chuze procuratoris Herodis. Pius papa, Prædia diuinis usibus tradita quidam humanis usibus applicant, & deo nostro cui data sunt, ea subtra hunc, ut sibi inseruant, quapropter ab omnibus illius usurpatiōnis cōtumelia depellenda est, ne si p̄dia usibus secretorum cœlestium dicata, à quibusdam irruentibus uexentur: quod si quis præsumperit, ut sacrilegus iudicetur, 12. quæstione secund. Prædia. Ex Canonibus Apostolorum. Sunt manifestæ res propriæ episcopi (si tamen habent res proprias) & manifeste dominicæ, ut potestatem habeant de proprijs rebus, episcopus moriens (sicut uoluerit, & quibus uoluerit derelinquere) ne sub occasione ecclesiasticarum rerum, ea quæ episcopi esse probantur, interdicantur, 12. quæstione prima. Sint.

Olim diaconos dispensationem thesauri ecclesiastici

DE ELEEMOSYNA.

*ci habuisse, curamque pauperum eisdem in commune
concreditam fuisse.*

Tamen si diaconias uocabulum latā habet si-
gnificationem, specialiter tamē diaconos scri-
ptura nūcupat, quos eleemosynis dispēsandis
pr̄ficit Ecclesia, & uelut publici pauperum erarij
œconomos constituit, quorum origo, institutio, ac
functio à Luca in Actis describitur. Cum c̄m mur-
mur à Græcis excitatū esset quod in ministerio pau-
perum, eorum uiduæ negligerentur, Apostoli ex-
cusantes se non posse sufficere utrius muncrī, &
prædicationi uerbi, & mensarum ministerio, petie-
runt à multitudine, ut sibi eligerent uiros proba-
tos septem, quibus id operis demandarent. En dia-
conorum officium, pauperum curam gerere, illisq;
ministrare, unde & nomen habent. Sic enim uocan-
tur, quasi ministri. Subiicit deinde Lucas eorū in-
stitutionem, Quos elegerant, inquit, constituerunt
in conspectu Apostolorum, & orantes, imposue-
runt illis manus. Vtinam uero tales diaconos ho-
die haberet ecclesia, quibus sanctam istam prouin-
ciam demandarer. Origines in Matthæum tracta-
tu 16. Diaconi autem qui non bene tractant ecclesi-
asticarum pecuniarum mēsas, sed semper de eis frau-
dant, & ipsas quas dispensant, non secundum iusti-
ciam dispensant, & diuites sunt de rebus pauperū,
ipſi sunt nummularij pecuniarum mensas habētes,
quas Christus cuerit. Quoniam autem mensis ec-
clesiasticarum pecuniarum diaconi p̄sunt, docent

DE ELEEMOSYNA.

nos in Actibus suis Apostol: Cum factum fuisset,
inquit, murmur Græcorum ad Hebræos, eo quod
despicerentur uiduæ eorum in ministerio quotidiano,
dicentes: Non est bonum relinquentes uerbum
dei ministrare mensis. Eligite ergo ex uobis septem,
quos constituamus in hunc usum: nos autem uerbo
dei intenti erimus. Episcopi autem, & presbyteri,
quibus creditæ sunt cathedræ, qui tradunt ecclesi-
as quibus non oportet, & constituunt principes q̄s
constituere non expedit, ipsi sunt qui uendunt co-
lumnas, quorum cathedras Christus euertit. Acto
rum c. Non est æquum nos derelinquere uerbum
dei, & ministrare mensis, & quæ sequuntur. Qua de
re plenius qui uelit edoceri, Ambrosiū legat in offi-
cijs, ubi agit de sancto Laurentio, & factum sibi sa-
tis haud dubie fatebitur.

*Opibus ecclesiæ in usum pauperum peculiariter re-
licitis inopes esse iuuandos.*

Bernardus in tractatu de colloqo Simonis &
Iesu ca. 9. Sane patrimonia pauperum sunt fa-
cultates ecclesiarum, & sacrilega crudelitate
eis surripitur, quicquid sibi ministri & dispēsa-
res, non utique domini, ultra uictum accipiūt & ue-
stitum. Non enim ordinavit deus ihs qui euangelio
deseruiunt, de euangelio querere diuitias & orna-
tum, sed sumere (ut ait apostolus) ex eo uictum. Si
ergo illi ex rebus suis pauperibus Christi non ero-
gant, æterni iudicis sententia damnabuntur: quanto
magis qui auferunt pauperibus, quæ non dederunt.
Bernardus in tractatu de colloquio Simonis & Iesu

DE E L E E M O S Y N A.

capit. 6. Hinc est quod donatas & dotatas uidemus ecclesiás à potentibus & diuitib⁹ huius seculi, qui in operibus bonis diuites iuxta Christi admonitionem, amicos sibi faciunt de mammona iniustitiae, à quibus in æterna tabernacula recipiēntur habere, sed lieu data est ipsa prouidentia in occasionem carnis, & qui sibi & alijs in cælo tabernacula parare debuerant: in terra coniungunt domum domui, & copulant agrum agro. Quis rapuit ab ore Apostolorum huiusmodi uerbum gratiæ, fidutiæ uerbum: Ecce nos reliquimus omnia & sequuti sumus te. Ecce ut populus, sic & sacerdos. Similiter uolūt diuites fieri, imo & abundantius suam hic percipiunt consolationem. Similiter amicis egerēt et ipsi, ut in aliena saltem tabernacula suscipiantur, ut potestate propria non habentes, sicut pauperes spiritu, quorum est regnum cælorum. Hieronymus, Amico raperere quipiam furtum est: ecclesiam fraudare sacrilegium est: accepisse pauperibus erogandum & esurientibus plurimis illud reseruare, uel cautum uel timidū est, aut quod aptissimi sceleris est, exinde aliquid subtrahere, omnium prædonum crudelitatem superat. Hieronymus ad Rusticum Monachum de uiuendi forma: Sanctus Exuperius Tolosæ episcopus, uiduæ Sareptæ sis imitator, esuriens pascit alios, & ore pallente ieunijs fame torquetur aliena, omnemque substantiam Christi uisceribus ergavit. Nihil illo ditius, qui corpus domini canistro vimineo, sanguinem portat in uitro. Qui auaritiā eiecit e templo. Qui absque funiculo & increpatiōne cathedras uendentiū columbas, id est, dona san-

DE E L E E M O S Y N A.

Eti spiritus, mensasq; subuertit mammonæ et num
mulariorum æra dispersit, ut domus dei domus uo
cetur orationis, & non latronum spelunca. Huius ē
uicino spectare uestigia, & cæterorum qui uirtutū
illius similes sunt, quos sacerdotium & humilio
res facit & pauperes. Ambrosius libro secundo of
ficiorum capi. 28. Aurum ecclesia habet, non ut ser
uet, sed ut eroget, & subueniat in necessitatib;. Quid
opus custodire quod nihil adiuuat? An ignoramus
quantum auri atque argenti de templo domini As
sirij sustulerunt? Nōne melius conflat sacerdos pro
pter alimoniam pauperum, si alia subsidiadefint,
quām sacrilegus cōtaminata asportet hostis? Nō
ne dicturus est dominus: Cur passus es tot inopes
fame emori? Et certe habebas aurū, ut ministrasses
alimoniā. Cur tot captiui deducti in infideliū com
mertiū sunt, nec redempti? Cur tot ab hoste occisi
sunt? Melius fuerat, ut uasa uiuentium seruares q
metallorum. His nō possit respōsum referri. Quid
enim dices? Timui ne templo dei ornatus dcesseret.
Responderet: Aurū sacramenta non quærunt, neq;
auro placent, quæ auro non emuntur. Ornatus sa
cramentorum, redemptio captiuorum est. Et uere
illa sunt uasa præciosa, quæ redimūt animas à mor
te. Ille uerus thesaurus est domini, qui operatur qd
sanguis operatus est.

Partem sacrilegij esse rem pauperum dare, non pau
peribus.

Hieronymus in epistola ad Pammachium sup
obitum Paulinæ uxoris. Si uis perfectus esse.

DE E L E E M O S Y N A.

Nō tibi imponit necessitas, ut uolūtas præmiū con-
sequatur. Si uis ergo esse perfecto, & desideras esse
quod prophetæ, quod apostoli, quod Christus est,
uende, non partem substantiæ, ne timor pecuniæ in-
fidelitatis occasio sit, & cū Anania & Sapphira pe-
reas, sed uniuersa quæ possides. Cumq; uendideris,
da pauperibus, non locupletibus, non superbis, da
quo necessitas sustentet, non quo augeantur opes.
Cumq; legeris illud Apostoli: Boni trutiranti os
nō alligabis. &, Dignus est operarius mercede sua.
Et qui altario ministrat, de altario participantur.
Memento quoq; huius sententiæ: Habentes uictum
& uestitum, his contenti sumus. Vbi uideris fumare
patinas, & phasides aues lentis uaporibus decoqui,
ubi argenti pondus, ubi feruentes buricos mammas,
comatulos pueros, p̄ciosas uestes, picta tapetia, ibi
dixit or est largitore cui largiendum est. Pars sacrile-
gij est, rem pauperum dare non pauperibus. Hiero-
nymus in epist. ad Ephie.ca.c. Legent episcopi atque
presbyteri, qui filios suos secularibus literis eru-
diunt, & faciūt comœdias legere, & mimorum tur-
pia scripta cantare, de ecclesiasticis forfitan sumpti-
bus eruditos, & q; in carbonam pro peccato uirgo
uel uidua, uel totam substantiā suam effundens, qui
libet pauper obtulerat, hoc in calendariā strenam,
& Saturnaliam sportulam, & mineraliæ munus
grāmaticus & orator: aut in sumptus domesticos,
aut in templi stipes, aut in sordida scorta conuertit.
Bernardus ad Henricū Senonensem archiepiscopū,
Quicquid p̄ter necessitatē uictū & simplicē uestīū
de altari getines, tuū nō est, rapina est, sacrilegium

DE ELEEMOSYNA.

est. Et rursus idē patrimonia sunt pauperi, faculta-
tes ecclesiarū, & sacrilega eis crudelitate subripit,
quicquid sibi ministri & dispensatores, non utiq
dñi, uel possessores, ultra uictū recipiunt & uestitū.
Beatus Bernardus in Psalmum, Qui habitat: Ipsa
quoque ecclesiasticæ dignitatis officia in turpem
quæstum, & tenebrarum negotiorum transiere, nec in
his salus animarum, sed luxus quæritur diuiniarū.
Propter hoc condent, propter hoc frequentant ec-
clesias, Missas celebrant, Psalmos decantant, p episcopatibus & archidiaconatibus impudenter hodie
decertatur, ut ecclesiarum redditus, in superfluita-
tis & uanitatis usus dissipentur. Supereft ut reuele-
tur filius perditionis, dæmonium non modo diur-
num, sed meridianum, quod non solum tranfigura-
tur in angelum lucis, sed extollitur supra omne qd
dicitur deus, aut quod colitur. Augustinus ad Boni-
facium, Si priuatum possidemus quod nobis suffi-
ciat, non illa nostra sunt, quorum procurationem
quodammodo gerimus, non proprietatē nobis usur-
patione damnabili uindicemus. Hæc ille. Quem-
admodum receptor quispiam q regias pecunias ac-
cipit, si neglexerit his quibus iuslīs est distribue-
re, inq proprias consumpscerit delicias, pœnas dat
ac perditur: Ita sane & diues receptor pecuniarum,
quæ pauperibus distribui debebant. Itaque cum in
mandatis habeat eas distribuere suis conseruis egen-
tibus, si quid amplius quam postulet necessitas, in
seipsum insumpserit, grauissimas de illis daturus
est pœnas.

E quibus rebus fieri debet clemosyna.

DE ELEEMOSYNA.

Augustinus de uerbo domini in euangelio se
cundum Lucam, sermone 35. de eo quod scri-
ptum est: Facite uobis amicos de mammona
iniquitatis. Illorum quoque peruetustus licet, attra-
men hic coarguendus est error, quo persuadent sibi
quidam de rapinis, & male quæ suis eleemosynas
posse conferri deo longe acceptissimas.

*Ne de rapinis & periurijs sceleribusque partis facia-
mus eleemosynam.*

Hieronymus in Amos, capi. 5. Quod quidem
non solum illius temporis hominibus, sed
& nobis accidet si similia delinquamus, & de rapi-
nis & periurijs, sceleribusq; quæ sita deo nos pute-
mus offerre, & nostra peccata redimere, cum lege-
remus Zacheum quicquid rapuerat in quadruplum
reddidisse, & de his quæ bene quæ fierat, mediā ob-
tulisse substantiam. Neque enim quod male quæ si-
tum erat in dei donaria poterat offerre: nisi prius
dominus suis redderet, & postea impleret, qd scri-
ptum est: Honora dominum de iustis tuis labori-
bus. Et, Redemptio animæ uiri propriæ diuinæ, de
mercede enim meretricis deus uota non suscipit.

Hierony. Comment. libro 16. in Esaiam capit. 58.
Sed poterat fieri ut aliquis diceret: Non habeo de-
bitores, quid facere debeo, ut suscipiatur iejunium
meum? Sequitur: Frange esurienti panem tuum. Nō
plures panes, ne de paupertate causeris, sed unū pa-
nem, nec ipsum totum, sed partem panis, quam si nō
ieiunares comesurus, ut iejunium tuum non sit lu-
crum marsupij, sed saturitas animæ. Pulchreq; ad-

C

DE E L E E M O S Y N A.

dedit, tuum: ne de rapina facias eleemosynam. Redemptio em animæ uiri, propriæ diuitiæ. Et in alio loco: Honora dominum de tuis laboribus. Certe si panem non habes, & esurientum plurima multitudo est, præbe de quo nullum damnum pateris, in q nulla dispendia sunt: pauperes absque tecto induc in domum tuam. Siue (ut in Hebraico habetur) in domum: ut si tuam non habes, inducas in hospitiolum, quod uel mercede conductum, uel beneficio possides. Si uideris nudum, operi. Quod & dominus in euangelio loquebatur: Qui habet duas tunicas, det alteram non habenti. Non enim unam iussit scindi & diuidi, quod multi popularis auræ causa faciunt, sed alteram non seruari, augens præcepta iustitiae, ut etiam calicem aquæ frigidæ porrectum habere præmia diceret. Hieronymus in Ezechielem ca. 18, libro 6. Decimum est: Panem suum esurienti dederit. Propter quod docemur eleemosynā non saturis faciendam, sed esurientibus, nec dandum panem his, qui ructant plenitudine, sed his qui inanitate cruciantur. In pane autem omnis continetur cibus. Et significanter dicitur suum, ne de rapinis & usuris, & alieno malo quæ situm panem uertamus in misericordiam. Redemptio enim animæ uiri, propriæ diuitiæ. Quod multos facere conspicimus, clientes, & pauperes, & agricultores, ut taceam de militantium & iudicium violentia, qui opprimunt per potentiam, uel furtu committunt, ut de multis parua pauperibus tribuant, & in suis sceleribus gloriantur, publiceque diaconus in ecclesijs reciter offerentium nomina, tantum offert illa, tanquam ille pollicitus est,

DE E L E E M O S Y N A.

placentque sibi ad plausum , torquente eos conscientia : damusque materiam miseris , ut gaudeant ad ea quæ tribuunt , & non lugeant ad ea quæ rapuerint . Hieronymi Comment . libro 2 . in Hieremiam cap . 6 . Frustra mihi in unguenta confienda , quæ legē præcepta sunt , suauissimi odoris pinguis con fertis , & holocausta succenditis , qui meam in lege non facitis uoluntatem , iuxta quod supra dictum : Verba mea non audierunt , & legem meam proiecerunt . Hoc autem proprie conuenit his , qui de rapi nis & nudatione miserorum offerunt sacrificia , & eleemosynis ex iniuitate , se purant redimere posse peccata , dicente scripture : Redemptio animæ viri , propriæ diuitiæ , quæ non de iniuitate , sed de labore & iustitia congregantur . Chrysostomus ad populum Antiochenum , homilia 52 . de eleemosyna & misericordia . Sicut enim in corporibus , & in fistulis , nisi prius quis humorem influente sistat , & nulus tergit , quotquot imposuerit medicamenta , malo fonte non obstructo , in cassum omnia facit : itidem & nos , nisi manum auaritiæ cohibeamus , & hanc improbam distillationem corripiamus , licet demus eleemosynam , ne quicquam omnia facimus . Curatum enim per se auaritia percurrentis dissoluit , & examinat , & peius quam prius afficit . Desinamus igitur rapere , & ita misericordiam impendamus . Chrysostomus ad populum Antiochenum . Quod ars sit eleemosyna , homilia 33 . Vides quod non fru stra dicebam , quod si uel obolum rapueris , & talentum reddas , uix ita quoque resarcis , sed si hoc faciens uix satis feceris , ordinem conuertens , & rapta

C η

DE E L E E M O S Y N A.

quidem integra substātia, pauca quædam exoluēs,
nec ī s̄dem qui sunt iniuria affecti, sed alijs eorum
loco, quam habebis excusationem? quam ueniam?
quam salutis spem? Vis nosse quantum ita miserens
admittas peccatum? audi scripturam dicentem: Si-
cūt qui occidit filium coram patre, ita qui offert sa-
crificium ex pecunijs pauperum. Augustinus ad
Claudium contra Iulianum, libr. 5. Sic non sunt fa-
cienda adulteria, etiam uoluntate filios generandi:
quemadmodum ne furta facienda etiam uoluntate
pascendi pauperes sanctos, quod tamen faciendum
est, non perpetrando furta, sed bene utendo māmo-
na iniquitatis. Augustinus de uerbis domini tracta-
tu 35. Nolite uelle eleemosynas facere de fēnore &
usuris. prima. quæst. 1. Non est & cę. Augustinus in
homilia. Forte aliquis cogitat & dicit, multi sunt
Christiani diuites, auari, cupidi, non habeo pecca-
tum, si suum illis abstulero & pauperibus dedero.
Vnde enim illinihil boni agūt, mercedē habere po-
tero: sed huiusmodi cogitatio à diaboli callida-
te suggeritur, nā si totū tribuat pauperibus qđ ab-
stulerat: addit potius peccatum quām minuat. Au-
gustinus de salutaribus documentis: Ideo frater mi-
omnibus qui in domo tua sunt, præcipe ab hoc ui-
tio cauere. Melius est enim ut ex paupertate sua pu-
fillum tribuat indigētibus, quām multum ex acqui-
sitione iusta. Vnusquisque iuxta quod habet por-
rigat. Tantum enim expetitur ab uno quoque eorū,
quantum ei dominus dedit. Nec enim plus ab eo ex-
agit, quām quod ipse dedit. Eleemosyna cum cupidi-
te acquisita, abominabilis est coram dco, & accepiū

DE E L E E M O S Y N A.

ei quod fide fuerit acquisitum. Sunt enim nonnulli qui diripientes aliena, facere se simulant eleemosynam, & cum alios præmāt, alijs se misereri fingūt. Si autem ex proprio labore dederint, gratum & acceptum erit deo. Gregorius in epistola ad Syragri um episcopum. Non est putanda eleemosyna, si pauperibus dispensetur, quod ex illicitis rebus acquiritur: quia qui hac intentione mala accipit ut bñ dispenseat, grauatur etiam potius quam iuuetur. Vnde etiam certum est, quia et si monasteria uel xenodochia, uel aliquid aliud ex pecunia, quæ pro sacrificis ordinibus datur construantur, non proficit mercedi. Ne ergo sub obtentu eleemosynæ cum peccato aliquid studeamus accipere, prohibet scriptura dicēs: Hostiæ impiorum abominabiles sunt domino, quæ offeruntur ex scelere. Quicquid enim in dei sacrificio ex scelere offertur, omnipotens dei non placat iracundiam, sed irritat. Hinc rursus scriptum est: Honora deum de tuis iustis laboribus. Qui ergo male tollit, ut quasi bene prebeat, constat quia tine dubio dominum non honorat. Hinc quoque per Salomonē dicitur: Qui offert sacrificium de substantia pauperis, ac si uictimæ filium in conspectu patris. Quantus autem dolor sit patris perpendam, si in eius conspectu filius uictimætur, & hinc facile cognoscitur, quantus apud deum dolor exasperatur, quando dei sacrificium ex rapina tribuitur. Nimiris ergo declinandum est, sub obtentu eleemosynæ peccata simoniacæ hereseos perpetrare. Nam aliud est propter peccata eleemosynas facere, aliud propter eleemosynas peccata perpetrare.

C iii

DE ELEEMOSYNA.

Deligendos esse quibus impertiatur eleemosyna.

Hieronymus ad Algasiam quæ stione sexta, Mihi iuxta priorem interpretatiōem hoc ui detur, quod de iniquo mammona debeamus nobis amicos facere, non quos liber pauperes, sed eos, qui nos possint recipere in domos suas, & in æternata bernacula: ut cum eis parua præbuerimus, recipiamus ab illis magna, & dantes aliena, nostra suscipiamus, & seminemus in benedictione, ut metamus benedictionem. Qui enim parce seminauerit, parce & metet.

Alijs alias deberi eleemosynas, non omnibus easdem. Et ex æquitate largiendum.

Chrysostomus sermone contra Concubinarios. Etenim iustius adiuuantur infirmiores, quam fortiores, & uetus, quam iuniores, & his quibus neque necessaria sunt, quam illæ quæ mediocria possident, & illæ quæ apud multos abominabiles, quam quas multi adamant, & illæ quæ contemptæ diu fuerunt ob intolerabiles dolores, quam quæ fauorem alij conciliare possunt. Ostende igitur quod propter Deum hoc facias, & illis opitulate.

Quibus in primis debeat ure eleemosyna.

Gregorius Nazianzenus de paupertate fouenda, seu de pauperi cura, oratione 16. Quapropter omnibus pauperibus misericordiæ uiscera, sunt aper-

DB ELEM OS YNA.

rienda, ob quamcunque etiam causam affligantur, iuxta mandatum, quod gaudere iubet cum gaudentibus, & flere cum flentibus, ac quū homines sumus, hominibus quoque probitatis symbolum exhibere tenemur, si uel propter uiduitatem indigeant, aut parentum desolationem, siue patriæ expulsionem, uel dominorum crudelitatem, seu principum ferocitatem, aut quæ storum inhumanitatem, siue latronum cædes, uel furum insatiabilitatem, seu bonoru publicationem, aut naufragium. Omnes enim com miseratione sunt digni, ac non secius ad manus nostras respiciunt, quām nos quū quid indigemus ad manus dei: ex his uero ij, qui indigni affligunt, & aduersitatibus degrauantur, maiori misericordia sunt digni, p̄scritim qui sacro morbo sunt corrupti, & q̄ usq; ad carnes ac ossa, necnō medullas, quē admodum quidā execrando dicere solēt, sunt exesi, & à maligno, humili, & infido corpore proditi.

Chrysostomus in cap. Matthæi 21. homilia 68. Sed ut apertissime inhumanitatem eorum uideas, unius diuitis, nec ualde locupletis hæc ecclesia fructus colligens, cogita tecum quot uiduis, quot uirginibus quotidie succurrat. Nam enim numerus eorum in catalogo asscriptus, ad tria milia peruererunt, & præterea multis qui carceres habitant auxiliantur, multis in hospitali laborantibus, multis aduenis, multis leprosis, omnibus qui altari assistunt, cibaria & indumenta præbet, multis etiam, qui quotidie ad petendum accedunt, nec tamen ecclesiæ opes, idcirco diminutæ sunt. Quare si decem solummodo uiri hoc impendio in pauperes sic uerentur, nul

C iiii

DE E L E E M O S Y N A.

Ius in hac urbe fame, aut nuditate laboraret. Eadem aliquanto fusius explicantur ab eodem autore homilia 33. quod ars sit cleemosyna. Chrysostomus homilia 51. ex cap. Matthæi 14. Vis corpus Christi honorare, non despicias ipsum nudū, neque hic qui dem in ecclesia sericis pannis induas, foris autē frigore, ac nuditate confici negligas. Qui enim dixit: Hoc est corpus meum, & rem simul cum uerbo confecit, idem dixit: Esurientem me uidistis, & non cibastis, &c. In quantum non fecistis uni eorum ministrorum, nec mihi fecistis. Hoc certe corpus Christi nō amictu, sed anima nuda indiger, illud autē multa cura & magna diligentia eget. Perditcamus igitur Christum Iesum philosophari, & ipsum & uoluntate sua honorare: nam qui honoratur, eo maxime honore lætatur, quem ipse uult, non quem optamus. Sic & Petrus honorari Christum credebat, si cum à lotione pedum prohibuisset, quod certe contrarium erat. Pariter tu etiam ita eū honora, ut ipse uult, expone diuitias tuas pauperib⁹. Non est opus uasis, sed animis aureis. Respōde quæ so, quænam utilitas est, si cum mensa eius multis talibus aureis ornatur, ipse inedia pereat? Prius igitur ipsum exsistentem saturam, deinde ex quadam superabundantia mensam eius ornabis: calicem aureū facis, & aquæ frigidæ calicem ei non præbes, & quod hinc emolumenitum consequitur. Coopertoria mensæ auro nitēt, & ipsi necessaria uelamina negas, quid igitur ipsi præbes? Dic oro si quem famc percuntem uideres, nec cibo soluere necessitatem sibi curares, sed multo argento ac auro mensam exornares, quas pu-

DE E L E E M O S Y N A.

casillum gratias tibi habiturū? Quid porro si frigore congelatum hominem aspiceres, ne uestem aliquam ei præparares, si aureas statuas ad laudē eius erigeres, nonne contemnere uidereris? Ita te oportet in Christo etiam cogitare, cum errabundus & perigrinus circumuagetur, tectō indigēs, iunc tu ipsum quidem non suscipis, uermiculato emblemate pavimenta ornas, magnificos muros construis, columnarū capita eris, lychnos ab auris laquearibus dependere facis, ipsum uere nec uisitare quidem curas in carcerib⁹ uinctum. Nec prohibeo magnifica templa cōdere, sed prius illa facere monco: nemo enim quia templa magnifica non considerit, unquam accusatus est. At uero gehēna ignis inextinguibilis, supplicia dæmonum imminent, nisi q̄s diligenter illa peragere uelit, &c. Hieronymus ad Demetriadem de seruanda uirginitate: Super fluum reor te monere contra auaritiā, cum generis tui sit, & habere & calcare diuitias. & Apostolus doccat auaritiam esse idolorum cultum, dominusque respondeat sciscitanti: Magister bone, quid boni faciens, uitam æternā possidebo? Si uis esse perfectus, uade uende omnia quæ habes, & da pauperibus, & habebis thesaurū in cælis, & ueni sequere me. Apostolici fastigij est perfecte byz uirtutis, uendere omnia, & pauperibus distribuere, & sic leuem atque expeditum, cum Christo ad cælestia subuolare, nobis, imo tibi, diligens credita est dispēsatio: quamquam in hoc, omni ætati omnique personæ, libertas arbitrij relicta sit. Si uis, inquit, esse perfectus. Non cogo, nō impero, sed propono palmam,

DE E L E E M O S Y N A.

Ostēdo præmia, tuū est eligere, si uolueris in agone
atque certamine coronari. Et consideremus quam
sapienter sapientia sit locuta, Vende quæ habes.
Cui ista præcipiuntur? Nempe illi, cui dictum
est, Si uis esse perfectus. Non partem honorū tuo-
rum uende: sed omnia. Dumque uendideris, quid se-
quitur? Et da pauperibus, non diuitibus, non pro-
pinquis, non ad luxuriam, sed necessitatem. Siue ille
sacerdos sit, siue cognatus & affinis, nihil in illo
aliud consideris, quam paupertatem. Laudent te esu-
rientium uiscera, non rustantium opulenta conui-
uia. In Actibus Apostolorum, quum domini no-
stri adhuc calebat crux, & feruebat recens in cre-
dentibus fides, uendebant omnes possessiones suas,
& precia earum ad Apostolorum deferebant pe-
des, ut ostēderent pecunias esse calcadas, dabatur q;
singulis, pro ut cuique opus erat. Chrysostomus
in epistolam Pauli ad Thessalonicense secunda, ca-
pite tertio, homilia quinta. Eleemosyna uero solis
illis datur, qui manuum suarum operatione & la-
bore sibi ipsis uitum sufficere nequeunt, aut illis,
qui alios docent, & toti ad doctrinæ sermonem de-
diti & occupati sunt. Non enim os, inquit, obtura-
bis boui trituranti. Et dignus est operarius merce
de sua. Itaque ne hic quidem otiosus est, sed opera-
tionis eiusq; magnæ mercedem accipit. Chrysostomus
ad populum Antiochenum, homilia tricesima
septima, de eleemosyna & misericordia, ad Corin-
thios prima: Nunc autem quando uos thesaurizatis
super terrā, & in uestris omnia penibus recluditis.

DE ELEEMOSYNA:

Hæc autem impēdere cogitur uiduarum collegijs, uirginum choris, hospitum uisitationibus, peregrinantium erumnis, compeditorū calamitatibus, malualentium necessitatibus, & mutilatorum alij sc̄q; talibus causis, quod agēdum est? Nunquid opus est hos homines auersari, totque suffodere partus? Et quis occurrentibus sufficeret naufragijs, gemitib⁹, luctibus & eiulatibus undique occurrentibus?

Gregorius Nazianzenus de paupertate fouēda, seu de cura pauperum oratione 16. Nequaquam igitur negligendi seu contemnendi sunt, qui præ alijs in communē inciderūt languorem, sed nec plus est exceptandum, ut corpora nostra recte ualeant, quam dolendum, quod fratrum male sint affecta, unicaḡ securitas quum carnis, tum corporis nostri est censenda, ut erga illos humanitate uiāmur. Ambrosius in libro de officijs. Consideranda est in largiendo ætas atq; debilitas, nonnunquam & uerecundia, quæ ingenuos prodit natales, ut senib⁹ plus lariaris, qui sibi iam nequeunt uictum querere. Similiter & debilitas corporis promptius est adiuuanda, cum si quis ex diuitijs cecidit in ægestatem, & maxime si sine suo uitio, sed aut latrocinijs, aut proscriptione, aut calumnijs, quæ habebat amisit. Ambrosius in libro de officijs. Nam et si omnibus debetur misericordia, iuīto amplius. Si tempore afflictionis suæ à te nihil imperet, si tempore periculi quo rapitur ad mortem, plus apud te pecunia tua ualeat, quam uita morituri, non est leue peccatum. Hieronymus, Nemo qui rapit moriens (si habet unde reddat) saluatur: si eos quorum fuit inue-

DE E L E E M O S Y N A.

nire non poterit , ecclesiæ uel pauperibus tribuat . Hieronymus in epistola ad Damasum . Clericos autem illos cōuenit ecclesiæ stipendijs sustentari , qui bus parentum & amicorum nulla suffragantur stipendia . Qui autem bonis parētum & opibus sustentari possunt , si quod pauperum est accipiunt , sacerd legium profecto incurruunt & committunt , & per abusionem talium iudicium sibi manducant & bibunt . Hieronymus de uirginibus : Hinc commune præceptum de his uiduis , quæ ecclesiæ pascuntur eleemosynis , & idcirco ætas præscribitur , ut illi tantum accipiant pauperum cibos , quæ iam labores non possunt : simulque considera , quod quæ du os habuit uiros , etiam si anus est , & decrepita & ægens , ecclesiæ si ipes non meretur accipere , si autem panis illi tollitur eleemosynæ , quanto magis q[uod] de cælo descendit , quem qui indigne comederit , reus erit uiolati corporis & sanguinis . Hieronymus in Malachiam cap . 3 . Ecce annus expletus est , & nihil in meos thesauros , sed in uestra horrea comportatis . Et pro decimis & primitiuis , quæ parua erant si à uobis darentur , ubertatem possessionum uestra sum & omnem frugum abundantiam perdidistis . Ut autem sciatis me hoc irascente perfectum , quia fraudasti me parte mea . Hoc est in thesauris templi , & habeant sacerdotes atquæ Leuitæ , q[ui] mihi ministrant cibos , & probate me si non tantas plu vias effudero , ut cataractæ cæli apertæ esse credantur . Et effundam uobis benedictionem usque ad abundantiam . Verbum effusionis , nomen largitatis ostendit . Sed fieri potest , ut agros irrigantibus plu

DE E L E E M O S Y N A.

uñs fit quidem fertilitas, uerum aut locusta, aut bruchus, aut erugo, aut heruca destruant, & labores hominum pereant, propterea iungit & dicit: Et increpabo pro uobis deuorantem: locustā uidelicet, & reliqua, quæ diximus, & non corrumpet fructum terræ uestræ. Vinea quoque implebit torcularia, et cunctæ per circuitum nationes mirabuntur fertilitatem terræ uestræ, in tantum ut omnes in ea habitare desiderent: & abundantia rerum omnium cunctis gentibus sitis exemplo. Quod de decimis primitijsque diximus, quæ olim dicebantur à populo sacerdotibus ac Leuitis, in ecclesiæ quoque populis intelligite, quibus præceptum est, non solum decimas dare & primitias, sed & uendere omnia quæ habent & dare pauperibus, & sequi dominum salvatorem, Quod si facere nolumus, saltem Iudæorū imitemur exordia: ut pauperibus partem demus ex toto, & sacerdotibus ac Leuitis honorem debitum deferamus. Vnde dicit & Apostolus: Honora uidiuas, quæ ueræ uidiuæ sunt, & presbyterum dupliciti honore honorandum, maxime qui laborat in uerbo & doctrina dei. Quod qui non fecerit, deū fraudare & supplantare conuincitur, & male dicitur ei in penuria rerum omnium, ut q̄ parce seuerit, parce & metat, & q̄ in benedictione seminauerit, in benedictionibus fructus colligat abundantiter. Si qñ fames & penuria, & rerū omnium ægestas opprimant mundum, sciamus hoc ex dei ira descendere, q̄ in pauperibus, si non accipiunt eleemosynam, fraudari se loquitur, & sua portione priuari. Hieronymus in epistola ad Julianum. Quondam diues ade-

DE E L E E M O S Y N A.

Iescens omnia quæ in lege præcepta sunt, se implefa
se iactabat. Ad quē domin⁹ in euāglio: Vnum, in-
quit, tibi deest. Si uis perfectus esse, uade, uende om-
nia quæ habes, & da pauperibus, & ueni sequere
me. Qui omnia se fecisse dicebat, in primo certami-
ne diuitias uincere non potest. Vnde & difficile in-
trant diuites in regna cælorum: quæ expeditos, &
alarmū leuitate subnixos, habitatores desiderant.
Vade, inquit, & uende, non partem substantiæ, sed
uniuersa quæ possides, & da, non amicis, non con-
sanguineis, non propinquis, non uxori, non liberis.
Plus aliquid addam. Nihil tibi ex om̄ibus metu ino-
piæ reseruans, ne cum Anania damneris, & Sap-
phyra, sed da cuncta pauperibus, & fac tibi amicos
de iniquo mammona, qui te recipiant in æterna ta-
bernacula, ut me sequaris, ut dominum m̄di, pos-
sessionem habeas, ut possis canere cum propheta:
Pars mea dominus. Et ut uetus Leuita nihil de ter-
rena hæreditate possideas. Et hoc hortor: Si uis esse
perfectus, si apostolicæ dignitatis culmen cupis, si
sublata cruce Christum sequi, si apprehenso aratro
non respicere post tergum, si in sublimi tecto posi-
tus, pristina uestimenta cōtemnis, & ut euadas Ae-
gyptiam dominam, seculi pallium derelinquas. Vn-
de & H elias ad cælorum regna festinans, non po-
test ire cum pallio, sed mundi in mundo uestimenta
dimittit. Sed hoc ais: A postolicæ dignitatis est, &
eius qui uelit esse perfectus. Cur autem & tunolis
esse perfectus? Cur qui in seculo primus es, non in
Christi familia primus sis?

D E E L E E M O S Y N A.

Quantum siue quatenus erogandum.

Hieronymus ad Paulinum, Præter uitum & uestitū, & manifestas necessitates nihil cuiq̄ tribuas, ne filior̄ panes, canes comedant. Ambro. in lib. de officijs. Dñs nō uult simul effundi opes: sed dispensari. Nisi forte ut Helisens q̄ boues suos occidit, & pauit pauperes ex eo quod habuit, ut nulla cura tenere dōmestica, sed relictis oīibus in disciplinam se propheticam daret. Gregorius, Secūdo, seruo dei, in ipsa autem liberalitate modus adhibendus est rerū & personarum. Rerum, ut non omnia uni, sed singulis quædam præstentur, ut pluribus prodesse possimus. iuxta illud prophetæ: Dispergit dedit pauperibus. Personarum, ut primum iustis, deinde peccatoribus: quibus tamen dare prohibemur, non quia homines sunt, sed quia peccatores.

Liberaliter atque sincere idque semper (modo affatim abunde que suppetat) largiendum esse, hoc est, ut nostra abundantia aliorum suppleat inopiam.

Gregorius Neocæsariensis episcopus in metraphrasi in Ecclesiasten, capite undecimo: Mitte panem &cæt. Iustum est, panem & cetera huius uitæ necessaria communicare hominibus, tametsi peritum uideatur beneficium, ac si quis in aquam pronciat panem. Apparebit autem procedente tempore non inutilem tibi fore misericordiam. Da autem liberaliter, & diuide pluribus, sua tamen cuique. Nesciens enim quid superueniens dies allaturus sit.

DE E L E E M O S Y N A.

Ecce nubes aliquādiu pluuias suas cohibent interdum, quæ postea largum imbrem super terram depluunt. Neque arbor ulla est, quæ semper stet. Eā enim licet homines non succidant, uento tamen olim subuertetur. Qui obseruat uentum &cę. Multi sunt qui à cælo futura uolunt prænoscere. At quis nubes respiciens, & uētum expectans, uel meisem uel uentilationem ob persuasiunculam friuolam intermitteret. Sane opera dei, pīnde nobis ignota sunt, ut fructus prægnantium, quos ignoramus quales futuri. Qui igitur in tempore semērem fecerit, fructus etiam comedet, quando tempus suum instabit, quamuis incertum, quænam ex his quæ planta uimus meliora erunt, tametsi in bonum cedant omnia. Ex Neoterioco in Ecclesiasten capite undecimo: Da partes septem, nec non & octo, quia ignoras quod futurum sit mali super terram. Hortatur ad faciendam eleemosynam, sed faciēdam largiter, & copiose, non ad tempus tantum, sed quamdiu uita comes fuerit: denique ad faciendam syncere, ut respectus non sit ad aliquid, ad quod respicere non conuenit, non ad laudem humanam, non ad quæstū, aut aliud tale, sed ad gloriam diuinā, & ut peracta uita præsentī, mercedem hinc habeas apud dominū. Si repletæ fuerint nubes, imbrem super terram effundent. Adhuc ei sermo est de eleemosyna, & inq, (si repletæ fuerint nubes) id est, si nubes in cælo condensatae fuerint, cælumque totum nubibus obiectatur, fere imbrem in terram effundent. Ita etiam diuites, quorum promptuaria plena, oues fetosæ, boves crassi sunt, de suis copijs largiter effundere, in

DE E L E E M O S Y N A.

aridos fameque reptantes pauperes, elcemosynam debent. Et animaduertendum quod inquit, (Si repletæ fuerint nubes) non autem, si rare sint, uel pauç. Nam si paucæ & raræ nubes sint, non ita fere se quitur pluia. Ita non oportet si paululū sit quod possidemus, ut illud conferamus in usus pauperum. Non enim uult Paulus sic nos largiri, ut alijs sit remissio, nobis afflictio, sed ut nostra abundantia, aliorum inopiam suppleat. Quanquā qui etiam de necessitate sua subtrahit, confertque subleuandis pauperibus, rem supra modum gratam domino & acceptam facit. Ac nemo ad id obstringitur.

Augustimus in preſatione Psalmi 31. Bonum enim opus intentio facit, intentionem fides dirigat: non ualde attendas quid faciat homo, sed quid cum facie aspiciat. Idem in sermone domini in monte, lib. 2. ca. 3. & 4. Deum nō cui detur, sed quo animo detur attendere. Augustinus de ciuitate dei ad Marcellum, libro 21. capite, 27. Quia in auferendis rebus alienis longe plura diripiunt, ex quibus per exigua pauperibus largiendo Christum se ad hoc pascere existimant, ut licentia malefactorum ab illo se emisse, uel quotidie potius emere credentes, securi damnable tanta committant. Qui si pro uno scelere omnia sua distribuerent indigentibus membris Christi, nisi desisterent a talibus factis, habēdo charitatem, quæ non agit perperam, aliquid eis professe non posset. Qui ergo dignas pro suis peccatis eleemosynas facit, prius eas facere incipiat à seipſo. Indignum est enim ut in se nō faciat, qui facit in proximum, cum audiat dicētem dominum: Diliges

D

DE E L E E M O S Y N A

proximum tuum tanquam te ipsum. Itemque audi-
at: Misericors tuus animæ placens deo. Hac ergo elec-
mosynam, id est, ut deo placat, non faciens animæ
sunt, quomodo dignas pro peccatis suis eleemosy-
nas facere dicendus est? Ad hoc enim & illud scrip-
tum est: Qui sibi malignus est, cui bonus erit? Ora-
tiones quippe adiuuare eleemosynæ. Et utique in-
tuendum est quod legimus, Fili peccasti, ne adjicias
iterum, & de præteritis tuis deprecare, ut dimittan-
tur tibi. Propter hoc ergo eleemosynæ facienda
sunt, ut cū de præteritis peccatis deprecamur, exau-
diamur, non ut in eis perseuerantes, licentiam male
faciendi nos per eleemosynas comparare credamus.
Ideo autem dominus & dextris eleemosynas ab eis
factas, & sinistris non factas se imputaturum esse
prædictis, ut hic ostenderet quātum ualcent eleemo-
synæ ad priora delenda, non ad perpetua impune
committēda peccata. Tales autem eleemosynas nō
dicendi sunt facere, quia uitam nolunt à consuetudi-
ne scelerum in melius commutare. Quia & in hoc
quod ait: Quando uni ex minimis meis non feci-
stis, mihi non fecistis: ostendit eos non facere etiā,
quando se facere existimant. Si cum Christiano esu-
rienti panem tanquam Christo darent, profecto si
bi panem iustitiae, quod ipse Christus est non nega-
rent. Quoniam deus, non cui detur, sed quo animo
detur attendit. Qui ergo Christianum diligit in Chri-
stiano, hoc animo ei porrigit eleemosynā, quo acce-
dit ad Christum, non quo uult recedere impunitus à
Christo. Tanto enim magis qui sque deserit Chrm,
quanto magis diligit quod improbat Christus.

DE ELEEMOSYNA.

Augustinus homilia decimaquarta, Omnes pauperes quos uidetis, potuit illos Christus pascere quo per eorum Heliam pauit, & tamen, & ipsi Heliae subtraxit coruum, ut a uidua pascere, non Heliae prestat, sed uiduae. Quoniam ergo deus pauperes facit, quia ipse non uult, ut ipsi habeant, quoniam facit pauperes probat diuites. Sic enim scriptum est: Paup & diues occurserunt sibi. Vbi sibi occurserunt? In hac uita. Nam est ille, natus est & ille, inuenierunt se, occurserunt sibi. Et quod sicut fecit illos ambos dominus. Diuite vni pauperem adiuuaret: pauperem vni diuite probaret, propter viribus suis unusquisque faciat. Non sic faciat, ut ipse patiat angustias. Non hoc dicimus. Superflua tua necessaria sunt alijs. Audistis modum cum euangelio legerent. Quicunque dederit calicem aquae frigidae unius ex minimis meis propter me, non perdet mercedem suam Regnum cœlorum uenale proponuit, & precium eius calicem aquae frigidae esse uoluit. Sed quoniam est paup quod facit eleemosynas, tunc debet eleemosyne eius esse calix aquae frigidae. Qui plus habet plus faciet. Vida illa de duobus minutis fecit. Zacheus dimidium rerum sua rum dedit, & ad reddendas fraudes suas, aliud dimidium reseruauit. Eleemosynæ illis pro sunt, quod uitam mutauerunt. Das enim Christo egenti, ut petra tua redimas proterita. Nam si ideo illi das, ut licet tibi semper impune peccare, non Christum pascis, sed iudicem corruptere conaris. Ergo ad hoc facite eleemosynas, ut uiræ orationes exaudiatur, & adiuuet uos deus ad uitam in melius commutandam. Et quod commutatis eadem uitam in melius commutate, ut per eleemosynas & orationes delcant mala nostra præterita, & futura bona ueniant sempiterna.

D ij

DE E L E E M . O S Y N A.

Augustinus sermone 60. de tempore, feria sexta post dominicam in 59. sermone tertio. Qui enim ideo facit eleemosynam ut ab hominibus se laudari desideret, etiam si occulte fecerit, publice facit, quia laudem ab hominibus querit: Qui uero eleemosynam pro solo amore dei facit, ut ad opus bonum illū reliqui imitentur, & non ipse sed dominus collaudetur, etiam si publice faciat eleemosynā absconsē facit, quia pro eleemosyna illa nō hoc quod uidetur, sed quod nō uidetur desiderat, nec ab hominib⁹ laudem, sed mercedem à deo optat accipere. Augustinus de tempore sermone 60. feria sexta post domini cā in 50. sermo. 3. Nam & illud quod dicit dominus, Nesciat sinistra tua quid faciat dextera, ad hoc qđ supra diximus pertinere cognoscit. In dextera em̄ intelligitur amor dei, in sinistra uanitas uel cupiditas mundi. Si pro laude humana dederis eleemosynam, totum sinistra facit, dextera omnino nihil facit. Si uero pro remissione peccatorum & amore uitæ æternæ eleemosynam dederis, totum dextera facit. Quid est ergo, Nesciat sinistra tua quid faciat dextera: nisi quod facit amor dei, non corrūpat aut perdat uanitas uel cupiditas mundi. Augustinus de sermone domini in monte, libro 2. capite 5. Te autē faciente, inquit, eleemosynam, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Ergo illi sic faciunt, ut sciat sinistra eorum, quid faciat dextera eorū. Quod igitur in illis culpatum est, hoc tu facere uetaris. In illos autem hoc culpatum est, quod ita faciunt ut laudes hominum querant. Quapropter nihil consequentius sinistra uidetur significare, quam ipsam

DE E L E E M O S Y N A.

delectationem laudis. Dextera autem significat intentionem implendi præcepta diuina. Cum itaque conscientiæ facientis eleemosynam miscet se appetitio laudis humanæ, sit sinistra conscientia operis dexteræ: nesciat ergo sinistra tua quid faciat dextera tua, id est, non se misceat conscientiæ tuæ laudis humanæ appetitio, cum in eleemosyna facienda diuinum præceptum contendis implere, ut sit eleemosyna tua in absconde. Quid est in abscondito, nisi in ipsa bona conscientia, quæ humanis oculis demonstrari non potest, nec uerbis aperiri. Quandoquidem multi multa metiuntur. Quapropter si dextera intrinsecus agit in abscondito, ad sinistram pertinent omnia exteriora, quæ sunt uisibilia & temporalia. Sit ergo eleemosyna tua in ipsa conscientia, ubi multi eleemosynam faciunt bona uoluntate, etiam si pecuniam, uel si quid aliud est, quod inopi largiendum est non habent. Multi autem foris faciunt, & intus non faciunt, quæ uel ambitione, uel alicuius rei temporalis gratia uolunt misericordes uideri, in quibus sola sinistra operari existimanda est. Ambrosius libro officiorum capite 9. Neque ergo abnuo liberalitatibus in pauperes factis possit minui peccatum, sed si fides commendet expensas. Quid enim prodest collatio patrimonij, sine gratia charitatis. Sunt qui iactantiam solam decore largitatis affectent, ut eo se probatos uulgo uelint quod sibi nihil relinquerint, sed dum præsentis seculi mercedem requirunt, non recondunt in futurum, & quia hic perirent mercedem suam, illic sperare non possunt. Sunt quæ opes suas tumultuario mētis impulsu nō iu-

D iii

D B E L E E M O S Y N A

dicio perpetuo, ubi ecclesiæ contulerunt, postea reuocandas putarunt, quibus nec prima merces rata est, nec secunda, quia nec prima iudicium habuit, & secunda habuit sacrilegium.

Quando præcipue pauperibus erogandū est.

Augustinus de tempore sermo. 2. dñica 3. aduentus dñi. sermo. 1. Et licet hoc expediat, ut semper eleemosynas facere debeamus, præcipue in festis solennitatibus sed in uires nostras abundatius ergo, paupes ante oīa frequentius ad conuiuiū reuocemus. Non enim est iustū, ut in festā solennitate in populo Christiano ad unū dñiū p̄tinente alij inebrietur, alij famis piculo crucient. Et nos, & oīs populis unius dñi servi sumus, uno præcio redēpti sumus, pari conditiōe in hunc mundū intrauimus, simili etiā exitu migraturi sumus. Et si bñ agimus, ad unā beatitudinē pariter ueniemus. Et quare paup tecum non capiat cibum, q̄ tecum accepturus est regnū. Quare paup nō accipiat ueterē tunica, q̄ tecū recepturū est immortalitatis stolā. Quare paup nō mereat panem tuū, q̄ tecum meruit accipere baptismi sacramentū. Cur indignus est accipere reliqas ciborū tuorū, qui tecū ad conuiuiū inuitatus est angelorum? Audite frēs, audite nō meū, sed dñi cōmune p̄ceptū. Sic enim ait in euang. Cū facis prædium aut cœnā, noli inuitare diuites, q̄ te iterū inuitēt, & fiat tibi retributio, sed uoca pauperes & claudos, & beat⁹ eris, q̄a nō habent vñ retribuāt tibi, retribuet aut tibi in retributiōe iustitia. Sed dicit aliq̄s, Ergo amicos & parentes non debet coad conuiuiū reuocare? Rogandi sunt & parentes & uicini, sed rarius rogandi sunt.

DE ELEEMOSYNA.

Et non nimis sumptuosa & delitiosa , sed tam parca & sobria uel honesta illis debent coniuia preparari, ut remaneat unde pauperes refici , unde possit aliquid indigentibus erogari , ne ut cum dies iudicij uenerit cum impijs qui nunc pauperes despiciunt, audiamus , Discedite a me maledicti in ignem aeternum, sed cum iustis & misericordibus audiire mereamur, Venite benedicti patris mei percipite regnum, quia esuriui & dedisti mihi manducare, sitiui & distis mihi bibere; simul etiam nobis illa uox desiderabilis dirigatur, Euge serue bone & fidelis, quia supra pauca fuisti fidelis , supra multa te constituam, intra in gaudium domini tui . Chrysostomus in dictum Pauli, Oportet & haereses esse: Ab hac lege & consuetudine, inoleuit in ecclesijs consuetudo quidam admirabilis: si deles enim omnes in conuentib⁹ suis postquam audissent doctrinas post preces , post sacramentorum communionem, soluta concione non mox concedebant, sed diuites & abundantiores alimenta & edulia a domibus suis auferentes pauperes uocabant, communiesque faciebant mensas, communia prædia, communia coniuia in ipsa ecclesia. Atque ita a communione mensæ & pietati loci undequaque ad charitatem accedebantur. Non absque summa uoluptate, utilitateq; maxima. Pauperes enim tum fruebantur consolatione qualis obtingebat, diuites uero fructum bencvolentiae , & ab his quos pascebant, & a deo propter quem illos pascebant, assuequebantur. Sicque tandem domum redibant. Igitur multa hinc eis proueniebant bona, summum tamen omnium erat feruens in tota cōgregatione amit

D 111

DE ELEEMOSYNA.

citia, tanta ipsis inter se prudentia atque bencuolen-
tia congregatis, non solum cum acciperent, sed &
cum darent beneficia. Chrysostomus in Matthæū,
homilia 79. Vigilate qā nescitis, &c. Vbi sunt, in-
quit, hic qui per totam uitam de sidia torpescunt, &
quando à nobis admonentur respondere non dubi-
tant, omnia se pauperibus moriendi tempore reli-
cturos. Audiant hæc uerba & emendent se, multi
enim obeundi tempus expectantes, ita repente sunt
rapti, ut nec iungere illis quicquam potuerint. In
una sabbatorum (id est, prima hebdomadæ, idotis-
simo Hebraico, quæ nobis est dominica) unusqñis-
que uestrum apud se seponat, recondens quicquid
commodum fuerit, ne quum uenero, tunc collano-
nes fiant, pri. Corinth. decimo. Hieronymus adue-
sus Vigilantiū. Ergo hoc loquor quod beatus Apo-
stolus Paulus in cunctis pene epistolis suis loqui-
tur, & præcipit in ecclesijs gentium per unam tab-
bati, hoc est, in die dominico omnes conferre debe-
re, quæ Hierosolymam in sanctorum solatia diri-
gant, & uel p discipulos suos, uel per quos ipsi p-
bauerint, & si dignum fuerit, ipse aut dirigat aut
proferat quod collectum est.

Quo in loco.

AVgustinus de opere Monachorum 25. Nec
auēdendum est in quibus monasterijs, uel in
quo loco indigentibus fratribus, quisque id
quod habeat impenderit, omnium enim Christia-
norum una res publica est. Et ideo q̄squis Christia-
nis necessaria ubilibet erogauerit, undecunque etiā

DE E L E E M O S Y N A.

quod sibi necessarium est accipit, de Christi bonis accipit. Vbicunque & ipse cum talibus dedit, quis nisi Christus accepit?

Quærendos esse pauperes quibus misereamur, & non tantisper operiendos, dum nobis abiecte supplices fiant.

Augustinus in Psalmum 103. Beatus qui intel ligit super ægenum & pauperem. Quære cui des. Beatus enim qui intelligit super ægenum & pauperem, qui præoccupat uocem perituri. Si sic inter uos indigent milites Christi, ut etiam petant, uidete ne uos iudicet antequam petant. Quomodo inquis quæro? Esto curiosus, esto prouidus, prospice, attende unde quisque uiuat, unde se transfigat, unde libeat: non reprehendetur ista curiositas tua, terra eris producens sœnum iumentis, & herbam seruitu hominum. Curiosus esto, & intellige super ægenum & pauperem. Alius ad te uenit, ut petat, alium tu præueni ne petat. Sicut enim de illo qui te quærit dictum est, Omnia petenti te da: sic de illo quem iuberis quærere dictum est, Sudet eleemosyna in manu tua, donec inuenias iustum cui cam tradas. Cum enim dandum sit, & istis pauperibus pentibus patet. Non enim ab eis inhibuit deus eleemosynas, cum Christus de ipsis dicat: Quando facis epulum, conuoca cæcos, claudos, debiles, non habentes unde tibi reddant, retribuetur autem tibi in resurrectione iustorum, uoca & ipsos, pasce & ipsos, epulare cum illi epulanur, delectare cum illi saginantur: illi enim pane tuo, tu iustitia dei. Nemo uobis dicat, Præceptum est à Christo, ut seruo dei

D v

DE ELEEMOSYNA.

detur, mendico nō detur. Absit prorsus, impius ista loquitur, da illi, sed multo magis illi. Ille enim petet, & in uoce potenter agnosce cui des. Ille autem quanto minus petet, tanto magis tibi uigilandum est, ut præoccupes petitum, aut forte modo non petitum, & aliquando donaturum uel damnaturum. Itaque curiosi estore ad ista fratres mei, & inuenietis multorum dei seruorum indigentiam, tantum ut uultis inuenire. Sed quia delectat uos excusatio, qua uultis dicere: nesciebam, propterea non inuenitis, ipse dominus loculos habebat, quo mittebatur necessaria, & possidebantur nummi, propter usus eorum qui cum illo erant, & ciuius non enim cum dicitur: Esuriuit Iesus, Euangelista mentitur. Voluit esurire propter te, ne tu esurias in illo, quia pauper factus est cum diues esset, ut illius paupertate nos ditaremur. Habuit enim loculos, & dictum est de quibusdam fœminis religiosis, quod ambulabant, qua ibant pedes eius euangelizebant, & ministrabant ei de substantia sua. Nominantur illæ mulieres in euangelio, ubi erat quædam etiam uxor cuiusdam Chuzæ procuratoris Herodis. Augustinus in Psalmum 103. Cum ergo quisquis sanctum suscipit, non suscepto, sed susceptori præstat. Nunquid in illa fame non pascebatur Helias? Non coruus afferebat panes & carnes seruo dei, seruente creatura? Missus est tamen pascendus ad uiduam, nō ut militi, sed ut prouinciali aliquid præstatetur. Ergo quia dicebamus fratres & de pascēdis pauperibus, cum dominus loculos haberet, tamen quando dixit Iudeus cum tradituro, Quod facis fac

DE E L E E M O S Y N A.

uelociter, non intelligentes cæteri quid dixisset, arbitrati sunt eum dixisse, ut aliquid præpararet, qd daretur pauperibus. Ille enim loculos habebat, hoc in euangelio scripum est. Poscent de hoc suspicari, nisi hoc haberet in consuetudine dominus. De his ergo quæ dabantur, & in loculos mittebantur, dabatur tamen & illis pauperibus, quos deus docuit nō contemnendos. Sed si illum non contemnis, quanto magis bouem per quem tritatur hæc area. Quanto magis seruum tuum! Non indiget cil o, seruus vestis indiget. Non indiget veste, forte tecto indiget; forte ecclesiam fabricat, forte aliquid utile in domo dei molitur, expectat ut attēdas, expectat ut intelligas super egenum & pauperem. Tu contra terra dura, lapidea, non irrigata, aut frustra irrigata, seruasti tibi dicere: Non sciebam, non noueram, nemo mihi dixit. Nemo tibi dixit: Christus non cessat dicere, Prophetæ non cessant dicere: Beatus qui intellegit super egenum & pauperem.

*Vel ultro nos non adeuntibus succurrendum
egenis.*

Chrysostomus sermone 21. in cap. ii epistolæ ad Ronanos Hospitalitatem sectantes. Non dicit facientes, sed sectantes, instruens nos, ut non expectemus egenos, donec ad nos ueniāt, sed ad ipsos curramus & seciemur. Sic Loth fecit, sic Abraham, totum nanque diem in hoc consumebat, bonam expectans uenationem, & si quando quamquam uidebat, insiliebat, occurrebat, ad terram supplicando procedebat, dicens:

DE E L E E M O S Y N A.

Si gratiam inueni in conspectu tuo, ne transeas seruum tuum. Non quemadmodum nos qui cum peregrinum & pauperem uiderimus, supcilia attolimus, neq; dignos existimamus, quos alloquamur. Et si quando innumeris supplicationibus uix tandem molliti, medicū argēti per famulos dari iusserimus, uniuersum quod ad beneficentiam attineat probe nos præstitisse putamus. Abraham uero non ita, sed sumptā famuli personā induit, tametsi ignoraret quosnam suscepturnus esset. Nos autē licet manifeste sciamus, quod in pauperibus Christum suscipiamus, neque sic tamen mansucti reddimur, sed cū ille contrario, & obsecrē & supplicer, & procidat, nos nihilominus accedentes conuictis obruiimus. Et Abraham quidem omnia per seipsum & uxore impiebat obsequia, nos uero neque per famulos. Si uero & mensam cognoscere uoles, quam ille peregrinus parabat, multam & illic liberalitatem uidebis, non quam exibebat ipsa cibariorum copia, sed potius abundans animi promptitudo.

Ad omnes quidem faciem lam esse eleemosynam, maxime autem circa domesticos fidei, pauperesque sanctos.

Hieronymus in Esaiam, capite 5. & 8. Et carnem (ait) tuam ne despixeris. Omnis enim homo caro nostra est. Et iuxta euangelicam parabolam, eius qui de Hierusalem descendebat Hiericho: & à latronibus vulneratus est: ille proximus appellatur, qui beneficerit. Vel certe iuxta lxx. qui dixerunt. Et domesticos seminis tui ne despicias. Domesticos seminis illos intelligamus, de quibus

DE ELEEMOSYNA.

& Apostolus docet omnibus faciendam esse eleemosynam, maxime autem circa domesticos fidei. Illi enim caro nostra sunt & semen nostrum, q de uno nobiscum parente generantur. Ad quos extendebat & saluator manum, dicens: Mater mea & fratres mei hi sunt, qui faciunt uoluntate n patris mei. Atque ut sciamus unum esse dominum, & noui & ueteris instrumenti. Eadema & dominus loquitur in euangelio, de his qui in die iudicij a dextris st aurum sunt: Venite benedicti patris mei, possidete regnum preparatum uobis a constitutione mundi. Esuriui enim, & dedisti mihi manducare. Sit iui, & dedisti mihi bibere. Infirmus eram & in carcere, & uenisti ad me. Peregrinus, & duxisti me in domum uestram. Et nudus, & uestisti me. Illisque humilitate dicentibus se nihil fecisse domino salvatori, respondit: Quamdiu fecisti uni de fratribus meis ministris, mihi fecisti. Hieronymus aduersus Vigilantium. Præterea ijsdem ad me relatum est epistolis, quod contra autoritatē apostoli Pauli, imo Petri, Ioannis & Iacobi, quidextras dederunt Paulus & Barnabæ communicationis, & præceperunt eis, ut pauperum memores essent, tu prohibeas Hierosolymam in usus sanctorum aliqua sumptuum solaria dirigis? Videlicet si ad hæc respondero, statim latrabis meam me causam agere, qui tanta cunctis largitate donasti, ut nisi uenisses Hierosolymam, & tuas uel patronorum tuorum pecunias effundies, omnes periclitaremur fame. Et hoc loquor, quod beatus apostolus Paulus in cunctis pene epistolis suis loquitur, & præcipit in ecclesijs genti-

DE E L E E M O S Y N A.

um per unam sabbati hoc est, in die dominico, omnes conferre debere, quæ Hierosolymam in sc̄tōrum solatia dirigantur, & uel per discipulos suos, uel per quos ipsi probauerint, & si dignum fuerit, ipse aut dirigat, aut perferat quod collectum est. In Actibus quoque Apostolorum loquens ad Felicem pr̄sidem. Post annos ait plures eleemosynam facturus in gentem meam ueni Hierosolymam, & oblationes & uota, in quibus inuenierunt me purificatum in templo. Numquid in alia parte terrarum, & in his ecclesijs, quas nascentes fide sua erudiebat, q̄ ab alijs acceperat, diuidere nō poterat. Sed sc̄tōrum locorū pauperibus dare cupiebat, qui suas p̄ Christo facultatas relinquentes, ad domini seruitutem tota mente conuersi sunt. Longum est nunc, si de cunctis epistolis eius omnia testimonia reuoluere, in quibus hoc ait, & tota mente iestinat, ut Hierosolymam & ad sancta loca credentibus pecunia dirigatur, non in auaritiam, sed in refrigerium, nō ad diuitias congregandas, sed ad imbecillitatem corporis sustentandam, & frigus atque inediā declinandam. Hac in Iudea usque hodie perseverante consuetudine, non solum apud nos, sed & apud Hebreos, ut qui in lege domini die ac nocte, & patrem non habent in terra, nisi solum Deum, synagogarum, & totius orbis foueantur ministerijs, ex aequitate dūtaxat, non ut alijs refrigerium, & alijs si tribulatio, sed ut aliorum abundantia, aliorum sustentat inopiam. Respondebis, hoc unumquemque posse in patria sua facere: nec pauperes defu-

DE E L E E M O S Y N A.

turos, qui ecclesiæ opibus sustentandi sint. Nec nos negamus cunctis pauperibus etiam Iudeis & Samaritanis, si tanta sit largitas, stipes porrigendas. Sed Apostolus faciendam quidem docet ad omnes eleemosynam, sed maxime ad domesticos fidei. De quibus & saluator in euangelio loquebatur: Facite uobis amicos de mammona iniquitatis, qui uos recipiant in æterna tabernacula. Nunquid isti pauperes inter quorum pannos & illuciuem corporis, flagrans libido dominatur, possunt habere æterna tabernacula, qui nec præsentia possident, nec futura? Non enim simpliciter pauperes, sed pauperes spiritu beati appellantur. de quibus scriptum est: Beatus qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum dominus. In vulgi pauperibus sustentandis nequaquam intellectu, sed eleemosyna opus est. In sanctis pauperibus beatitudo est intelligentiae: ut ei tribuat, qui erubescit accipere, & cum acceperit dolet, metens carnalia, & seminas spiritalia. Quod autem asseris eos melius facere, qui utuntur rebus suis, & paulatim fructus possessionum suarum pauperibus diuidunt, quam illos qui possessionibus uenundatis, semel omnia largiuntur: non a me eis, sed a domino respondebitur. Si uis esse perfectus, uade & uende oia q̄ habes, & da pauperibus, & ueni sequere me. Adeum loqui qui uult esse perfectus, qui cū Apostolis patrē, nauiculā, & recte dimitit. Iste quem laudas secūdus & tertius gradus est, quē & nos reci-

DE E L E E M O S Y N A.

pimus, dummodo scianus prima secundis & tertijs
præferenda.

Qui sunt domestici fidei. Quis item egenus & paup.

Hieronymus quæstione prima ad Hedibiam.
Interrogas quomodo perfectus esse quæ pos-
sit, & quomodo uiuere debeat uidua, quæ sine libe-
ris derelicta est. Hoc idem in euāgelio legis doctor
interrogat: Magister, quid faciens, uitam æternā
possidebo? Cui respondit dominus: Mādara nosti?
Dicit ille, Quæ? Iesus autem dixit: Non homicidiū
facies, non adulterium, non furtum, non falsum di-
ces testimonium, honora patrem & matrem, & di-
liges proximum tuum sicut te ipsum. Et illo dicen-
te: hæc omnia feci, dominus intulit. Vnum tibi de-
est. Si uis esse perfectus, uade & uende omnia quæ
habes, & da pauperibus, & ueni sequere me. Itaque
& ego tibi domini nostri respondebo sermonibus:
Si uis esse perfecta, & tollere crucem tuā, & sequi
dominum saluatorem, & imitari Petrum dicentem:
Ecce nos dimisimus omnia, & securi sumus te, ua-
de & uende omnia quæ habes, & da pauperibus, &
sequere saluatorem. Non dixit da filijs, da fratrib⁹,
da propinquis, quos etiam si haberet, iure his do-
minus præferretur, sed da pauperibus: imo da Chri-
sto, qui in pauperib⁹ pascitur. Qui cum diues esset,
pro nobis pauper factus est, qui loquitur in trice-
simo primo Psalmo: Ego autem mendicus sum &
pauper, & dominus sollicitus est pro me. Statimq;
quadragesimi psalmi de eo exordium exordiū est:
Beatus qui intelligit super egenum & pauperem.

DE E L E E M O S Y N A.

Intelligentia opus est, & post intelligentiam beatitudine, qui sit egenus & pauper. Non utique ille, quod mendicitate & squallore coopertus est, & tamē nō recedit a uitij*s*: sed de quibus Apostolus loquitur: Tantum ut memor essemus. Ob quorum refrigeria laborant Paulus & Barnabas in ecclesijs gentium, ut collecte fierent per primam sabbati, & hāc ipsam oblationem, non per alias, sed per se deferre festinant, his qui suas pro Christo amisere substanzias, qui persecutio*n*es passi sunt, qui dixerunt patri suo & matri, uxoribus & liberis: Non nouimus uos. Hi impleuerunt uoluntatem patris, & audierunt dicentem dominum saluatorem, Mater mea & fratres mei hi sunt, qui facinnt uoluntatem patris mei. Et hāc dicimus, non quod in pauperes Iudeos siue gentiles, & omnino cuiuslibet gentis pauperes, prohibeamus faciendam eleemosynam, sed quod Christianos & credentes pauperes, incredulis preferamus, & inter ipsos Christianos sit multa diueritas, utrum peccator an sanctus sit. Vnde & Apostolus passim in omnes misericordiam probans infert, maxime in domesticos fidei. Domesticus fidei est, qui eadem tibi religione coniungitur, quem a consortio fraternitatis pectanta non separant. Quod si de inimicis quoque nobis prae*cip*itur, ut si esurient, demus eis cibum, si sitierint, demus eis potum, & hāc facientes congregemus carbones super caput eorum, quanto magis de his qui non sunt inimici, & qui Christiani sunt atque sancti? Neque uero hoc quod dicitur: hoc enim faciens carbones ignis congregabis super caput eius, in malam partē acci

E

DE E L E E M O S Y N A.

piendum est, sed in bonam, quādo enim inimicis nostris præbemus beneficia, maliciam eorum nostra bonitate superam⁹, & mollimus duritiā, iratūq; animū ad molličiem & benevolētiā fleſtūmus, atq; ita congregamus carbones super capita eorum, de quibus scriptum est: Sagittæ potenti⁹ acutæ, cum carbonib⁹ defolatorijs, ut quomodo de altari a Seraphin carbo sublatus, Prophetæ labia purgant: ita & inimicorum nostrorum peccata purgentur, & vincamus in bono malum, & benedicamus maledictibus, & imitemur patrem nostrum, qui solem suum oriri facit super bonos & malos, & pluit super iustos & iniustos.

Pauperem non simpliciter appellari.

Porro autem operæ preцium fuerit priusquam ostendamus, quinam sint sancti illi pauperes ostendere, quis in genere dicatur pauper. Quisquis autem alieno indiger auxilio pauper est, eidemq; per quam necessaria est misericordia. Græcis appellata eleemosyna, quæ non in sola pecuniarum clargitione (ut male sibi uulgas per suadet) cōsistit. Verum in quois opere quo humanæ succurruntur inopiæ. Nec item solum pauperes sunt, q; destituuntur pecunia, sed quotquot uel uiribus corporis uel sanitate uel ingenio iudicioque, breuiter, omnibus fortunæ commodis. Ad hunc ordinem referendum est fortasse, quod est in Apocalypsi, Quia dicas quod diues sum & locupletatus, & nullius egeo, & nescis quia tu es miser, & miscrabilis, & pauper, & cæcus, & nudus. Hieronymus in Mat-

DE E L E E M O S Y N A.

thætū cap. 25. Amē dico uobis, quādiū fecistis uni de fratrib⁹ meis minimis, mihi fecistis, &c. Libera nobis erat intelligentia, qđ in omni paupere, Ch̄s esuriens pascereč, sitiens potaret, hospes induceretur in tectum, nudus uestiretur, infirmus uisitaretur, clausus carcere haberet solatiū colloquentis. Sed ex hoc qđ sequit: Qñ fecistis uni de his fratribus meis minimis, mihi fecistis, non mihi uidetur dixisse gñaliter de pauperibus, sed de his qui pauperes spū sunt, ad quos tendens manum dixerat: Fratres mei, & mater mea hi sunt, q faciunt uoluntatem patris mei.

Hierony. in Esaiā lib. 2. cap. 3. Rapina ait pauperis in domibus ur̄is. Pauperem uel simpliciter accipe q̄ indiget eleemosyna, uel certe pauperem spiritu, de quo scriptum est: Beatus q̄ intelligit super egenum & pauperem. Et Paulus Apostolus: Tantum, inq̄, ut pauperum memores essem⁹ Ex sermone 4. ad fratres in heremo falso adscripto Augustino, sic fere uulgo citant paupertatis species. Sunt enim quinq̄ gñia paupertatis: Prima est infelicitas, secunda est paupertas cupiditatis, Tertia paupertas superfluitatis, quarta dolositatis, quinta paupertas uolūtatis. Primam habet mendicus, secundam habet auarus, tertiam habet prodigus, quarta est paries dealbus, quintam habet uir cōpeditus. Prima est flagellum, secunda est uenenum, tertia est uentilabrum, quarta est umbraculū, quinta edificium. Prima est miseria, quia cruciat: secunda est uenenosa, quia necat: tertia est uentosa, quia inflat: quarta dolosa, quia dissimulat: quinta glorioſa, quia coronat.

E ii

DE ELEEMOSYNA.

Ambrosius libro 2. officiorum, capite 28. Quoddu
quererentur à diuo Laurentio thesauri ecclesiæ, p-
misit se demonstraturum. Sequenti die ubi paupe-
res in rem præsentem adduxit, denuo igitur inter-
rogatus, ubi essent thesauri, quos promiserat, osten-
dit pauperes, dicens: Hi sunt thesauri ecclesiæ, &
uere thesauri, in quibus Christus est, in quibus &
Christi fides est. Basilius in quaestione compen-
dio explicatis, quaestione 205. Hi pauperes sunt spi-
ritu, qui non ob aliam causam pauperes facti sunt,
sed propter doctrinam domini qui dixit, Vade, uen-
de omnia quæ habes, & da pauperibus. Si uero qs
etiam quomodo cūque accendentem paupertatem su-
sceptam gubernet ad uoluntatem dei, uelut Lazarus,
neque hic a beatitudine alienus est. Basilius in Psalmum 33. concione nona: Iste pauper clamauit, & do-
minus exaudiuit ipsum. Non semper laudabilis est
paupertas, sed quæ ex proposito iuxta euangelicū
scopum peragit. Multi enim sunt pauperes opu-
lentia, uerum proposito auarissimi existunt, quos
non indigentia saluat, sed propositum condemnat.
Non igitur indigus omnino beatus est, sed qui man-
datum Christi mundi thesauris præfert. Hos domi-
nus beatos prædicat, dicens: Beati pauperes spiri-
tu, non pauperes secundum opulētiā, sed quia pau-
pertatem ex anima præelegerūt. Nihil enim ex in-
uoluntarijs beatum est, qua propter omnis virtus
maxime omnium uoluntario, uelut proprio chara-
ctere exprimitur ac cognoscitur. Iste igitur, inge-
nus pauper clamauit. Demonstrativa uoce ad pauperē
secundum deum, & esurientem ac fitientem, & nu-

DE E L E E M O S Y N A.

dum, prouocat mentem tuam. Iste pauper tantum,
non digito ostendens hæc Christi discipulus.
Chrysostomus in Lucam capite 16. Habet & pau-
pertas martyrium suum, & egestas bene tolerata
facit martyrium, sed egestas propter Christum, nō
propter necessitatē. Ceterū, quanti pauperes sunt,
& diuites esse desiderant, & scelera faciunt? Non er-
go paupertus simplex beatum facit, sed paupertas
propter Christum: fides, famē non timet. Qui Chri-
stum amat, non timet famam, qui Christum habet,
omnes secum diuitias habet. Augustinus de tempo-
re sermone 110. feria quarta post dominicam passio.
sermone 1. Qui enim dicuntur pauperes & sunt, in
quos à deo mandaſt, ut eleemosynæ fiant, de quibus
fatemur scriptum: Include eleemosynam in corde
pauperis, & ipsa orabit pro te dominum. Abundat
quidem hoc genus hominum. sed altius intelligen-
dus est iste pauper, de quo dictum est: Beati paupe-
res spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorū.
Sunt pauperes non habentes pecuniam, uictum quo-
tidianum uix inuenientes, alienis operibus miseri-
cordia sic indigentes, ut etiam mendicare non cru-
bescant, sed si de his dictum est, Tibi derelictus es
pauper: nos quid facimus qui hoc non sumus? Er-
gonos qui Christiani sumus, non sumus deo dere-
licti? Et quæ alia nobis spes est, si non sumus illi
derelicti, qui nos non dereliquit? Discite ergo esse
pauperes, & deo relinquio compauperes mei.

Qui sunt pauperes & inopes.

Augustinus in Psalmum 93. Propter miseriā
inopum & gemitum pauperum, nūc exurgā

E iii

DE ELEEMOSYNA

dicit dñs: Qui sunt pauperes? Qui sunt inopes? Qui spē nō habent, nisi in illo solo, in q̄ solo spes nō faliat. Attendite fratres, qui sunt pauperes & inopes. Non omnino pauperes, qui nihil habent, uidentur dici à scriptura, quando laudantur pauperes. Inueniūs enim pauperem hominem, qui quando patitur aliquam iniuriam, non attendit nisi patronum suū, in cuius forte domo manet, cuius inquilinus est, cuius colonus est, cuius cliens est, & ideo se indigne pati afferit, quia ad illum pertinet. Cor ipsius in homine, spes ipsius in homine, cinis in cinere. Sunt autem & alij qui opulentii sunt, & honoribus secundū tempus humanis fulciuntur, & tamen nec in pecuniam suam spem ponunt, nec in fundis suis spem ponūt, nec in familia sua spem ponunt, nec in claritate et transitoriaz dignitatis, sed totam spem in illo ponunt, cui non succeditur, qui mori non potest, qui falli et fallere non potest. Tales et si multa uidentur habere secundum seculum, bene tamen ea gubernant ad refectionem indigentium, inter pauperes dominū numerantur. Vident enim periculose se uiuere in hac uita, sentiunt se esse peregrinos, sic diuersantur in opulentia diuitiarum suarum, quomodo viator in stabulo, transiturus, non possessorū. Cum Paulus ille in omni officiorum genere fuerit diligentissimus, tum præcipue pro collationibus, atque communicationibus faciendis in pauperes sanctos. Id quod paratum est colligere ex epistola ad Romanos decimoquinto, pri. Corinth. decimosexto, 2. Corinth octauo & nono. Actorum tertio & undecimo.

DIE ELEEMOSYNA:

Quinam sunt pauperes sancti.

Hieronymus in epistolam ad Galatas cap. 1.
Tantū ut pauperum memores essemus &c.
Sancti pauperes, quorū p̄cipue ab apostolis Paulo
& Barnabē cura mandatur, hi sunt, qui ex Iudeis
credeant, præcia possessionū suarum ad pedes apo-
stolorum deferebant e gentibus largienda, uel quia
contribulibus, cognatis, & parentib⁹ suis q̄si deser-
tores legis, & in crucifixum hominē credentes, dete-
stationi & piaculo ducebātur. In horum ministerio
sanctus apostolus Paulus quanto labore sudaue-
rit, epistolæ eius testes sunt, scribentis ad Corinthios, & ad Thessalonicenses, & ad omnes gentium
ecclesiias, ut præparat munus hoc per se, uel per ali-
os qui eis placuerint, Hierosolymam deferendum.
Vnde nunc confidēter dicit, q̄ etiam sollicitus fui fa-
cere hoc ipsum. Possunt autem & alio genere paupe-
res accipi, de quibus in euangelio dicitur: Beati pau-
peres spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælo-
rum. Merentur quippe tales in memoriam esse apo-
stolorum, Necnon & illi pauperes, de quibus in Sa-
lomone scribit. Redēptio uiri aīæ propriæ diuitiæ.
Hiero. in Michæā cap. 3. Apostol⁹ Paulus q̄ altari
inḡ seruiūt, & de altari participat, & uiuūt. Per-
mittitur tibi o sacerdos, ut uiuas de altari, non ut
luxuries. Boui trituranti os non clauditur. Scimus
ista, & tamen licentia hac Apostolus non abutitur,
& habens uictum, uestimentumque contentus est,
nocte & die laborat manibus suis, ne cui grauis
sit, & iurat in epistolis se sancte, & sine auaritia
in Christi euangelio conuersatum, & non solum

E iiiij

DE E L E E M O S Y N A.

de se, sed de discipulis quoque suis hoc ipsum asse-
xis, quod nullum miserit, qui ab ecclesijs, aut posset
aliquid, aut uellet accipere. Si autem gratulatur in
quibusdam epistolis, ut mittentium munera bene-
volentiam dei appellat, non tam sibi congregat quā
pauperibus sanctorum, quæ erant in Hierusalem.
Sancti aut pauperes, hi erant in Hierusalem, q. pri-
mum in Christo crediderant de Iudæis, & proiecti
à parentibus & cognatis atque affinibus suis, tam
possessiones, quām uniuersam suppellecilem, sa-
cerdotibus templi ac populo uastante perdidérant.
Si tales pauperes sunt, accipient. Si autem sub occa-
sione pauperum paucæ ditantur domus, & in uistro
ac uase fictili aurum commedimus, aut cum thesau-
ris mutemus & uestes, aut pauper habitus non que-
rat diuitias senatorum: Quid prodest circa collum
ad abstergendos sudores linteolum non habere. qd
iuuat εε μοιο χιτώνας, & preferre habitu paupertatē,
cum marsupium nostrum uniuersi pauperum tur-
ba suspiret, Propter hoc, causa nostri: qui tales su-
mus, qui Sion & dificamus in sanguine, & Hierusa-
lem iniquitate, qui iudicamus in muneribus, q. mer-
cedibus respōdemus, q. in pecunia diuinam, & sup
hoc si etiam nobis sanctimoniam uendicantes dici-
mus, non uenient super nos mala.

*Etiam corpore ualidis & sanis, tamen pauperibus
distribuendum.*

Beda super Lucam: Pauperes & debiles, & cæ-
ci & claudi uocant & ueniunt. Si non sic uelit
euangelium de pauperibus, cur Paulus & Bar-

DE E L E E M O S Y N A.

nabas dederunt dextras Petro, Iacobo & Ioanni, ut pauperum memores essent: Et collectā ficeret non omnibus, sed sanctis illis, qui templum continuis orationibus Hierosolymis frequentabant, inter quos non legitus cæcus, claudus uel debilis, sed omnes corpore ualidi, nec etiam egeni erat, dicente textu Actorum 4. Nec quisquam egens erat inter illos. Et tamen de eis erat omnis cura Pauli, omnis Apostolorum industria. Propter hos afferebant p̄cia uenitores, propter hos sibi collectae, per Macedoniam & Galatiam sabbatis. Et uix aut nunquam legis Christum aut Apostolos his squalidis mendicis eleemosynam fecisse corporalem, præter corporis sanitates. Christus enim sanauit cæcum mendicum iuxta uiam non legitur dedit illi stipem. Sanauit mendicum à natiuitate cæcum, non dederat illi stipem aut nummum. At tamen Christus cum loculis incedebat in usus pauperum collectis. Iohannis 12. Sanauit utique Petrus claudum ad speciosam portam templi, excusationē faciens de stipe. Argentum, inquit, & aurum non est mihi. De qua re loquens secundo de officijs Ambroſius dicit: Itaque pecuniam non dedit, salutem dedit, quāto melius est salutem habere sine pecunijs, quam pecuniam sine salute. Surrexit claudus, quod nō sperabat accepit, pecuniam non accepit, quod sperabat. Hæc Ambroſius. Per cuius tamen manus continenter antea pauperum illorum sanctorum & ualidorum dabatur unicuique satis ad uictum prout opus erat. Intellexit forsan Petrus, non sibi argentum & aurum esse de proprio, sed solum de communi sanctorum, quod

DB E L E E M O S Y N A

non esset fas tollere sanctis, & dare uulgi pauperibus . Beda : Petrus supple memor illius præcepti, **Nolite possidere aurum & argētum, pecuniam, quæ ad pedes pauperum ponebatur non sibi recondebat, sed ad usus pauperum, qui sua patrimonia reliquerunt, seruabat.**

An medicis ualidis, alijsque id genus otiosis erroribus succurrendum.

PAUPERIBUS danda est eleemosyna, q̄ suis manib⁹ laborare non possunt, ca. de mend. ual. Pauper autē qui laborare potest, si se eleemosynis immiscer, captiuandus & in seruitutem redigendus. **Chrisosto.** libro contra gentiles. Babylæ Antiochæ ni episcopi ac martyris uitam continent. Nam qui opulentiores inter illos sunt, in ordinem parasitorum cogunt eos, qui ob ignauiam fame pereunt, q̄s ipsos tanquam canes ad mensas suas enutriunt, eorumq; impudentes uentres iniquarum cœnarū reliquij s dissipant, ijsdem pro animi arbitrio abutentes. At nos qui in uniuersum mores uestros iniq̄s, ac prorsus ratione carentes abominamur, q̄ ob propriam segniciē, atq; ignauia esurire cogunt, eos nō pascimus, quin potius suadendo hortamur, ut & sibi, & cæteris opera sua uictum sufficiant: qui uero inutilo sunt corpore, ijs pmitimus modo uictū necessariū ab ijs qbus facultates suppetunt mēdicare. Nec est quod opinetur quis, in hoc parum sibi constantem Chrysostomum, ut qui toties, & perpetuo fere in locis alijs curiosiorem pauperum delectum improbat.

DE E L E E M O S Y N A.

Et Chrysostomo, & doctis omnibus mos est, circumspetius atque solidius loqui & definire, si quando cum aduersarijs eis res est. Vnde hoc loco beati Pauli apostoli ad Thesalonicenses præceptum attulit dicentis: Qui operari non uult, non edat. Huc magistratus spectent. Cæterum misericordia priuatorum est, ne benefaciendo defatigentur. Sed proh quod ignauorum, impostorumq; myriades nunc publicis sumptibus, summa eorum qui bus maxime debeantur, inopia apud nos magis quam ullam gentem aluntur. Augustinus ad Vincentium Donatistam & rogatistam: Ut ilius esurienti panis tollitur, si de cibo securus iustitiam negligat, quam esurienti panis frangatur, &c.

Nomine Christi citra delectum ministrandum pauperibus sanctis, eosque non solum esse monachos.

Chrysostomus homilia 10. ex capi. c. in epist. ad Hebræos. Non enim in iustus deus, inquit, ut obliuiscatur charitatis uestræ & festinationis, quam ostendistis in nomine eius ministrantes sanctis. Magna illis testificatur, non opera tantum, sed etiam alacritatem operum, quod & alibi dixit, Non solum autem, sed etiam seipso dederunt domino & nobis. Quam ostendistis, inquit, in nomine eius ministrantes sanctis. Intuere quomodo iterum eos curat, inferens: Et ministrantes adhuc, et iam nunc, inquit ministrantes. Et erigit eos, ostendens, quoniam illis fecerunt, sed deo. Quam ostendistis, inquit, & non dixit in sanctos, sed in deum: hoc enim est in no-

DE E L E E M O S Y N A.

mine eius, propter nomine eius omnia facientes. Qui igitur tanta nostra festinatione à uobis pfruitus est, non contemnit unquam uos, neq; obliuiscitur. Hæc audiētes rogo, ut ministretis sanctis. Omnis enim fidelis sanctus est, secundum quod fidelis est, siue enim secularis est, sanctus est. Sanctificatus est em, inquit, uir infidelis in muliere, & mulier infidelis in uiro. Vides quomodo sanctificationem fides facit? Siue igitur secularē uideamus in perturbatione aliqua, porrigitur manum: nec ad eos tantum, qui in montibus sedēt, efficiamur festinātes, sancti quidē sunt illi, & uita & fide, sancti autē & isti fide, mul-
ti aurem & uita. Nec si uiderimus monachum in cu-
stodia, tunc intremus: si uero secularem, non intre-
mus, sanctus est & iste, & frater. Quid ergo, inq;s,
si autem sit immundus aliquis, aut pollutus? Audi
Christum dicentem: Nolite iudicare ne iudicemini.
Tu propter deum fac. Et quid dico? At si paganum
uideamus in fluctuatiōe, oportet benefacere, & sim-
pliciter omnem in perturbatione constitutum, mul-
to amplius autem fidelem secularem iuuare debe-
mus. Audi Paulum dicentem: Facite bonum ad om-
nes, maxime ad domesticos fidei. Sed nescio unde
hoc introductum est, & unde ista consuetudo obti-
nuit: qui autem monachos solos querit, & illis so-
lum benefacere uult, etiam ipsos scrutatur, dicens:
Si est dignus, si est iustus, nisi fecerit signa, non por-
rigo manum. Maximam partem eleemosynæ am-
putauit, & hoc ipsum tempore procedente iterum
amputaturus est, cū eleemosyna illa est, quæ in pec-
catores fit, quæ in obnoxios. Eleemosyna enim hęc

DE ELEEMOSYNA.

est, non in eos qui iam perfecti sunt, sed adhuc delinquentes misereri. Et ut discas, aduerte parabolam: Descedit quis, inquit, de Hierosolymis in Hiericho, & incurrit in latrones, & cedentes eum, reliquerunt iuxta viam semiuiuum. Venit quidam Leuita & uidet eum, pertransiuit. Venit quidam sacerdos & uidet eum, percurrit. Venit quidam Samaritanus, & multam eius curam fecit, ligauit uulnera eius, infudit oleum, imposuit in iumentum suum, p-duxit eum ad diuersorum suum, dixitque stabulario, adhibe illi curam. Et intuere abundantiam honoris plurimam. Et ego tibi dabo, inquit, quid erogaeris. Quis ergo est proximus huius? inquit, qui fecit misericordiam. Procede ergo, inquit, & tu fac similiter. Et intuere qualem dixit parabolam. Non dixit, quia non Iudaeus in Samaritam fecit. Sed quia Samarita honorificetiam illam totam ostendit. Hac igitur audiētes, non solum fidei domesticorum curam geramus, ceteros uerone negligamus. Si igitur, inquit, & tu uideas a finum præfocari, consurgis, & non scruteris cuius sit: multo magis hominem non oportet scrutari cuius sit. Dei quippe est, siue paganus sit siue Iudaeus, sed adiutorio indiget. Si quid discutere & iudicare preceptus es, bñ ista diceres: nunc autem calamitas illius non te permittit haec discutere. Si enim nec de sanis nos scrutari oportet, neque aliorum causas inquirere: multo amplius eos qui male patiuntur. Super haec quid uidisti? Nunquid in abundantia constitutum? Num uniuersis placentem, ut dicas: quia malignus est, & pessimus? Si uero patientem uideris, noli dicere, qa

D E E L E E M O S Y N A.

malignus est. Cum enim placet hominibꝫ quisquā, bene hoc dicimus: cum uero in calamitate est, & adiutorio indiger, non oportet hæc dicere, Quia malus est. Crudelitatis quippe hoc est, & inclemens, & ambitionis. Quid Iudæis crudelius fuit, dic mihi! Et tamen ultus est eos deus, & iuste & ualde iuste, & tamen condolentes eis suscepit, eos uero qui eis insurrexerunt, & ultus est. Nihil patiebar, inquit, in contribulatione Joseph. Et iterum inquit: Secabas distentos. Non dixit scrutare, & cognosce quis est, licet sæpius maligni sunt, cōsolutionem p̄r̄stern⁹. Hoc quippe est maxime misericordiæ. Qui enim amico benefacit, non propter deum utiqꝫ facit: q̄ autem ignoto, iste pure propter deum operatur. Noli parcere pecunijs, at si omnia indiger, euacula, da. Nos autem uidentes qui tribulantur ululantes, & peiora mille mortibus patiētes, & iniuste fortassis parci mus pecunijs, & contemnimus fratres. De inanimitis quidem curam gerimus, animas uero negligimus, cum Paulus dicat: In mansuetudine docete eos qui contrarij sunt, ne forte det eis deus p̄nitentiā ad cognoscendam ueritatem, & resipiscant de diaboli laqueis, captiuati ab eo secundum eius uoluntatem. Ne forte, inquit, intueris quanta longanimitate plenum. & hoc uerbum, hunc & nos imitemur, de nullo desperemus. Etenim p̄scatores sæpius retia mittentes, omnia receperunt: sic & nos sperem⁹, quoniam repente ostendet nobis fructum maturū. Etenim agricola cum seminat, primum diem & secundum sustinet, & multum tēpus expectat, & repente undique uidet fructus germinantes, hoc etiā in nobis futurum esse expectemus.

DE ELEEMOSYNA.

In cunctos indifferenter liberalitatis frena laxanda.

Hieronymus in epistolam ad Galat. cap. 6. Ne dicamus in largiendo, Ille est amicus: hunc nescio; hic debet accipere, iste conteni. Imitemur patrem, q̄ solem suum oriri facit sup bonos & malos, & pluit sup iustos & iniustos. Fons bonitatis oībus patet.. Seruns & liber, plebæus & rex, diues & paup, ex eo similiter bibunt. Luterna cum accessa fuerit in domo, oīibus lucet æ qualiter. Quod si in cunctos indifferenter liberalitatis frena laxant, quanto magis in domesticos fidei, & in Christianos, qui eūdem habent patrē, eiusdem magistri appellatiōe censentur? Vide autem mihi locus iste possic & superiorib⁹ cohærere, ut domesticos fidei, magistros nominet: quibus supra omnia quæ putantur bona, ab auditorib⁹ suis iussierat ministrari. Breue est uitæ istius curriculum. Hoc ipsum quod loquor, qđ dīcto, quod scribo, qđ emendo, quod relego, de tempore meo mihi, aut crescit, aut aperit. Titus filius Vespasiani, qui in ultionē dominici sanguinis subversis Hierosolymis, Romā uictor ingressus est, tante dī fuisse bonitatis, ut cum quadam nocte sero recordareñ in cena, q̄ nihil boni die illa fecisset, dixerit amicis: Hodie diem perdidi. Nos putamus nō perire nobis horam, diem, momenta, tempus, ætates, cum ociosum uerbum loquimur: pro quo reddituri sumus rationem in die iudicij. Quod si hoc ille sine lege, sine euangelio, sine Saluatoris & Apostolorum doctrina, naturaliter & dixit & fecit, qđ nos oportet facere;

DE E L E E M O S Y N A.

Olympiodorus in Ecclesiasten capite 11. Sicut nubes iussu diuino imbre super omnes homines s'per gunt, ita conuenit eleemosynam cunctis hominibus impartiri.

Promiscue quibusuis erogandum. Nec cui detur ans
xie rimandum.

Chrysostomus homilia 12. ex capite 7. in epist.
ad Hebræos. Ut quid existis scrupulosus ui-
te eorum enucleator? Sed hæ occasiōes sunt,
& excusationes. Omni petēti da, & uolentem à te
mutuari non auerteris. Extende manum tuam, non
sit cōtracta. Non enim uitarum constituti sumus di-
scissiores, alioquin nullius hoc modo miserebitur.
Quare quando deum rogas, dicis: Peccatorū mco-
rum ne memineris? Proinde ac si ualde sit ille pec-
cator, hoc ipsum & in ipso considera, & noli remi-
nisci peccatorum eius. tempus est misericordiæ, non
scrupulosæ discussionis, misericordiæ, non ratio-
cationis. Nutrī uult, si quidem uis tribue, si au-
tem non uis, dimitte, sine increpatione. Quare mi-
seres, & infelix quare necdū misereris, & uolētes
aueris? qñ cñ ille audierit à te, qñ iste deceptor ē,
qñ ille fector est, qñ ille ad usuram dat, incipit,
neque istis dare, neque illis. Omnes in suspicione
habebit, tales esse putabit. Scitis enim, quia quæ ma-
la sunt facile suspicamur, quæ uero optima, nō ita.
Efficiamur misericordes, nō quomodo cunque, sed
quomodo pater cælestis. Ipse, & adulteros, & me-
trices, & maleficos gubernat. Et quid dico: om-
nem speciē iniquitatis habentes. In tanto eñ mūdo

DE ELEEMOSYNA.

necessitatem esse tales & plurimos. Veuntamen omnes nutrit, omnes induit. Nullus fame periret aliquando, nisi forte spore. Si efficiamur etiam nos miseratores, si quisquam opus habuerit, & in necessitate fuerit auxiliari. Nunc autem ad hoc irrationalitatis uenimus, ut non solum circa pauperes hoc faciamus, qui per uicos ambulant, sed etiam circa uiros monachalem uitam agentes. Ille impostor est, inquis. Non hoc dicebam pridem, quia si indifferenter omnibus demus, semper miserebimur. Si autem cœperimus scrutari, nunquam misericordiam praestabimus. Quid dicas: ut parum accipiat, impostor est? Si quidem auri talenta quereret & argenti, aut uestes preciosas, aut seruos, uel aliud quicquam, merito quis istum diccret deceptorem. Si autem nihil horum, sed gubernationem, & uestimentum, quæ philosophiae sunt, nunquid haec deceptoris sunt? dic mihi. Qui escamus ab hac absurdâ curiositate, & diabolica & peremptoria. Si enim in clero electum se esse dicat, si sacerdotem nominet, scrutare: non enim sine periculo in talibus indiscussa communicatio est. Circa maiora periculum uertitur, non enim das, sed accidis. Si uero pro nutrimento postulat, nihil examines. Quomodo Abrahā hospitalitate circa omnes inuenientes ostendebat. Si scrutator fuisset circa refugientes ad se, nūquā angelos hospitio recepisset, fortassis enim non putans eos angelos esse, cum reliquias repelleret, sed quoniam omnes suscipiebat, suscipebat & angelos. Non enim ex uita accipientium à te mercedem tibi retributurus est deus, sed ex uoluntate, ex honorificentia multa, ex misericordia, ex bo-

F

DE E L E E M O S Y N A.

nitate. Hæc si sint in te, & omnia adipisceris bona,
quæ cunctis nobis contingat adipisci, gratia & mi-
sericordia domini nostri Iesu Christi, cum quo pa-
tri una cum sancto spiritu, gloria, imperiu, honor,
nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

Augustinus de rectitudine catholicæ conuersationis: Ne elegatis cui misericordiam faciatis, ne forte
prætereatis eum qui meretur accipere, quia nesci-
tis, si Iesus dignatur aduenire. Scitote, quia quod
pauperi datus uel peregrino, sedenti in cælo datus,
qui dixit: Qui uos recipit, me recipit. Et, Quandiu
fecisti uni ex minimis meis, mihi fecisti. Augu-
stinus in epistola: In recipiendis enim hospitibus ignotis
ista solemus dicere, multo esse melius malum homi-
nem perpeti, quam forsitan per ignorantiam exclu-
di bonum, dum cauemus ne recipiatur malus.

Augustinus de quinque hæresibus. Et unde proba-
mus, quod cum dicitur angelus, debeat intelligi de-
us. In libro qui appellatur Genes̄is, Venerunt, in-
quit duo angeli Sodomam uespere, sedente Lotu
pro foribus ciuitatis, quos cum uidisset, surrexit
& iuit obuiam eis. Quid plura! Suscepit & obsecu-
tus est eis tanquam peregrinis. Consuetudine hos-
pitalitatis liberatus est à periculo ciuitatis, & tem-
porale euasit incendium, & æternum consecutus est
præmium. Discite Christiani, sine discretione hos-
pites suscipere, ne forte cui domum claueritis, cui
humanitatem negaueritis, ipse fit Christus.
Augustinus in libro de uita Christiana: Christia-
nus est, qui misericordiam omnibus facit, qui car-

DE ELEEMOS YNA.

nium mouetur iniuria. Et sequitur: Cuius omnium communis est dom^s, cuius ianua nemini clauditur, cuius mensam paup nullus ignorat, cuius cibus cum etis offertur, cuius omnes bonum norunt, & nemo sentit iniuriam, qui deo nocte dieque seruit, qui inde sinenter eius præcepta meditetur & cogitat.

Non esse curiose scrutandos, quos impertiamur eleemosyna pauperes.

Chrysostomus sermone 21. in cap. 12. epist. ad Romanos. Quam multi tum temporis diuites erant in Israel, & tamē nemo illorum Eliam hospitio suscepit. Quam multi diuites etant temporibus prophetæ Eliae, & tamen sola Sunamitis hospitalitatis fructum uindemiauit. Quemadmodum & Abraham suo tempore largiter ac prompte fecit. Et profecto potissimum est, quod quis admiretur, quod ista fecerit, cū ignoraret, qui essent, qui aduenerant peregrini. Itaque neq; tu pauperes curiose inquiras. Propter Christū enim illos suscipis. Quod si perpetuo curiose scrutaturus es pauperes, fiet, ut s^x penumero probatum coram deo uirū prætergrediare, mercedemque, quam ex eo habiturus eras, perdas. Atqui etiam is, qui reprobum recipit, sine culpa erit, imo & mercedē habebit. Propter tam enim in nomine prophetæ recipiens, mercedem prophetæ accipiet. Qui uero int̄estiva sua curiositate præcipuum quēquam neglexerit, poenas etiā dabit. Ne scuteris igitur curiose pauperum uitam

DE E L E E M O S Y N A.

atque negotia . Nam extrema illud insolentiae est,
pro uno pane totam hominis miseri uitam curiose
inquirere . Nam etiam si homicida , si latro , aut aliud
huiusmodi fuerit , an non uidetur tibi , uel pane ,
uel modico argento dignus ? Et tamē dominus tu-
us solem suum illi producit , tu uero quotidiano ci-
bo indignum iudicas ? Ego uero quod adhuc maius
est pono , nimirum , quod etiam , si manifeste cogno-
ueris , innumeris illum refertum esse malum , neque
sic tamen excusationem habcas si necessario cibo il-
lum priuaueris . Seruus enim illius es , qui dicit : Nesci-
tis cuius spiritus sitis : famulus es illius qui lapidan-
tes se curare laborabat , imo q & crucifixus est pro
eis . Non est quod mihi dicas , quod alium interfec-
tit . Nam etiam si te ipsum interempturus esset , neq;
si tamen fame laborantem contemnere deberes .
Discipulus enim illius es , qui crucifigentium se sa-
lutem cupiebat , qui que in ipsa cruce dicebat : Pater
remitte illis , nesciunt quid faciunt , illius es seruus ,
qui percutientem se curauit , qui latronem in ipsa
cruce coronauit . Olympiodorus in Ecclesiasten ,
cap . ii . Qui obseruat uentum non seminat , & qui co-
siderat nubes non metet , sicut non est qui sciat , quæ
via sit spiritus , neque quomodo conpingantur osa
in uentre prægnantis , ita non cognosces opera dei
quodcumque facturus est . Qui uentos obseruant , sa-
noni minus incumbunt . Plerumque enim contin-
git , ut qui hodie perflat uentus , crastina die sit quie-
tus , aut contra bacchaturus sit die crastina , q ho-
die conquiescit . Hodie cum pluit , cras erit aer seren-
nus . Non oportet ergo uentos obseruare , sed spe bo-

DE E L E E M O S Y N A.

na, sationem facere, deo confidentes autori honorū omnium. Nam si præ obseruatione nubium ac uentorum differamus sationis tempus, irritam deinde messem experiemur. Sed etiam si maxime uelimus, obseruare non possumus aeris qualitates, neque enim scimus uiam ipsius spiritus: sapienter nāque & uarie deus humanis consulit rebus. Inquit ergo: Tu quoque ne tantopere sis sollicitus, curiose quærendo cui sis elemosynam datur, cui non datur, ut puta fidelisne sit ille an infidelis, iustusne an iniustus. Etenim si pendebis animo ista disquirēs, amites sationis tempus: neq; inuenies in tempore messis, quod metas. Sine ulla itaque dilatatione temporis, in simplicitate cordis tui elemosynam confer, neque enim scis, an spiritus cum uiuificet, quem tu fortasse putas iniustum: contraque illum à se repellet, quem tu iustum existimas. Erasmus in Enchiridio capite. 6. Non est Christiani sic cogitare. Quid mihi rei cum isto: albus aterve sit nescio, ignotus est, alienus est, nihil unq; bene de me meritus est. Læsit aliquando, nunquam profuit. Nihil horum. Tatum memineris, quo merito tibi, que præstiterit Christus, qui suam in te beneficentiam, non in se, sed in proximo uoluit retaliari. Tantum uide, quibus egeat ille, & quid tu possis. Tantum hoc cogita, confrater est in domino, cohæres in Christo, eiusdem corporis membrum, eodem redemptus sanguine, fidei communis socius, ad eandem gratiam & felicitatem futuræ uitæ uocatus. Quemadmodū dixit Apostolus: Vnum corpus, & unus spiritus, si cut uocati estis in una spe uocationis uestræ, unus

DE ELEEMOSYNA.

dominus, & una fides. Vnum baptismus, unus deus
& pater omnium, qui super omnes, & per omnia,
& in omnibus nobis. Erasmus in Enchiridio cap.
6. Vide igitur, num ad hoc corpus pertineant, quos
passim audis ad hunc modum loquentes: Mea res
mihi hereditate obuenit iure, non fraude possideo.
Quae ea non meo arbitratu utar, atque abutar? Quae
ipsi dem inde, quibus nihil debeo? Profundo, perdo.
Meum est, quod perit, aliorum nihil interest. Mem-
brum tuum ringitur inedia, & tu ructas perdicum
carnes, frater nudus horret, tibi tantum uestium ti-
neis & carie uitiatus. Tibi mille aureos unius no-
tis alea perdidit, dum interim misera quepiam pu-
ella, ad gentem & gestate pudicitiam suam prosti-
tuit, & perit anima, pro quo Christus impendit ani-
mam suam. Tu dicas quid mea? Quod meum est, p
meo arbitrio tracto. Et postea isto cum animo ti-
bi uideris Christianus, qui ne homo quide sis. Haec
ille. Qui obiectiunt illud Ecclesiastici: Da miseri-
cordi, & ne suscipias peccatorem. Vicissim audiant
uelim illud ex Euangelio: Omni petenti te tribue.
Si peccatori petenti eleemosynam denegaris, iam
non omni petenti te tribuis, si dederis, non obsequie-
ris sapientis doctrinæ de non tribuendo peccatori-
bus. Quicquid est huius scrupuli, hoc pacto nego-
tium poterat extricari iuxta Augustini consilium,
si hoc sis animo, ut nolis quicquam peccatori elar-
giri ea lege, ut cum in peccatis fueris, sed solo pie-
tatis praetextu. Audiant item Augustinum lib. 3. de
doctrina Christiana capite 16. Hunc in modum scri-
beniem de locutionibus figuratis: Si præceptua lo-

DE E L E E M O S Y N A.

cutio est, aut flagitium, aut facinus uetans, aut utilitatem, aut beneficentiam iubens, non est figurata. Si autem flagitium, aut facinus uidetur iubere, aut utilitatem, aut beneficentiam uetare, figurata est. Scriptum est, Da misericordi, & ne suscipias peccatorem. Posterior pars sententiae huius uidetur uicare beneficium. Ait enim: Ne suscipias peccatorem, intelligas enim figurate positum pro pecato peccatorē, ut peccatum eius non suscipias. Memoriæ proditū est Iudæis binas decimam quotannis fuisse, posteriorem pro peregrinis pauperibus gentis suæ, de qua dictum est: Omni petenti te tribue; sed alteram priorem ista Leuiticis tradendam, primam separabant Leuiticis, & de hac dictū est: Desudet eleemosyna in manu tua, donec inuenias iustum cui des, hoc est, cui debeas.

Omni petenti dandum.

Augustinus in Psalmum 102. Faciens misericordias dominus. Sed quibus? Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequuntur. In omnes fac misericordiam. Quam misericordiam facturus es iusto: in necessitatibus tantum corporalibus. Cui si defuerint supplementa à te, nō ei deerūt à deo, quod ergo facis, tibi plus p-dest. Das mendico transiungi & petenti, quatuor & istum cui des, p quē recipiaris in tabernacula eterna: qā qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Mendicus te querit, iustum tu queris: de alio em dictum est, omni petenti te da: & de alio dictum est: Desudet eleemosyna in manu tua, donec inuenias iustum cui eam tradas.

F iii

DE E L E E M O S Y N A.

Et si diu non inuenitur, diu quære & inuenies. Sed quid præstabis: nonne plus tibi præstatur: Si nos uobis, inquit, spiritualia scminauius, magnum est si uestra carnalia metamus: Inde est illud quod pri dem exposuimus in nutu domini, quia producit de terra fœnum iumentis, id est, carnalia eis qui trit uant, quia boui trituranti os non infrenabis. Vnde uos adhortati sumus, ut in hac re diligētes fitis, cauti, sobrij, opera uestra thesauros uestros depunetis. Nunquid autem hæc fratres ideo dicimus, ut ita fi ant in nos: Puto in nomine domini posse esse istam quamvis infirmorum uocem, Apostolicam tamen, sed uobis prodest, sicut ait ipse Apostolus, non quæ quoero datum, sed requiro fructum. Quam ergo eleemosynam facturus es iusto: Non pascebat uidea: pascebat coruus, quia pascebat qui fecit coruū, Heliā dico. Non ergo deest unde deus det suis, tu uide quid emas, quando emas, quanti emas. Emis enim regnum cælorum, & non est emendi tempus nisi in hac uita. Et quam uili emas attende. Tanti tibi ualeat, quantum habere poteris. Fac misericordiā iniquo, non tanquam iniquo. Nam ipsum iniquum, in quantum iniquus est ne suscipias, id est, ne quasi intentione & amore iniquitatis illius suscipias eū. Nam & prohibitum est dari peccatori, & suscipere peccatores. Et quomodo omni petentite da: Et quomodo si esurierit inimicus tuus ciba illum: Quasi contraria uidentur, sed aperiuntur in nomine Christi pulsantibus, & manifesta erunt quærentibus, ne tradas peccatori, & ne suscipias peccatorem, & tamen omni petentite da. Et si peccator est qui te pe-

DE E L E E M O S Y N A.

tit, da non tanquam peccatori. Quando das tanquam peccatori? Quando in quo peccator est, hoc tibi placet ut des, deū offendis. Paululū attēdat charitas uestra, donec euoluatur res etiam exemplis multum utilis ad intelligendum. Hoc dixi, cum esurierit nescio quis, si habes unde des, da, si uides dandum se, ad subueniendum da, ne pigrescant in hoc uiscera misericordiae, quia tibi homo peccator occurrit, tibi enim homo peccator occurrit. Cum dico: Occurrit tibi homo peccator, duo nomina dixi. Hęc duo noīa non superflua sunt. Duo noīa, aliud quod hō, aliud qđ peccator. Quod hō, opus est dei: quod peccator, opus hominis est. Da operi dei, noli operi hominis. Et quomodo, inq̄s, me prohibes dare operi hominis? Quid est dare operi hominis? Peccatori dare propter peccatum, placenti tibi propter peccatū. Et quis hoc faciet, inquis? quis hoc faciet? Utinam nemo, utinam pauci, utinam non publice. Qui uenatoribus donant, quare donant? Dicant mihi, quare donant uenatoris? Hoc in illo amat, in quo nequissimus est, hoc in illo pascit, hoc in illo uestit ipsam nequitiam publicam spectaculis omnium. Qui donat histrionibus, qui donat aurigis, qui donat meretrīcibus, quare donat? nunquid & ipsi hominibus donant? Non tamen ibi attendat naturam operis dei, sed nequitiam operis humani. Vis uidere quid honores in uenatore quando illū uestis? Dicatur tibi, sis talis, amas illum, gaudes ad illum, uis quodammodo expoliare te, & illum uestire. Noli cum iniuria accipere, si tibi de meretrībus dicatur, tales sint filiae tuæ. Iniuria est inquis. Quare iniuria est, nisi

F V

D.B. E L E E M O S Y N A

quia illa iniquitas: quare iniuria: nisi quia illa turpitudo. Non ergo donas cum non das fortitudini, sed turpitudini. Quomodo ergo qui uenatori donat, non homini donat, sed arti nequissimæ. Nam si homo tantum esset, & uenator non esset, non donares, honoras in eo uitium, non naturam. Sic contra, si des iusto, si des proprietæ, si des discipulo Christi, aliquid cuius indigeret, & nō ibi cogites, qd discipulus Christi est, quia minister est dei, qd dispensator est dei: sed cogites ibi aliud commodum temporale, ut fortasse causæ tuæ necessarius quando fuerit, uenalis tibi sit, quia ei aliquid porrexi, iam tu non dedisti iusto, si sic dederis quam ille non dedit homini quando dedit uenatori. Res ergo chariss. in promptu posita est, & puto quia si obscura fuit, iam manifesta est. Ad hoc dominus te constrinxit cum diceret: qui receperit iustum, sufficeret, sed quia potest recipi iustus alia intentione, cum putatur prodesse posse ad aliquid temporale, forte ad supplendam cupiditatem, forte ad adiuuandum, ut homo circumueniatur, aut opprimatur, qd tale ministerium de illo queris, forte propterea suscipis, negauit tibi mercedem iusti, nisi cum additamento. Ait enim: Qui receperit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet, id est, ideo recipiens qd iustus est, & qd receperit prophetam, non tantum receperit prophetam, sed in nomine prophetæ hoc in illo honorans quod propheta est, ad extremum, qui dederit calicem aquæ frigidæ uni ex minimis istis, tantum in nomine discipuli, id est, propterea qd discipulus Chri-

DE ELEEMOSYNA

si est, propterea quia dispensator Sacramenti est.
Amen dico uobis, non perdet mercedem suam.
Quomodo ergo intelligis, qui receperit iustum in
nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Sic intellige,
Qui receperit peccatorem in nomine peccatoris,
perdet mercedem. Ergo fratres exerceite misericor-
diam. Non est aliud vinculum charitatis, non est ali-
ud ueliiculum, quo perducamus in hac uita ad illam
patriam.

Augustinus in psalmum centesimum quadrage-
simum sextū. Ergo estote exactores uestrī, ne ali-
quid illi, q̄ in euangelio seruiunt uobis, non dicam
petere cogantur, nam forte nec coacti petent, sed ne
silentio uos arguant. Vnde scriptum est: Beatus q̄
intelligit super egenum & pauperem. Cum dicit q̄
intelligit super egenum & pauperem, non expe-
ctat ut petat. Intelligite super illum. Alius te quē-
rit indigens, alium tu debes quærere indigentem.
Vtrumque dictum est fratres mei. Et omni petenti
te da, modo lectum est. Et alio loco scripture di-
cit: Sudet eleemosyna in manu tua, quo usque inue-
nias iustum, cui eam tradas. Alius est qui te quē-
rit, alium tu debes quærere: nec cum quite quē-
rit relinquas inanem, omni enim petenti te da. Sed
alius est quem tu debes quærere. Sudet eleemosy-
na in manu tua quo usque inuenies iustum cui des.
Hieronymus in Ecclesiasten capite undecimo. Mit
te panem tuum super faciem aquæ: quia in multi-
tudine dierum inuenies illum,

DE ELEEMOSYNA.

Ad eleemosynam cohortatur, quod omni petenti sit
dandum, & indiscrete faciendum bene. Quomodo
enim qui super irrigua seminat, fructum sementis
expectat: ita qui largitur egenisibus, nō granum se-
minis, sed ipsum panem serit, fœnore quodam mul-
tiplicationem illius præstolās, & cum dies iudicij
aduenerit, multo amplius quam dederat receptur⁹.
Qui obseruat uentum non seminabit, & qui aspi-
cit nubes non metet. Qui considerat cui benefaciat,
& non omni petenti se tribuit, saepe præterit eum
qui meretur accipere. Ex Neotorico Ecclesiastis
ii. Mite panem tuum super transeuntes aquas, qā
post tempora multa inuenies illum. Manet per me-
taphoram ad faciendam eleemosynam, eo quod nūc
quicquid eleemosynæ fecerimus, suo tempore rece-
pturi simus, etiam cum fœnore. Vnde, inquit (Mit-
te panem tuum.) Confer quodlibet eleemosynæ ge-
nus quo necessitas egenis fratri possit subleuari,
Nam hoc nomine panis intelliges (super transeun-
tes aquas) id est, in quoslibet egenos, sed præsertim
in eos qui more profluentium aquarum, nunquam
in eodem loco consistentium, nusquam certam ha-
bent sedem, sed oberrant hospites, à gente ad gentē,
à regione ad regionem, ubique quærētes, unde mi-
scram uitam sustineant. Aut nomine transeuntium
a quarum, accipe quosuis uere pauperes, siue fixas
sedes habeant, siue non. Et in hunc sensum, intellige
cum hortari, ut substantiam nostrā largiamur pau-
peribus & indigentibus, propter ea quod sicut se-
men iactum in terram, quæ ad profluentes aquas si-
ta est, felicius prouenit, multoque plus frugum, p-

DE ELEEMOSYNA.

fert, ita si quid contulerimus in pauperem, uereq^{ue} indigentem, multo plus meritorum conferēti producturum est apud Dominum, cum in alteram uitam peruentum fuerit: quam si idē contulerimus in amicos & cognatos, siue alios quoscunque qui nullo modo indigent. Et hoc est, quod subiungitur. (Quia post tempora multa, inuenies illum) id est, mitte, inquam, panem super transentes aquas, qua non miseris frustra, ita ut pereat. Imo (post tempora multa) in fine rerum, ubi tempora omnia decursa fuerint, (inuenies illum) recipies ex eo mercedem, multo utique uberiorem, quam id erit quod largitus eras, & quam reciperes, si ipsum illud largitus fuisses in cognatos & amicos non indigentes. Cui consonat illud Christi, cum facis prandium aut cœnam, noli uocare amicos tuos, neque fratres tuos, neque cognatos, neque uicinos, neque diuites, ne qñ & ipsi uicissim te inuitēt, ut fiat tibi retributio. Sed cum facis conuiuiū uoca pauperes, debiles, claudos, & cæcos, & beatus eris, quia non possunt retribuere tibi. Retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum. Ex alio item: Quę sunt transentes illę aque, nisi uilissimi quique, qui ita hic prætereunt, ut nulla ex eis ad nos redditura credamus commoda? Ensuper illos potissimum sunt mittendi panes. Marent enim uere, & licet præterire uideantur, in tempore tamen quo maxime necessarij comparent, ac coram iudice nos excusant, inque æterna recipiunt tabernacula.

*Quamlibet ignotis & longe diffitis etiam
subueniendum.*

DE ELEEMOSYNA.

Chrysostomus ad populum Antiochenum hō milia tricesimaseptima de eleemosyna & misericordia, ad Corinthios pri. Et hēc Antiochiae, ubi primum appellati sunt Christiani, ubi fuerunt omnibus hominibus mitiores, ubi multis apud antiquos eleemosynę fructus uigebat. Nec enim tamen presentibus, uerum & longinquis mittebant p magnū interuallum, & hēc cum fames expectarentur. Gregorius 21. Moralium. Sunt nonnulli q̄ pie tatis suę uiscera tendere usque ad incognitos nesciunt, sed solis quos per assiduitatem notitiae didicerint miserentur, apud quos nimirum familiaritas plusquam natura ualeret, dum quibusdam necessaria, non quia homines sunt, sed quia noti, largiuntur. Vnde nunc per beatum Iob dicitur: Si despexi prætereuntem eo quod non habuerit indumentum. Ignoto enim proximo misertum se indicat, quem prætereuntem uocat, quia utique apud piam mentem plus natura ualeat quam notitia. Nam ut unusquisque q̄ indigeret eo ipso quo homo est, ei iam incognitus non est. Chrysostomus super epistolam ad Hebraeos, homilia quadragesima. Qui quidem amico benefacit, omnino non propter deum facit, qui uero ignotus, hoc propter deum operatur, ne parcas ergo pecunijs, & si omnia oportet euacuare da. Ecclesiasti ci quarto: Fili eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos tuos ne transuertas à paupere. Animam uero esurientem ne despixeris, & ne exasperes pauperem in inopia sua. Congregationi pauperum affabilem te facito,

DE ELEEMOSYNA.

Non esse cum pauperibus acriter expostulandum
super mendicimonij, otijs, alijsque eorundem uitij.
Diluto atque conuulso, co quod ex Paulo aduersus eos.
dem solet obijci.

Chrysostomus in caput Matthæi 10. homilia
36. Quare cum inopem uideris, nulla dedia-
tione mouearis, si iuuenis, atque sanus abs te
alimenta petat, ne siquidem sicut seruus sit fugiti-
uus, sed ea quæ diximus, tecum uersa, imo uero illi
ad hæc dicenda libertatem concede, & clamabit ad
te iustus magna se turbari dediactione, quoniam
cum sanus felix q̄ iudicio tuo sis, nihil eorum agas,
q̄ à deo nobis mādata sunt, sed quasi seruus à cōmu-
ni omnium domino arrepta fuga in alienis, id est, in
omni uitio uersaris, temulentia, furto, rapina, cæte-
risque uitij inquinatus aliorum domos subuertis.
Deinde audes otium cæteris obijcere, qui tot deli-
cta tibi non obijcis, non infidias, non periuria, non
mendacia, non latrocinia, non alia mille tua huius-
cēmodi facinora & flagitia recordaris. Hæc autem
dico, non quia uelim legem pro ociosis condere, sed
quia ualde desidero bonis uos esse operibus occu-
patos, omnium enim uitiorum quasi magistra que-
dam, atq̄ origo est otiositas. Itaque oro uos atque
obsecro, ne misericordiam contemnatis, ne duri & il-
liberales sitis. Nam & Paulus cum multum con-
questus fuerat dicens: Si quis operari non uult, nō
commedat, non facit hic finem, sed ad hæc addidit:
Bonum facientes non deficiatis: quæ certe contra-
ria est iudiciorū. Nam si iuisti ne comedamus,

DE E L E E M O S Y N A.

quomodo alij dari otiosis mones? Itaque, inquit, iussi: remouere enim uolens uos ab illis, & non conuersari cum illis. ac rursus monui ne inimicos eos putetis, sed continue ac diligenter admoneatis, non discrepantia, sed consona nimium atque conuenientia ad unius legis seriem deducens. Nam si ad misericordiam ambos proclives faciam, cito & ille ab otio, & tu à mente illiberali recedes. Sed multa, inquies, mendacia, multas fabulas pauperes fingunt. Ego ueroq; hac et iam de causa maiora misericordia moueor, cum in eam necessitatem incidisse homines videam, ut impudentissime mendacij uiuere cogantur, quorum nos non modo non miseret, sed uerbis etiam asperis eos laceramus, non accepistis dicentes semel iam, atque bis. An ergo cibo rursus non indigent, quia semel, atque bis acceperunt? Cur no tu quoque uentri eandem legem imponis? Cur ad eum non dicis, repletus hesterno die, atque nudius tertius fuisti, quid amplius queris. Sed ueretrem quidem tuum etiam ultra mensuram replendo disrumpis, à paupere autem modica petenti, faciem auertis, cuius uel hac de causa misereri debes, quoniam quotidie te adire non parua premitur necessitate. Nam si nulla esset alia ratio, quæ ad misericordiam flecteret, propterea tamen misericors erga pauperē esse deberes, quoniam necessitate coactus ad te uenit. Tu uero non modo benigno animo non es, quoniam illum impudentem uides, qui paupertate superatus est, nec solum te illius non miseret, uerum etiam paupertatem multis presentibus exprobras. Cumque deus iubeat occulte, atque in abdito p̄beret,

DE E L E E M O S Y N A.

audes tu publice pauperem afficere opprobrijs, quia
a te misericordia esset sublevandus. Dare miseri-
corditer non uis. Quid igitur criminaris: quid tri-
bulas calamitosam atque miseram animam? Refu-
git ille ad manus tuas, ceu in tranquillum portum.
Cur tu omnem fluctuum uim in ilitum concitas, &
maioris hyemis fibi reddis procellas? Cur miseriæ
ipsum condemnas? Credis, quia si talia se putasset
abs te p̄cipere, uenisset ad te? Quod si talia se audi-
turum abs te putauit, & tamen uenit, multo magis
tum eius miserandum est, quam tuam illiberali-
tatem perumescendum, q̄ cum ita inuictam neces-
sitatem imminere illi uideas, mitior factus non es,
nec opinaris satis ipsi esse ad excusationem impu-
dentiae ingentes famis uires, sed impudetiam ei obij-
cis, qui maioribus in rebus impudentissimus saepe
fuisti. Quippe pauperum impudentiae uenia iure
conceditur. Nos autem plerunque tanta impuden-
tia feruemus, ut non modo ueniam non mercamur,
uerum etiam acerbis supplicijs simus puniendi. Hęc
quæso in memoria tencamus, ut humiliores facti
non irrideamus miserios, nec uulneremus eos qui
remedium a nobis querunt. Nam si præbere non
uis, cur cædis? Non est tibi animus largiendi, quid
contumeliaris? Sed nō uult aliter abire, inquis. Sic
ergo fac, quemadmodum uir quidam sapiens iussit,
pacifice ac mansuete pauperi respondeto, qui certe
inuitus ita impudens est: Nō enim est omnino, non
est (inquam) homo, qui non inuitus impudentiae cri-
mine uelit confundi. Nam si etiam mille quispiam
afferat rationes, quibus oppositum probare con-

G

DE L E E M O S Y N A

tendat, nunquam tamen mihi persuadere poterit, eū
qui uictum facile habeat, malle se ab alijs turpiter
mendicare, quam honestissime suis uesci. Nemo er-
go uos falsis rationibus decipiatur. Si autem Paulus
scripsit, Si quis operari non uelit, non māducet: pau-
peribus, non diuitibus scripsit. Nam potentibus q-
dem contrarium dicit, bonum facientes non deficia-
tis. Etenim quemadmodum nos sā pe faciemus, q
quando uiderimus duos amicos, alterum in alterū
acerbe insurgere, seorsum alterū deducentes, utrum-
que admonēdo culpamus, sic non Moyses solum,
uerum etiam deus fecit. Nam Moses quidem ad deū
dicebat: Nisi dimittis ipsis peccatum, me quoque
una cum ipsis destruas. Ipsos autem iussit severissi-
me puniri, cognatosque à cognatis interimi. Quæ
quamvis opposita videantur, ad unum tamen finē
concurrebāt. Deus autē ad Mosen qdem Iudæis au-
diētibus dicebat: Dimitte me, & conteram populū
hunc. Nam & si tunc non aderant Iudæi, quando
hæc deus Mosi dicebat, postea tamen hæc audituri
erant: seorsum autem atque priuatim contraria his
Mosi committit. Vnde Moses coact⁹ exclamabat,
dicens: Nunquid ego ipsos in utero concepi, quia di-
cis mihi: Leua eos, sicut leuat nutrix lactentem in
sinum suum? Similia in magnis familijs quoq; fi-
unt. Nam crebro pater familias pædagogum seor-
sum increpat dicens: Nimium es acerbus in adoles-
centulum, atque durus. Adolescentem autem, quasi
iure cæsum criminatur. Sic à contrarijs eandem uti-
litatem educandi honeste filij colligit. Pariter igi-
tur Paulus quoque sanis quidem, ac inopibus scri-

DB E L E E M O S Y N A

bit, ut ad operandum eos excitet. Si quis nolit operari, non comedat. his autem qui possunt liberalitate uti, non sic, sed aliter scribit: bonum facientes non deficiatis, ut eos ad benigne dandum impellat. Eodem quoque modo in epistola ad Romanos his qui à gentibus erāt, consuluit, ne ceruices in Iudeos extollant, & oleastri similitudinē adduxit in medium, ita ut alia his alia illis dicere uideatur. Nō ergo in tenacitatem incidamus, sed pareamus Paulo dicenti: Bonum facientes non deficiatis. Audiamus etiam dominum, qui iubet omni petenti dare. Et alibi ait: Estote misericordes, sicut & pater uester. Ita cum pleraque alia dixit de nullo id præterquā de misericordia dixit. Sunt misericordes sicut pater uester. Nihil enim certe nos usque ad similitudinē dei sic effert atque extollit, quemadmodum libera, benefica & copiosa collatio. Sed nihil est impudentius paupere, aīs. Cur quæso? Quoniam huc atque illuc percurrens, aduersus omnes inuehitur, atque obrectat. Vis ergo ut facile tibi ostendam multo impudentiores, molestoresque nos illis esse? Veniat tibi (oro) in mentem, quoties iejunij tempore mensa uesperi apposita, si minister uocatus tardiuscule accesserit, omnia euertisti contumeliando, calcitrando, atrociter miserum instrumentum uerbis ac pugnis mulctasti: quæ omnia parua mora incitatus fecisti, cum ramen certior essem paulo post uarijs posse uentrem tuum cibarijs explere. Deinde non uocas teipsum, qui nulla de causa, uel certe minima in bestiarum feroçitatem excidisti, impudentem atque importunum:

G ii

DE E L E E M O S Y N A.

pauperem uero, qui magno pondere premitur, qui non moram edendi, sed inopiam perhorrescit, importunum atque impudentem, cæterisque conuictis audes petere. Et quomodo dic mihi, non maxime impudentiae hoc est? Sed haec ne cogitare quidem uolumus, ac ideo molestos esse illos arbitramur. Nam si nostra quoque diligentius examinaremus, & cum factis eorum iustius conferremus, non putaremus, illos esse importunos, noli igit uindex esse iniustus. Nam & si ab omni delicto liber essemus, nec tamen etiam lex diuina tibi commisit temeraria curiositate aliorum crima rimari. Nam si pharisæus hac de causa seipsum perdidit, quam nos excusationem inueniemus? si recte uiuentes non patitur aliorum crima indagare, quantum minus peccatores patiuntur? Nolite igit duras atque inexorabiles pauperibus aures præbere. Nolite ferarum immanitatem superare. Non enim sum uescius ad tantam crudelitatem nonnullos deuenisse, ut ex desidia fame peuentes neglexerint, & ad haec uerba impudenter eruperint: nullus in presentiarum hic famulus mihi adest, pulchri ab ædibus meis absens, nullus hic mihi argenti cognitus est. O immanitas ab humanitate omnium alienam, maius facile perfecisti, & quod minus est non absoluis, ne paululum itineris defatigeris labore, inedia mendicus peribit. O contumeliam novum genus, o superbiam inauditam. Nam si per decem millia passuum eundum esset, non nihil ratiois haec excusatio habere forsitan uideretur. Nec cogitas tanto maiorem mercedem tibi esse repositam quanto magis laboras. Nam quando de tuo solummodo

DE E L E E M O S Y N A.

pr̄ebes, pro eo solū quod dedisti, quando uero ipse
quoque ad dandum profectus es, huius etiam labo-
ris retributio tibi debetur. Sic & patriarcham ideo
magis admiramur, quoniam cum trecentos & decē
& octo uernas haberet, non solum alium misit, sed
cursu ad boues cōtendit, ac uitulū attulit. Nunc ue-
ro ita inflati nōnulli sunt, ut nō uereant p famulos
misericordię uti uirtutē. Sed nōne si p me faciā, ut
tu iubes inq̄es inanis glorię criminē capi, widebor
imo uero nūc hoc criminē laborare m̄hi uideris, cū
te frusta pudeat ad pauperē uenire, ac eū alloq. Sed
hęc nunc non disputo, tantūmodo p te tua pr̄ebeas,
idque uel per te, uel per alium faceretui arbitrii sit:
illud obsecro, atque obtestor, ne contumelijs atque
criminibus inopem turpiter c̄edas: remedio indi-
get, qui te adiūt, non uulnibus, misericordię ope,
non acuto gladio. Nam si quis lapide percussus, c̄æ
teris omnibus neglectis ad genua tua sanguinolen-
tus refugerit, alione tu iterum lapide caput eius pecu-
teres, & uulnus uulneri adderes: Nequaquam certe
id faceres, sed priori etiam uulneri mederi conare-
ris. Cur igitur in paupere oppositum facis: An igno-
ras quantum prodicis iucunda, & quantum ob-
esse amara potest oratio? Melius est, inquit, sermo
pius quam datio. Non putas aduersum te ipsum en-
se abuti, grauiore c̄y ictu confossum iacere, cum do-
lore pauper commotus, gemens atque lachrymans,
silentio abs te discesserit, nempe à deo ad te misitus
fuerat. Quare cogita nunc, quo illæ cōtumeliæ ai-
que iniuriæ peruenierūt: cum deus quidem ad te pau-
perem miscrit, quia dandi potentem fecit, pr̄abere

G in

DE E L E E M O S Y N A.

illi iussit: tu autem, non modo non dederis, sed conuicijs turpiter expuleris. huius delicti magnitudinem si facile percipere non potes, considera id in his temporalibus rebus, & tūc ultro intelliges quā atrox facinus commisisti. Nam si famulus tuus ad alium famulum similiter tuum argentum rēpetiturus, q̄ illi dederis, iussu tuo profectus sit, nec inde solum inanis, uerum etiam om̄i conuitio, atque contumelia pulsus redierit, dic, quo supplicio famulū tuum punires, cum te ipsum ab eo contemptum atq; spretum cēscres? pariter ergo de deo etiam cogita. Ipse enim est qui ad nos pauperes mittit, nec nostra, sed dei damus, si quicquam dederimus: quod si non dederimus, uerum etiam iniuria lacesitos repulerimus, ipse tecum animo uolue, quib⁹ supplicij, quo fulmine rem dignam egerimus. Hæc omnia (quæ so) cogitantes, & linguam domitam, quasi freno teneatis, & omnem illiberalitatem reiiciatis. manusque uestras ad misericordiæ munera porrigitatis. Nec pecunij solum & rebus nostris, uerum etiā suavitate sermonis consolemur pauperes: hoc enim modo, tam æterna quæ contumeliosis hominibus impendentur, supplicia fugiemus, quam beatissima illa regna, quæ misericordibus & benignis conferent, adipiscemur, gratia & misericordia domini nostri Iesu Christi, Amen.

Pauperes non esse conuitijs incessendos.

Chrysostomus sermone 14. in caput 8. epist. ad Romanos: Non enim simpliciter dicit: misericordia, sed induite misericordiā, ut quemad-

DE E L E E M O S Y N A:

modum indumentum perpetuo nobiscum est, ita sit
& misericordia. Nec simpliciter dixit, induite mi-
sericordiam, sed uisera miserationum, ut naturale
beauolentiam sequamur. Sed nos contraria magis
facimus. Si quādo accesserit qui uel obulum petat,
confestim uituperamus, obiurgamus, impostorēq;
uocamus. Non horres o homo, non erubescis, quod
pro pane, qui petitur, impostorē uocas. Nam etiā si
imposturam is tibi fecerit, nihilominus tamen uel
ob id ipsum, illius misereri debeas, quod fame præ-
mēte, impostoris coactus sit subire personam. Fit
autem hoc nostrae crudelitatis uitio. Quoniam cū
non facile roganibus dare non festinemus, innume-
ras artes tentare coguntur, quatenus & nostram in-
humanitatem artificiose fallant, & asperitatē emol-
liant. Alioqui uero si petierit argentum aut aurum,
rationem quidem habebunt quæ suspicaris: si uero
pro necessario cibo te accesserit, quid quæ so intem-
pest iue philosopharis accurose, quæ ad rem non
pertinent, scrutando, otium ac pigrit iem obnoscis?
Etenim si opus fuerit ista dicere, nobis ipsi certe,
non alijs dicenda sunt. Itaque cum ad deum, pecca-
torum ueniam oraturus accesseris, horum memen-
to uerborum, simulque fatere, iustius esic multo,
ut à deo tibi illa obijcantur, quam abs te pauperi.
Attamen eiusmodi uerba deus ad te certe nunquā di-
xit, utpote, Abstine, es enim improbus ac impostor,
ecclesiam quidem sedulo uisitas, legesq; meas au-
dis, interea tamen in foro, & aurum & concupiscen-
tias tuas, & amicitias, imo simpliciter in summa,
nihil non præceptis meis præfers:

DE E L E E M O S Y N A.

Et nunc quidem humilis appares : postquam uero
precationē absoluoris, rursum temerarie, crudeli-
ter & inhumaniter ages! Abi ergo, & vide ut post
hac me non accesseris. Ita quippe ac iſis etiam plu-
ra ut audiremus, digni eramus. Veruntamen nunq;
tale aliquid obprobrauit, sed & longanimitet agit,
& q; sui sunt munera implet oīa, plus etiam p;st ans
quām nos petamus. Hęc itaque considerantes, pau-
perati precantium succurramus, nihil curioſe scru-
tantes, etiā si imposturam fecerint. Et nos quippe
pariter eiusmodi salute, multam habeat ueniam, be-
nignitatem ac misericordiam, opus habemus. Fieri
siquidem nequit, fieri, inquam, nequit, ut aliquando
saluemur, si qua in nobis sunt, diligenter fuerint
inquisita: sed necesse erit, ut in uniuersum omnes pu-
niatur ac perdamur. Non efficiamur igitur diffici-
les adeo aliorum iudices; ne & nobis paris diligen-
tia subeunda sit p;œna. Sunt enim nobis quoq; deli-
cta omnia ueniam excedentia. Eorum ergo potis-
simum misercamur, qui ita peccasse uidentur, ut ue-
nia sint indigni, ut candem in nobis ipsiſ in posterū
misericordiam præparemus & recondamus. Ut
enim magna donemus largiter, nunquam tamenta-
tem offeremus benignitatem, qualis nos apud deum
beneuolum ac benignum opus habemus. Quō ergo
non fuerit absurdum, cum tantæ indigentia simus
obnoxij, si conseruos nostros curioſe scrutati, cun-
cta que aduersum nos ipsos facere uoluerimus? Ne-
que enim dices, puto ita conseruum tuum beneficen-
tia tua dignum non esse, quemadmodum beneuolen-
tia. Quisquis cū erga conseruum difficultis fuerit

DE E L E E M O S Y N A.

& curiosus, is multo magis deum idē erga se facientem habebit. Ne loquamur igitur contra nosipso, sed etiam si propter socordiam & otium, eleemosynam petens accesserit, nihilo tamen minus demus. Et nos quippe multa propter socordiam delinquimus, imo quae delinquimus omnia, ex socordia sunt. Neq; tamen subbito deus poenas à nobis exigit, sed dato pœnitentiæ spatio, per singulos dies & passit, & instruit ac docet, reliquaque omnia suppeditat, ut & nos hanc ipsius misericordiam & mulemur. Gregorius Nazianzenus de pauperum cura oratione 16. Nec tantum delicijs nos immergamus, aut dei clementiam adeo contemnam⁹, ut pauperibus indignemur, et iam si non confessim ac pariter malitia iram inducat super peccatores, sed potius primam & præcipuam dei legem imitemur, q; super iustos pluit & iniustos, qui solem suum omnibus pariter oriri finit.

Aduersus amarulentum pauperum fastidium con dulcoratio.

BA filius in concione ne rebus temporalibus affixi simus. Si uero astiterit paup nobis præ fame uix loqui potens, auersamur eum, qui eiusdē nobiscum naturæ est, abominamur, studiose ac festinanter præterimus, tanquam formidantes, ne etiam infelicitatis ipsius extardiore gressu participes fiamus. Et si quidem ad terram pronum se inclinauerit, ob calamitatem pudeiens, simulationis artificem ipsum esse dicimus. Si uero cōfidenter, propter grauem famis stimulum, nos aspiciat, impudenter

G v

DE E L E E M O S Y N A.

rursus appellamus ac uiolentum. Et si quidem inter
gris uestibus cōiectus fuerit, quas forte aliquis ei
dono dedit, uelut inexplebilem repellimus, & pau-
pertatem ipsum simulare iuram⁹. Si uero putridis
uelctur panniculis, rursus ut fœtentem fugimus,
& neq; conditoris nomen supplicatiōibus ammis-
cens, neque assidue nos, ne in tales afflictiones col-
labamur, adiurans, immisericors propositum no-
strum ille flectere potest. Quapropter grauiorem
gehennæ ignem formido q̄ diuitis illius fuit.

Mitem ac facilem decet esse in præstando indigenti.

Iohannes Chrysostomus de Sacerdotio libro 3.
Quo circa uir quidam sapiētissimus, humani in-
genii auaritiam fastūque contēmplatis, præterea
intelligens paupertatis uim, naturamque tantum
posse, ut uel generosissimum quēq; animum pro-
sternat, cogatque identidem iſcīem rebus postulan-
dis impudentem cīscē, ut ne quis per pauperum effla-
gitationes ira excandesceret, tum uero assiduo illo-
rum occursu irritatus illis aduersarius is fieret, qui
opem afferre deberet, ipsum instruit ad se mitem, ac
facilem indigenti præstandum. Pauperi, inquit, ci-
tra animi tui molestiam aurem inclina, atque illi
pacifice humaneque respondero, ac missum faciens
indigentem, eundemque irritantem (quid enim di-
cere quis ad illum possit, qui supplex iaceat?) cum
eo sapiētissimus ille idem uerba facit, qui illius in-
firmitatem subleuare potest, exhortans, ut tum uul-
tus mansuetudine, tum orationis humanitate, ante-
quam ad largitionem descendat, illius animum eri-
gat, excitetq;. Quod si quis destinatas uiduis facul-

DE E L E E M O S Y N A.

ates nō usurpet quidem, in ipsas autē probra coniūciat infinita, contumeliaque afficiat, atque adeo aduersus eas irritetur: non solū liberalitate sua natūrā paupertate dolorē non subleuat, uerum & malū ipsum conuitijs aggrauat: cogūtur eīm p̄ficta admodū esse fronte ob uentris esurientis necessitatem, ueruntamen & dolorē etiā ab huiusmodi ui, cōtume liaq̄ cōcipiunt. Proinde quū ob inedię timorē mendicare, & ob mēdicitatē impudētes esse cogātur, rursus quū ob impudētiā cōtumelja afficiant, multiforis quēdā angoris, mœstitię, dolorisq̄ uis, & q̄ caliginē multā afferat, in illarum animum irruit, eūq̄ oportet qui illarum curā suscipit, haētenus & quā nimem, patientemque esse, ut non solū non sua de stomachatione illarum mœstiam, anxietatemque augeat, sed & consolationē sua dolorem cū magna ex parte sopiat, qui aliunde enatus illarum animos occupauerit. Nam quēadmodum nescio quo pacto fit, ut quem contumelia affecerit, is non sentiat pecuniarē acceptarum subfidium, ob inflictam contumelię plagā: sic quem blande atq̄ humaniter appellaueris, qui que idē donum aliquod una cū sui consolatione à te acceperit, exultat magnopere, ac lāta tur, tū uero donum ipsum donantis uultus, gestusq̄ cōduplicat. Quæ ipsa non ex me pronuncio, sed ex illius uerbis, cui⁹ illa ipsa est admonitio q̄ p̄cessit. Fili eīm, inquit, in bonis ne des tristitiam uerbi. Nōne ros ardorē tollet: sic uerbi melius q̄ datū. Ecce eīm uerbi supra dona ipsa excellens bonū, utrumque autem uir gratus p̄fstar.

Ex animo auxiliandum esse egenis,

DE ELEEMOSYNA.

AVgustini in Psalmum quadragesimum secundum enarratio: Si fregeris ex animo esu rienti panem, quia plerunque sit à tristibus & à murmurantibus, ut careant tæ dio interpellantis, non ut reficiant uiscera indigentis. Hilarem autem datorem diligit deus. Si panem dederis tristis, & panem & meritū perdidisti. Ergo ex animo fac, ut ille q̄ intus uider adhuc loquête te, dicat: ecce adsum. Quām celeriter accipiūtur orationes bñ operantium, & hæc iustitia hominis in hac uita, ieiumum, eleemosyna, oratio. Vis orationem tuam uolare ad deum: Fac illi duas alas, ieiumum & eleemosynam.

Cū gaudio & hilaritate pauperibus opitulandū esse.

Chrysostomus in caput Geneseos 15. homilia 36. Neque pecuniarum sumptus tantum spectemus, si quando opus est eas pauperibus erogare, sed potius quantum inde nobis accrescat. Ea em̄ de causa semini eleemosynam cōparauit diuina scriptura, ut cum gaudio & multa alacritate eam operemur. Nam si n̄ qui semina terræ concredunt, & unica, & intus reposita spergentes, ita negotiantur, & bona spe fouentur, & nunc manipulos imaginantur ac plenas areas, multomagis quibus datum est semen hoc spirituale seminare, gaudere & exultare cōuenit, quod messuri in cælo hoc quod in terra serunt, & nummos expendunt, peccatorum autem remissionem accipiūt, & fidutiæ materiam inueniūt, conciliantes sibi per ea quæ hic dant, perpetuā quietem, & cum sanctis conuersationem,

DE ELEEMOSYNA.

Alacri & læto animo egenis miserendum.

Chrysostomus sermone 21. in caput 12. epist.
ad Romanos. Qui miseret in hilaritate. Ne-
que enim sufficit misereri, sed oportet id lar-
giter, & animo non tristi facere, imo non solum nō
tristi, sed & alacri & læto. Non em̄ par est, trista-
ri, & non gaudere. Hoc autem ipsum & ad Corin-
thios scribens, multa diligentia agit. Ad largitatem
eīh excitans dicit: Qui parce seminat, parce & me-
tet, & qui seminat in benedictionibus, in benedicti-
onibus & metet. Animum uero dirigens, addit: non
ex tristitia, aut ex necessitate. Nam utrumque opor-
tet miserturo adeisse, & quod abunde, & quod cū uo-
luptate det. Quanquam gratia cum eleemosynam
das, ploras. Quid doles, omnem bonic peris fructū
perdens? Si nāque doles, non miseris utique, sed
cruelis es & inhumanus. Quomodo em̄ eum qui
in tristitia est refocillabis, si tu doles? Difficile si-
quidem est, ut dilectum se esse credat, & nihil mali
suspiceretur, etiam si cum gaudio dederis. Nam quo-
niam nihil adeo uidetur hominibus turpe, atque ab
alijs accipere, nisi excellenti hilaritate suspicionem
illam sustuleris, ostēderis que, quod magis accipias
quām des, magis deīcies accipientem, quām refoci-
labis. Propterea dicit, qui miseretur in hilaritate.
Quis em̄ regnum accipiens mœstus est? Quis pec-
catorum remissionem recipiens, in mœstre manet?
Noli itaque pecuniarum respicere sumptū, sed ma-
gis eum, qui ex illo sumptu est, prouentum. Si enim
qui seminat, gaudet, tamē si in incertū seminat, mul-
to magis qui cælum quasi agrum colit, Nam sic

DE E L E E M O S Y N A.

eriam si modica dederis, multa tamen dedisti, quem admodum & si cum mœstitia dederis, licet multa dederis, ex multis tamen pauca fecisti. Sic & uida illa multa talenta duobus obolis superauit, larga siquidem mente dedit. Et quomodo poterit illud, inquies, prompte facere, qui extrema paupertatis omnibus bonis carens uiuit? Interroga uiduam, & audies modum ac rationem sciesque mentis angustiam non ex paupertate, sed ex uoluntate, & illam, & quicquid illi contrarium est fieri. Potest enim quis & in paupertate magni, & in diuitijs pusilli animi esse. Propterea & in dando simplicitatem, & in misericordia hilaritatē, & in præfidentia diligentiam inquirit. Neque enim pecunijs tantummodo, sed & uerbis & rebus, & corpore, & alijs omnibus, uult nos iuuare egenos.

Gregorius Nazianzenus de cura pauperum Oratione decimasexta: Quod si animarum nostrarum latro ille tyrannus tam uehementer te uulnerauit, uel ab Hierosolomis Hierichunta descendenter, uel alibi inermē aut imparatum adeptus, ita ut merito dicere possis, corruptæ sunt & putruerunt cicatrices meæ à facie insipientiæ meæ: si igitur ita habes, ut nec medelam quæ rere, neque modum curationis inuenire scias: hui plagam inflictam, ad miseriā extremā uenisti. si autem nondum penitus animū despondisti, nec omnino es immēcabilis, accede ad medicum, præcare, uulnera uulneribus cura, paria paribus, seu potius minoribus maiora curaberis enim: dicetque animæ. Salustua ego sum, & fides tua saluum te fecit, & ecce sanus

DE ELEEMOSYNA.

factus es, necnon omnia humanitatis uerba, si solis te dolentibus uiderit humanum. Beati, inquit, misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur. ubi multiplex in beatitudinibus misericordia. Et beatus qui intelligit super egenum & pauperem. Et bonus uir, qui miseretur & dispensat, & iusto die miseretur & fecerat iustus. Rapiamus igitur beatitudinem, intelligentes uocemur, si amus boni, ne egypti nox misericordiam abscindat, ne dicas reuertere, & cras tibi dabo, nihil medium inter conatum & beneficium fiat. Frange esurienti panem tuum, & pauperes tecum carentes in domum tuam inducas, idque cum alacritate: qui enim miseretur, inquit, cum hilaritate, & bonum animi promptitudine duplicatur. quod enim cum tristitia, aut ex necessitate datur, ingratum est & indecorum, beneficentia uero cum laetitia & non cum mœstitia est adornanda. si abstuleris, inquit, vinculum & electionem, utilitatem & censuram illam dico, siue ambiguitatem & murmurationis uerba, quid fieri: tanquam magnum quid & admirabile, qualis & quanta huius erit merces, erumpet lumen tuum temporaneum, & sanitates tuæ cito orientur. Quis igitur lumen & sanitatem non desideraret? Sed & Christi loculos ueneror, qui ut pauperes alamus nos hortantur. necnon Petri & Pauli in hac re adspiciationem: nam quum euangelium diuiderent, pauperes fecerunt communes. necnon adolescentis illius perfectionem, quæ in hoc definitur, ac tanquam lege roboratur, ut bona nostra inter pauperes distribuamus.

DE E L E E M O S Y N A.

Neminem cogendum ad eleemosynas. Nec quasi ex tristitia & necessitate, sed ex animo tribuendum.

NON secundum imperium loquor, sed per sollicitudinem erga alios, etiam uestræ dilectionis sinceritatem approbans 2. Corinth 9. Semper enim pauperes habebitis uobiscum, & cum uolueritis potestis benefacere illis, me non semper habetis, Marci decimoquarto . Hieronymus Comment. libro 16. in Esaiam cap. 58. Itaque si non fecerimus ista quæ dicta sunt, & fecerimus ea quæ dicenda sunt, ut esurienti, non sicut supra, demus panem nostrum, sed aliam nostram, ut eum in quibuscumque possumus adiuuemus, & non quasi ex tristitia & necessitate, sed ex animo tribuamus, accipientes magis quod dantes beneficium. Hilarem enim datorem diligit dominus, ut animam esurientem sive afflictam non refocillemus ex parte, sed saturemus & dolcamus cum dolentibus, lugeamusque cum lugentibus. Tunc oritur in tenebris lux nostra, ille qui dicit: Ego lux ueni in hunc mundum, ut omnis qui credit in me, in tenebris non maneat, sed habeat lucem uitæ. Lucerna enim corporis nři, est oculus. Si simplex fuerit, totum corpus nostrum erit lucidum. Si autem qui lux esse deberet, uersus fuerit in tenebras, tunc omne corpus tenebrosum erit, & dicetur nobis. Si lux quæ in te est tenebrae sunt, ipse tenebrae quantæ sunt? Consideremus quantis uirtutibus perueniamus ad lucem dei, ut tenebrae nostræ uertantur in meridiem, dicamusque cum sposa: Vbi pascis, ubi cubas, in meridiem?

DE E L E E M O S Y N A.

Animi promptitudinem potius attendi quam datum.

Chrysostomus de pœnitētia homil. septima.
Ac uelut regina ingrediente, nullus custodū
ipsis in portis positorum audet interrogare
quæ sit, aut unde iter agat, magis uero illico susci-
piunt omnes. Sic & eleemosyna regina omnino est,
eū deo similē faciens. Ecce, inquit, misericordes
sicut pater uester cælestis. Pennata est enim & le-
uis, aureas habens alas, ipsos supra modū delectas
angelos. Ibi, inquit, pennæ colubæ deargentatae, &
posteriora dorſi eius in pallore auri. Apud ipsum
regale thronū persistit. Cum iudicamur, imminet,
tormentis que nos eripit, suis cōpleteſtis & prote-
gens alis. Hanc uult deus, atque adeo usque diligit,
ut multa de hac ipſe disputer. Vidua & orphanus
& pauper, inquit, reficitur ab ea. Vult appellari
deus miserator, & misericors super omnem terrā.
Ipsa em̄ eleemosyna humanum genus sanauit. Nisi
em̄ misertus fuisset, uniuersa fortasse perirent. Ipsa
nos existentes hostes, deo reconciliauit: ipsa infinita
operata est bona, ipsa filium dei cōpulit seruum fie-
ri, & semetipsum exinanire: hanc & mulemur, per
quā saluati sumus, hāc amemus. Nihil em̄ Christia-
no tam se fert charactricē, quantum eleemosyna:
hanc & infideles quique mirantur. Multis enim &
ipſi in locis dei misericordiā petimus, & ad ipsum
dicimus: Miserere mei deus secundum magnā misé-
ricordiam tuā. Prius ipſi incipimus, magis uero nō
priores incipimus. Iam em̄ & ipſe suam nobis mi-
sericordiam præstendit, uel saltē secundi simus.

H

DE E L E E M O S Y N A.

Si em̄ homines misericordes, quamuis infinita com-
miserint peccata, miserentur, quanto magis deus?
Audi Prophetam dicentē: Ego quasi oliua fructi-
fera in domo domini. Eiusmodi simus. Neq; ēm̄ sa-
ris est oliuam fieri solum, at fructiferam. Sunt qui
miserantes parua dant ipso anno labente, aut omni
hebdomoda, uel parē quid exhibentes: hi oliua qui-
dem sunt, non fructifera & uera, sed arida: quod q-
dem miserentur, oiuæ: quod autem non prōpte aut
ex animo, non fructiferæ. Sed ut fructiferi simus,
ſæ penumero diximus, & nūc dico. Nō dantis men-
ſura eleemosynæ magnitudo metuī, sed dantis pro-
posito. Non enim dederis ueluti uidua, quæ totas
opes exhausit ex tota anima. Exemplum id & iſi
imitemur, quo minus de se desperet, quasi ex propo-
ſito non dederis: dederunt quidam capillos in tem-
pli structuram, neque repulsam passi sunt. Sed auri
ſi quidem habentes, capillos si attulissent, maledi-
cti: si uero habentes solum id ipsum tulerunt, ac-
cepti. Propterea & Cain accusatur, non quasi uilia
obtulerit, sed quod eorū quæ habuerit, uiliora obtu-
lit. Maledictus, inquit, qui habet masculum & fœ-
minam, corruptum deo obtulerit, non solum male-
dictus dicitur, sed qui habet, inquit, & parcit. Si q̄s
autem non habet, à crimine liberatur, magis autem
mercedem habet, modo sententia, propositique ta-
lis ad cōseruum flectaſ, atque fibi in pacifica man-
suetudine respondeat usque ad calicem aquæ fri-
gidæ. Da indigenti, & tribulato compatere. Siue-
ro hæc minus habueris, uel susprium si profers,

D E E L E E M O S Y N A.

atque omne tribuisti. Nam & in somnis oculus te
uidit quod habueras dedisse. Quid enim duob⁹, obo-
lis uilius, quid capillis minus, ac farinæ floribus
& tamen hæc placuerunt magis, quam uituli, quam
aurum. Etenim in eo quod quis habet, acceptus,
haud in eo quod non haber, & quod tua habuerit
manus, eo benefacit. Quare indigentibus libenter
tribuamus opportuna, quanquā modica sint, quā-
uis parua. Eandem cum illis accipiemus merce-
dem, qui plura impendunt, magis autem maio-
rem talenta decem milia præferentibus, modo cum
proposito. Hæc agentes, atque ineffabiles dei the-
sauros assequemur, quæ non audiamus modo, sed
& operibus comprobemus.

Gregorius Nazianzenus de cura pauperum ora-
tione decimasexta: Da parum quid indigenti, non
enim paruum est ei, qui omnium est egenus, imo
nec Deo, si pro viribus dederis. Da pro magno
promptitudinem, si nihil habes, uel lacrymulam,
magnum remedium est afflictio misericordia, quæ
ex animo procedit, compassio enim uera multum
calamitatem subleuat. non sit homo tibi homini pe-
cude uilior, quæ in foueam cecidit uel aberrauit.
illud enim te lex extrahere & reducere iubet.

*Ecclesiastica magnitudinem non iudicari in pecu-
niarum multitudine, sed in dantum prompti-
tudine.*

Chrysostomus ad populū Antiochenū homil.
tricesimaquarta, de studio circa dei desideriū

DE E L E E M O S Y N A.

habendo. Nam eleemosynæ magnitudo non in pecuniarum multitudine iudicatur, sed in dætium promptitudine. Et propterea, qui calicem aquæ frigidæ dederit, factus est accepitabilis, & quæ duo minuta erogauit: ut discamus quod ibi mentē dominus inquirit. Licet & habentem pauca magnam exhibere largitatem, cum efficax fuerit promptitudo, & multa possidentem pauca habentib⁹ inferiorem uideri, propter mētis pusillanimitatē. Effundamus igitur bona, quæ so, super homines in necessitate positos, larga mēte, ex his quæ dominus nobis largitus est, & ab ipso data uicissim reddamus, ut ita rursum cū accessione nostra fiant. Eius enim est tanta liberalitas, ut & ex his quæ dedit accipiens, se propria non censeat accipere, sed multa cum largitate nobis ea reddere pollicetur. Tantum nos quæ nobis attinet exhibere uelimus, & ea tanquam dei commendātes manui, ita pauperibus ea ministremus, scientes qđ quæ manus illa suscepit, non ipsa tantum præbet, sed datis multa plura nobis illa rursum facta largitur, propriam per omnia præferens liberalitatē. Et quid dico quod ea multiplicās illa manus præbet? Non enim ea solum, uerum & cum his regnum donat cælorum, & prædicat, & coronat, & infinita largitur bona, si quid ex rebus ab eo datis paruum erogare uelimus. Nunquid enim graue quippiam, & onerosum à nobis inquirit? Necessestā excedentia uult nos facere necessaria, & quæ ne quicquam & inutiliter reposita sunt, hæc uult bene distribui, ut hinc occasione sumpta nos coroneat, festinat enim & properat, & omnia faciat, ut nos his quæ pollici-

DE E L E E M O S Y N A.

tus est, dignos constituat. Ne nos itaque tot bonis
pruemus. Nam si circa terram laborantes horrea
exhaurientes, terræ semina mandant, & congrega-
ta dispergunt, & hoc faciunt cum uoluptate, se am-
pliorum spe consolantes, & hæc cum sciant, quod
frequenter & aeris inæqualitas, & sterilitas terre,
& alij multi incursus, uel locustarum exercitus, uel
rubiginis impetus ab expectatione decidere facit,
bonis tamen se pascentes expectationibus, in hor-
reis cōgregata terre committunt: multo magis nos
inaniter in cibos pauperum dispergere congruū est,
ubi nunquā accidit aberrare, nec infortunium, quod
in terra sit, uereri. ait enim: Dispersit dedit paupe-
ribus, iustitia eius manet in seculū seculi. Breui tem-
pore distributionē fecit, & perenni æuo permanet
eius iustitia. Chrysostomus in epistolam Pauli ad
Timotheum 2. capite 1. homilia 3. Nam & eleemosy-
nis dandis, alij aurum offerebant, paupercula uidua
duo minuta in gazo phylatiū misit, nihil cęp minū di-
uitibus intulit. Cur id? quia uoluntas appositum cęp
discernit, non datum ipsum. Enim uero cum in ele-
mosynis erogandis deū uis ita indicare, ut nihil mi-
nus reddat tibi, si duo minuta distribuas, quā his,
qui mille auri talenta distribuunt, in auaritia uero
& rapina non idem censes. Nonne omni ratione id
caret? Quemadmodum denique uidua illa, quę duo
minuta miserat, pro alacritate uoluntatis, nihil mi-
nus diuitibus intulit, ita & tu si uel duo minuta diri-
pias, nihilo meliori in loco es, quam hi, qui multa
diripiunt: imo ut mirabilius aliquid loquar, illos
iniquitate transcendis. Chrysostomus ad popu-

H in

DE E L E E M O S Y N A.

Ium Antiochenum, quod ars sit eleemosyna, homilia trigesima tertia. Cum autem oporteat misereri, nihil aliud nobis opus est, sed sola uoluntas est necessaria. Quod si dicas, quod pecunijs opus est, & habitationibus, & uestimentis, & calceamentis: illa lege Christi uerba, quæ de uidua dixit, & ab angustia desiste, licet ualde sis pauper, & mendicantibus pauperior, si duo minuta contuleris, totum explesti. Et si des panem, cum habens solum, ad perfectionem artis uenisti.

Nihil quamlibet alioqui tenue pauperi impensum, non longe acceptissimum esse Christo.

Hieronymus in Matthæum, capite decimo. Et quicunq; porū dederit uni ex minimis istis, &c. Legimus in prophetæ David. Ad excusandas excusationes in peccatis, quod multi peccatorum suorum quasi iustas prætendant occasions: ut quod uoluntate delinquunt, uideantur necessitate peccare. Dominus scrutator cordis & renum, futuras cogitationes in singulis contuetur. Dixerat: Qui recipit uos, me recipit. Sed hoc præceptum multi pseudoprophetæ, & falsi prædicatores poterant impedire, medicatus est huic quoque scandolo dicens: Qui recipit iustum in nomine iusti, mercedem iusti accipiet. Rursus poterat aliis causari & dicere: Paupertate prohibeo, tenuitas me retinet, ut hospitalis esse non possim. Et hanc excusationem levissimo præcepto diluit, ut calicem aquæ frigidæ, coto animo porrigamus. Frigidæ, inquit, aquæ, nō

DB E L E E M O S Y N A

cālide, ne & in calida paupertatis ex penuria ligno
rum occasio quārēretur. Tale quid & Apostolus
(ut ante iam diximus) ad Galatas præcipit. Com-
municet autem is, qui catechizatur uerbo ei qui se
catechizat in omnibus bonis. Et discipulos ad ma-
gistrorum refrigeria cohortāt. Quia poterat qui-
libet obtendere paupertatem & præceptum elude-
re, priusquam ille præponat, imminentem soluit
quæstionem dicens: Nolite errare, deus non irri-
detur. Quæ enim seminauerit homo, hæc & meret.
Et est sensus: Frustra causaris inopiam, cum aliud
habeat conscientia tua, ne putes fallere cohortantē,
sed scito quod quantumcunque seminaueris, tātum
& messurus sis. Chrysostomus in epistolam Pau-
li ad Ephesios, capite secundo, sermone quarto. Væ
siquidē eleemosynam non facienti. Nam si in uete-
ri istud testamento fuit, multo magis in nouo. Si
enim, ubi concessiā erat pecuniarum possessio, frui-
tio, ac cura, tanta prouidentia pauperum habita est
ratio, quanto magis hoc fieri debebat, ubi omnia
proīcere iubemur? Quid enim non fecerunt hac in
re Iudæi? Decimas ac rursus decimas orphanis, ui-
duis, ac proselitis contribuerunt. Sed dixerit quis-
piam, admirandi quenquam commendandique gra-
tia, decimas ille uel iste dat. Quanta quæ so, turpi-
tudine scareret, si quod apud Iudæos nullius erat ad-
mirationis aut celebritatis, apud Christianos iam
sit, unde quis debeat admirari.

Affectum non facultatem deum aspicere.

H iiii

DE E L E E M O S Y N A.

Cyprianus sermone 6. de oratione dominica,
Neque enim in sacrificijs quę Abel & Chain
primo obtulerunt munera eorum deus , sed
corda insuebatur. Augustinus in psalmum 103. Ex-
cusationem in iudicio dei non habebitis , nisi uos in
bonis operibus exercucritis, & eorum quę audistis
tanquam pluvię fructum congruum dederitis. Fru-
ctus congruus opera bona : fructus bonus syncera
dilectio, non solum fratris, sed & inimici. Supplicē
nullum spernas. Si potes dare, da: si non potes, affa-
bilem te presta. Coronat deus intus bonitatem, ubi
non inuenit facultatem. Nemo dicat, nō habeo. Cha-
ritas non de saccello erogatur . Hieronymus in
Amos prophetam: Nam non sacrificiorum magni-
tudinem, sed offerentium merita causasque dijudi-
cant . Vnde & uidua quæ in carbonam duo minuta
miserat omnibus à saluatore præfertur: quia domi-
nus non ea quæ offeruntur, sed uoluntatem respicit
offerentium. In extrema quidem necessitate , de su-
perfluo (ut uocat) neminem quenquam excusari ab
eleemosyna . Ambrosius, Pasce fame morientem,
si non pauisti occidisti. distinctiōe. 86. capit. Pasce.
Eodem in albo ponēdi sunt proximorum deserto-
res, de quibus Iculenta est Salomonis sententia :
Eripe eos, qui ad mortē rapiuntur, & opem fer ijs
qui trahuntur ad cedem. Si dixeris, nos quidem nō
cognouimus hunc : profecto cordium arbitrū non
fugiet, nec obseruatorē animæ tuæ fallet, is enim
cuique redditurus est iuxta opera sua. Proverb. 24.
Occidit quisquis , quem seruare possit , negligit .
Nos quidem extremo necessitatis titulo præceptū

DE E L E E M O S Y N A.

eludimus, uiderint illi qui sic docent eius: certe admonendi sumus ungo, necessitatem eam non corpore tantum, sed multo magis anima esse metiendam. Dum egentem proximum, & mendicare erubescem inopia ad peccandum trahit, nullo succurrrente Nicolao. Adeo heus rarum hodie vel nullum potius habet imitatorē, beatus ille, imo pauper.

Ambrosius de eo quod scriptum est in euangelio, Hominis cuiusdam diuitis uberes fructus attulit, sermo. 61. Sed aīs, quid iniustum est, si cum aliena non inuadam propria diligentius seruo? O impudens dictum, propriadicis? quæ? ex quibus reconditis in hunc mundum detulisti, quando in hac ingressus es luce, quādo de uentre matris existi, quibus quæso facultatibus, quibusque subsidijs stipatus ingressus es? Aduentum tuum in hunc mundum disce ab Apostolo Paulo dicente: Nihil enim intulimus in hunc mundum, sed ne auferre quidem quid possim⁹, habētes autem uictum & uestitum, his contenti simus. Terra cōmuniter omnibus hominibus data est, proprium nemo dicat quod eo communī plus quam sufficeret sumptum, & uiolenter obtentum est. Veruntamen nudus ex uentre matris existi, nudus nihilominus reuertaris in terram. Et si quidem terræ elementum putas fortuito substitisse, impius es qui ignoras conditorem deum: si uero agnoscis beneficium largitoris, gratus esto creatori, & require apud temetipsum rationem, cur plus tibi quam cæteris præst it? Nunquid iniquus est deus, ut nobis non æ qualiter distribuat uitæ subsidia, ut tu quidem esies affluens & abundans, alijs

DE ELEEMOSYNA

vero deesset & egerent? An idcirco magis quia & tibi uoluit benignitatis suæ experimenta conferre, & alium per uirtutem patientiæ coronare. Tu vero susceptis dei muneribus, etsi in sinum tuū redactis, nihil te putas agere iniquum, si iam multorum uitæ subsidia solus obtineas? Quis enim tam iniustus, tam audius, tam auarus, quam qui multorum alimenta, suum non usum, sed abundantiam & delicias facit? Neque enim minus est criminis habenti tollere, quam cum possis & abundas, indigentibus denegare. Esurientium panis est, quem tu detines, nudorum indumentū est quod tu recludis, misericordum redemptio est & absolutio, pecunia quam tu in terra defodis. Tot te ergo scias inuadere bona, quod possis præstare quod uelis.

Aduersus prætextus negantium eleemosynas.

Augustinus de faciēdis eleemosynis sermo. 2.
Sed dicet aliquis: Pauper sum, ideo eleemosynā dare nō possum. Ut nullus se pauper excusare posset, dñs & saluator noster, p calice aquæ frigide mercedē se redditur esse promisit. Dicis ergo: Paup sum. Si nihil amplius habes in substantia tua, q̄ tibi aut in uictu, aut uestitu rationabili, aut mediocri sufficiat, sola tibi pōt bona uolūtas sufficere. Sed rogo te diligenter cōscientiā tuā interroga, ne forte aliquoties p ebrietatē perdas, qd p eleemosynā dare potueras: ne forte p gulâ studeas in terra cōsumere, qd per eleemosynā debueras in cælū recondere: ne forte delicias p̄parando, ornamenta ad luxuriā cōparando, non habes q, p remedio aiæ tuę possis pauperibus erogare. Et cū p̄ciosæ uestes

DE E L E E M O S Y N A.

nīc à tineis soleāt deuorari, pauperes nec uilia uesti
mēta merent accipere. Si ergo ista ola impedimenta
nō aggrauat aīam nīam, & hoc solū habem⁹ q̄ no
bis uel nīis sufficere posſit, non apparebimus rei si
eleemosynā pauperibus nō erogam⁹. Ambro. de ie
junijs & eleemosynis sermo. 32. His autem ipſis ho
minibus cum dixeris, ut aliqd largian⁹, statim tibi
obijcitur, ncceſſitatis infinitæ ſunt, tributa ſunt gra
via, fiscalia explicare non poſſumus: Et iātatib⁹ in
gerunt, ut q̄ ſi reum te ſtatuant, cur hoc ipſum illos
uolueris cōmonere, nō intelligentes, q̄ oīibus ne
ceſſitatibus ſalutis ſit neceſſitas pferenda, & qd tri
butum reddere alij prodeſt, eleemosynā facere ipſi
pfiat q̄ largitur. Tributi enim redditio illi pſtat
bñficiū q̄ accipit, eleemosynæ autē operatio ſibi
confert meritum q̄ ministrat. Tributi inquā reddi
tio detrimentum infert ſoluenti, eleemosyng eroga
tio lucrū tribuit eroganti. Dicitor em̄ fit uir miseri
cors, poſtea quā minus habere incipit pauperibus
lari giendo. Beata igiū eſt eleemosyna, q̄ & accipi
entem reficit, & lātificat erogantem. Hilarem em̄
datorem diligit deus. Atque ideo melius eſt illi pri
us dare. Lātus ergo & hilaris eſt qui pauperibus
ſubministrat. Recte plane lātus eſt, quia p nūmu
los paucos, æternos thezauros ſibi cæleſtes acqui
rit. Et contra ſemper tristis eſt & mœſtus q̄ tribu
ta diſſoluit. Nec immerito tristis, q̄ ad ſolutionem
non dilectione adducitur, ſed terrore cōſtrigitur.
Christi enim debitor lātus, Cæſaris tristis eſt, q̄a
hunc ad ſoluendum amor cogit, illum poena cōpel
lit. Hic pmijs prouocatur, ille ſupplicijs coartatur,

DE E L E E M O S Y N A.

Ob ingratitudinem non esse supersedendum ab ergando.

Seneca libro pri. de beneficijs, capite primo. Nō
est autē quod tardiores nos faciat, ad benc me-
rendum, turba ingrator. Nam primū ut (dixi) illā
inertiam augemus, deinde ne deos quidem immor-
tales ab hac tam effusa necessitate, sacrilegi, negli-
gentesque eorū deterrent. Utūtur natura sua, & ip-
sos munerum suorū malos interpres iuvant. Hos
sequamur duces, quantum humana imbecillitas pa-
titur. Demus beneficia, non fñneremur. Dignus est
decipi, qui de recipiendo cogitauit, cū daret. At ma-
le cessit. Et liberi & coniuges sæpe fefellerunt, ta-
men & educamus & ducimus. Adeoque aduersus
experimēta pertinaces sumus, ut bella uicti, & nau-
fragi maria repetamus. Quanto magis permanere
in dandis beneficijs decet, quæ si quis non dat quia
non recipit, dedit, ut reciperet, bonamque ingrato-
rum facit causam, qbus turpe est non reddere. Quā
multi indigni luce sunt, & tamen cis dies oritur.
Quam multi quod nati sunt quæruntur, tamen na-
tura sobolem nouam gignit, ipsosque qui non fu-
isse mallēt, esse patitur. Hoc & magni animi, & bo-
ni proprium est non fructum beneficiorum sequi,
sed ipsa, & post malos quoque bonum quærere.
Quid magnifici erat multis prodeesse si ncmo dece-
perit? Tunc est uirtus dare beneficia, non utique re-
ditura quorum à uiro egregio statim fructus per-
ceptus est. Adeo quidem ista res fugare nos & pi-
griores ad rem pulcherrimam facere non debet. Ut

DE ELEEM OSYNA.

Nisi spes mihi prædicatur gratum hominem reperiendi, malim non recipere beneficia, quam non dare. Quia qui non dat, uitium ingratii antecedit. Dicam quod sentio. Qui beneficium non reddit, non magis peccat, quam qui non dat citius.

Dissertatiunculae pro mendicitate.

Nunc accipite aduersariorum, & in his maxime Vnicclenorū & horum sequariū Amororum pugiones plus q̄ plumbeos, quibus mendicos & pauperes iugulare conantur. Scriptum est, inquit, Deut. capite 15. Omnino indigens & mendicus non erit inter uos. Quis porro tam cæcus ut non uideat, quis tam impudens ut neget, hoc nō fuisse legis præceptum, sed promissum his qui legem illam seruarent ea conditione, ut legem mortis seruantibus solum temporale, ac præterea nullum responderet præmium. Quod genus est illud Amos nono: Apprehendet arator messorem. Ac illud item Esaiæ pri. Si audieritis me, bona terræ comedetis, aliaque consimilia eatenus implenda, quatenus in legē statuta non offendere. Nimirum si dei mandata seruassent, non fuisset egens & mendicus inter eos. Verum quia subinde in legem deliquerunt, & quidē grauiter, Idcirco promissum amiserunt. Neq; uisum est domino quotquot legem prævaricati essent, ut continuo egerent aut certe mendicarent, sed in pœnam peccati uoluit illos habere mendicos & egenos, quos bonis suis diminuendis pro sua quique uirili sustentarent. Age uero, quid tandem peccauit Helias propheta, præco præterquā optimus,

DE E L E E M O S Y N A.

etiam uirgo à uidua Sareptensi aquam mendicans,
atque hoc cælesti imperio. Da milii, inquit. & quæ
sequuntur. Ac illud eiusdē ad eandem eodem spectat:
Affer tecum obsecro & buccellam panis. Si iste hue
non est mendicare, quid tandem est mendicare? nec ta
men in hoc præuaricatus est legem qui fuit sub le
ge, sed illi potius, qui merito debuerant singularē,
adeoq; extremam prophetæ egestatem præuenire.
Simul atq; peccauerunt homines in lege statim cœ
pit eis esse præceptum, id quod fuerat promissum.
Si quo modo posset dici, perinde atque constanter
asserunt aduersarij. Nec in ista quidē lege prohibita
fuit spontanea, sanctaq; Christianorum mendici
tas, sed amplissima bona possidentium tenacitas, ne
usq; adeo egenū desereret, ut p̄ summa necessario
penuria, nolit, uelit cogat emendicare. Alioq; plusq;
peccarēt, quotquot inter Christianos etiānum men
dicant, aut certe stipem olim exegerunt. Huic confi
ne est illud: Iunior fui, etenim senui, & non uidi iu
stum derelictū, nec semen eius querens panē. Quis
non protinus uidet hoc esse manifestius, quam ut sit
pluribus refellendum, quando inconfesso sit pro
phetam loqui, nō de corporali pane (me permittas
uulgato more loqui) ut quem multi alioqui impen
se iusti & diu & multum quæ siuerunt, ut Helias à
uidua, Lazarus ab epulone diuite, atque adeo Da
vid ipse cū pueris suis abiecite supplex factus. Achi
melechi sacerdoti laicos panes emendicauit. Verum
de pane spirituali, iustus enim non eger panuerbi
dei, quippe quod semper cum eo est. Non prorsus
inepit hic facit, id qđ est apud Originē homilia in

DE E L E E M O S Y N A.

Genesim 16. Fortasse hunc nodum sic disseces licebit, si intelligas, non in perpetuum à deo relinquiri: atque ita nō meminit se uidisse iustum derelictum. Nec postulo ut quisquam mihi credat, n̄isi manifestis eiusdem prophete testimonij id ita habere docuero. Quoniam, inquit, non in finem obliuio erit pauperum, & patientia pauperum non peribit in fine, & tibi domine derelictus est pauper, orphano tu eris adiutor. Vide Augustinum 2. de sermonc Domini in monte: Ista, inquit, necessaria, & si aliquando defuerunt &c. Iam uero quod contendunt iuxta Lucam capite decimoquarto: Pauperibus, cæcis, debilibus & claudis dandum, non autem ualidis mendicantibus: qui: quid hoc fuerit controuersia, satis conciliatur ex his quæ prodidit Hieronymus aduersus Vigilantium, prout abunde etiā supra indicatum est in dissertiōe obiter explicata. An ecclesiasticis licitū sit, possessiones, redditus, aliaque bona propria possidere. Age ueniamus ad locum, qui est apud Paulum in posteriore ad Thessalonic. epistola, capite tertio: Hoc præcipiebamus uobis, ut si quis nollet operari, nec edat. Audimus eīn quosdam uersantes inter uos inordinate, nihil operis facientes, sed curiose agentes. Ex quibus, inquiunt, facile colliquescit interdictam esse mendicitatem. At qui hisce uerbis nihil aliud quam laborem indicit, & curiosis otio interdicit. id quod paratum est colligere ex Hieronymo: Reddit, inqt, superiores sententiae causas, & ad q̄s legitime debeat pertinere, scilicet ad inquiete ambulantes, & non ad quiete sedētes, sed curiose agētes, quid in qua p̄uincia uel

DE E L E E M O S Y N A.

ciuitate geratur uel domo. Ac mox ibidem: Vos autem fratres, nolite desinere benefaciētes. Non omnibus, sed talibus dare, p̄hibeo, ne putetis me boni operis consuetudinē amputare. Vide Gregorii 16. Moraliūm, capite 18. circa illud Job: A sinum pupillorum abigerunt. Lege supra Chrysostomum in cap. Matthæi. 10. homilia. 36. Eodē spectat illud ex Psalmo 118. adductum: Nutantes transferantur filii eius & mendicent, enjiciantur de habitationibus suis. Qui mendicitatē numerant inter malorum vindictam, iuxta ac maledictum, nō spontaneam, sanctamue, sed coactam, sed sordidam intelligent necesse est. Huic proximū est, quod inquit Salomon in Proverbijs cap. 30. Mendicitatem & diuitias non dederas mihi. Quicquid est huius scrupuli sane quā expedit eximit & extricat Ambrosius super Psalmum 118. uersu, Paratus sum & nō sum turbatus. Diuini inquit exemplo oraculi &c. Atqui si ex ea Salomonis sententia mendicitatem conuulseris, eadem opera & omnem paupertatem & inopiam sustuleris: qđ Ambrosius in loco modo citato legit paupertatē, Chrysostomo inopiam, nec hic dissimiliter uertit Pagninus, alij in hunc modum reddidere: Inopiam & diuitias ne dederis mihi. Chrysostomus homil. 18. ex capite 10. in epistolam ad Hebræos: Non igitur amemus ampliora, sed paupertatē semper consecetur. Ista enim magnum bonū est. Sed humilem facit, inquis, & insimū. Hoc quippe nobis opus est: multū nanque nobis hoc conducit. Paupertas quippe, inquit, humiliat uirum. Et iterum Christus dixit: Beati pauperes spiritu. Propter hoc ergo dicis:

DE ELEEM OSYNA.

Quia habemus uiam ad uirtutem ducentem : nescis
quaia ista multam fidutiam nobis tribuit? Sed sapi-
entia, inquit, pauperis pro nihilo habetur. Et iterū
alter quidam dixit: Diuitias & paupertatem ne de-
deris mihi, & ex camino paupertatis libera me. Quo-
modo autem iterum, si diuitiae & paupertas ex deo
sunt, malum est paupertas, aut diuitiae? Quare er-
go hæc dicta sunt? Hæc dicebantur in ueteri testa-
mento, ubi multa ratio diuitiarū habebat, ubi pau-
pertatis plurimus erat contéptus, ubi hoc quidem
maledictum erat, illud benedictio: sed nunc ne-
quaquam ita est. Sed uis audire paupertatis prædi-
camenta? Ipsam professus est Christus, & dixit: Fi-
lius autem hominis non habet ubi caput suum recli-
net. Et iterū discipulis dicebat: Nolite possidere au-
rum, neque argentum, neque duas tunicas. Et Pau-
lus scribens, dicebat: Tanquam nihil habentes, &
omnia possidentes. Et Petrus dicebat ei, qui ex nati-
uitate sua claudus erat: Argentum & aurum non est
mihi. Et in ipso ueteri testamento, ubi in ammirati-
one habebantur, & erant quidem mirabiles, nonne
Helias præter melotidem nihil habebat? nonne He-
lisæus? nonne Iohannes? Nemo igitur sit humiliis
propter paupertatem: non est paupertas quæ facit
humilem, sed diuitiae, quæ cogunt quenquam opus
habere plurimis, multas grates debere compellens.
Quid Iacob erat pauperius? dic mihi, qui dicebat:
Si dederit mihi dominus panem comedere, & ami-
ctum indui. Nunquid sine fiducia erant Helias &
Iohannes? Nonne ille quidam Achab redarguebat,
ille autem Herodē? Ille quidem dicebat: Non em tibi

I

DE E L E E M O S Y N A.

Licet habere uxorē fratriis tui. Helias uero ad Achab
cum fiducia dicebat: Non ego peruerto Israel, sed
tu & domus patris tui. Vides quia hoc maxime fa-
cit fiduciam, hoc est paupertas. Nā diues seruus est,
obnoxius extans damnis, & tribuens omni uolenti
eum nocere. Ille autem nihil habens, proscriptioñē
non timeret, neque condemnationem. Audiant & eun-
dem in Psalmū 112. uersu, Faciēs misericordias dñs
& iudictum. Ut ne dicā interim id qđ ex Aetis apo-
stolicis suo more torqueret, Beatus est magis dare q̄
accipere, Acto. 20. Beda sane q̄ argute tribus uerbis
rem oēm absoluit: Non illis, inquit, q̄ relictis om-
nibus secuti sunt, diuites eleemosynarios pponit,
sed illos maxime glorificat, qui cuncta q̄ possident
in semetipſis renunciantes, nihilominus laborant
manibus, ut habeant unde necessitatēm tribuant pa-
tienti. Si quis plura desideret, legat August. in epi-
stola ad Hilarium, & Thomam lib. 3. contra genti-
les, Ioannem Roffen. aduersus Lutherum de delen-
dis faccis mendicitatis, articulo 41. Quid hic referā
id quod per q̄ scite diluit Lodouicus Cardinalis in
dulcoratione amarulentiarum Eras. respon. Petis
Erasme qua fronte mendicitatem accersiuimus &
abiecimus nostra. Suavis est quidem hæc quæſtio,
sed precor mihi respondeas. Qua fronte Christus
dixit iuueni: Vade, uende quæ habes, da pauperi-
bus & sequere me! Qua fronte Petrus & Andreas
& Iohannes dimisere patrem, nauim & retia, ut
Christum sequerentur? Qua fronte Christus glo-
riabatur, dicens: Vulpes foueas habent, uolucres
cæli nidos, filius autem hominis non habet ubi re-

DE E L E E M O S Y N A:

clinet caput suum? Sunt hæc hominum constitutiunculae Erasme? An qui hæc sequitur pluris facit hominum constitutiunculas quam doctrinam Pauli? Paulus laborat manibus. Verum. Sed licebat non laborare ac de euangelio uiuere quod prædicabat, quemadmodum & cæteri Apostoli. nos quoque possumus colligere temporalia, qui pro uiribus terminamus spiritualia. Hactenus ille copiosius idem & neruofius in Apologia sua, sed ea habeti nobis nusquam potuit, libenter alioqui huc adiecturus.

Cohortatio.

Cohortari ad eleemosynam, & quanta uis sic eius exponere, quantæq; ihs qui eam hilariter erogant, commoditatem afferat, & propositum est nobis hac conciunctula & necessarium. Hoc item sine ulla dubitatione confirmare, inter ea quæ uel publice uel priuatim per q; necessaria sunt, nihil esse prius eleemosyna. Proinde merito uoce magna & bonis lateribus hoc sedulo debemus suadere, omnibusq; qua possumus cohortatione adiuti, ut studiosos huius capessendæ uirtutis efficiamus omnes. Veturum ut magnes non quiduis ad se trahit, sed ferrum duntaxat, cum sint alia multo leuiora, ita quamuis bene monentum cohortatio, non mouet omnes, sed iam propensos in id quodilli suadent. Utinam autem id tam in procliui foret alijs quoq; persuadere, quam uos uobis hoc habetis persuasissimum, ex omnibus beneficiis ihs, eleemosynis atque communicationibus, nihil unquam præmij captandum esse non gloriam, non uoluptatem, non denique munera.

DE E L E E M O S Y N A.

Fere enim sit, ut imitentur hanc dona (teste Marciali) ne in nos ulla corrupti officij suspicio cōpetere posset. Difficile quidem dignus Christi cōeconomicus inueniri potest, qui in administrandis pauperum eleemosynis non suam, sed eius querat gloriam qui eas suppeditarit. Quique secum identidē repetet non modo quid elargiatur, ut & quibus elargiatur, qua ratione elargiatur, quo quicquid loco, quo tempore, qua occasione, denique quatenus elargiatur. Hisce de rebus audimus quotidie querelas piorum hominum ex animo cupientium amplissimos ecclesiæ prouentus aliquanto circumspiciens dispensari. Cæterum non est meum, aut mei similiūm conuellere quod usu publico passim receptum est. Optare tamē fas est, ut diuinus ille spiritus affectet mentes, ut si filij Abrahæ, & dici & reuera esse uelimus, eius opera quoque non in postremis habeamus. Cuius cū multa minime uulgaria possint in medium adduci, tum ē multis eleemosyna siue potius hospitalitas eius uisa est nobis accōmodatior. De his qui miranda gesserunt solemus dicere: In ceteris uicit omnes, in hoc uicit seipsum. De Abrahā fas erit simile quiddam dicere. In omnibus factis Abraham incomparabilis est, & inimitabilis, in hospitalitate uero superat seipsum. In exhibēda eī eleemosyna iuxta ac beneficētia, quæ maxime conueniat obseruatio, unus ex omnibus Abraham, operibus suis exactissime uidetur expressissimē, uir cum omni virtutum laude multum, tum in hospitalitate plurimum admirandus. Nullam enim uitutem literæ diuinæ sic attollunt Abraham, ut fidem & hu-

DE E L E E M O S Y N A.

ius comitem eleemosynam atq; hospitalitatem . In quo habemus exemplum, imaginem, symbolumq; uerq; fidelis dispensatoris , atque prudentis & econo mici quem constituit dominus super familiū suū, ut det illis in tempore diuīsum cibū. Sed quid ego uetera conuioram? cum mihi licet uti presentibus exemplis atque domesticis . An inestimabiles ma iorum nostrorum eulogias, siue collationes primū in fabricas ecclesiarum, deinde in pastores, præte rea in ecclesiæ ministros, postremum in pauperes & peregrinos plus quam liberalissime elargitas, ul la unquā labefactabit obliaio? Sed quid aliud est, quod ab eisdem prudenter excogitatum est, hoc uel præcipuum est, quod xenodochia & orphanotro phia aliquor, quibus nihil magnificenter uniuersus habet orbis extruxere . At uidete ne quām mai oribus illis nostris pulcherrimum fuit tantam uobiis horum xenodochiorum celebritatē, gloriāq; reliquissē, sic uobiis turpissimum sit ea quæ accepi stis tueri & conseruare non posse . Deum immorta lem quām multas nobis imagines non solum adin tuendum, uerum etiam ad imitandum eleemosynage expressas, pictores & ueteres & noui reliquerunt. Quas & uos, & posteriores uestri sibi semper in administrandis eleemosynis preponentes, animum & mentem uestram ipsa cogitatione hominum libe ralium confirmare debetis . Maxime uellem hunc animum tam propensum in egenos, ab omīq; ostentationis specie uacuum imitarentur, & nostri seculi Satrapę, conjecturis aliquot in suspicionem uenio, inuidia minore usuros, quā ciuium utūt qui-

DB. E L E E M O S Y N A

dam, si iuxta uobiscum Plautinū illud, re ipsa comprobarent. Et nostrum (inquit) officium nos facere & quam est. Neque id magis facimus, quam nos monet pietas.

Cohortationes aliquod plurimum allatur & adiumenti adeleemosynas hilariter imparatiendas.

EX Cypriano sermo. 1. de eleemosyna. Quam necessaria, q̄ benigna est clemētia diuina, q̄ cū sciat nō deesse sanatis quēdam postmodū uulnera, dedit curādis denuo sanandis q̄ uulnerib⁹ remedia salutaria. Nunq̄ deniq̄ fratres chariss. admōnitio diuina cessauit, nunq̄ tacuit, q̄ minus in scripturis sanctis tam ueteribus q̄ nouis semp & ubiq̄ ad misericordiæ opera dei populus, puocaretur, & canente atq; exhortante spirituſet o quisquis ad spē regni cælestis instruitur, facere eleemosynas iubetur. Mandat & p̄cipit Esaiæ deus: Exclama, inquit, in fortitudine & noli parcere, sicut tuba exalta uocem tuā, & nuncia plebi meæ peccata eorū, & domui Iacob facinora eorū. Et cū p̄ctā eis sua exporbrari p̄cepisset, cūq; eorū facinora pleno indignationis impetu, ptulisset, dixissetq; eos nec si orationibus & precibus & iejunis uterent, satisfacere, p̄ de lictis posse, nec si in cilicio & cinere uoluerent, irā dei posse lenire; in nouissima parte demonstrans solis deum eleemosynis posse placari, addidit dicens: Frange esurienti panem tuum, & egenos sine tecto induc in domum tuam. Si uideris nudum uesti eum,

DE E L E E M O S Y N A.

& domesticos seminis tui non despicies: tunc erum per temporaneum lumen tuum , & uestimenta tua cito orientur, & præbit ante te iustitia , & claritas dei circumdabit te. Tunc exclamabis & deus exaudier te, dum adhuc loqueris dicet tibi ecce adsum.

Chrysostomus. in caput Iohannis decimum, homilia octogesima prima : Sic agricola pauca semina contemnit, quando maiorē messiem expectat. Quod si pro spe incerta, quæ habemus, contemnimus, longe magis pro certissima expectatione id nobis faciendum est. Quare uos hortor atque obsecro , ne nobis ipsis simus detimento , neue pro luto supernis nos thesauris fraudemus, & culmorum & palearum plena nauis portum subeamus. Quisque de nobis dicat quid uelit, ægre ferat nostram assiduam admonitionem, nos nugatores appelleat, graues, molestos: non cessabimus ab admonendo, & cum propria omniibus uebis frequenter prædicabimus , Peccata tua eleemosynis redime, & iniquitates tuas in miserationibus pauperum , & suspende eas in collo tuo . Neque hodie quidem facias, & cras desistas. Etenim corpus hoc quotidiano cibo indiget, ita & anima, & longe etiam magis : quem nisi impenderis, & imbecillior fit, & turpior . Nolimus contemnere periclitantem , quotidie multa uulnera accipit, nunc cupiditatis, nunc iræ, nunc accidiæ. Maleudit, ulciscitur, inuidet, cui medicina exhibenda est: neque parua est eleemosyna , quæ omnibus uulneribus adhuc potest . Date eleemosynam, inquit, & omnia uebis munda erunt.

I iiiij

DE E L E E M O S Y N A.

Eleemosynam, non auaritiam, quæ ex alieno dat, eleemosyna non manet, quamvis indigentibus impendas. Eleemosyna est, quæ omni caret iniquitate. Hæc omnia munda facit, hæc ieunium, hæc hæmi dormire exuperat, quamvis molestiora, & labratoria sint: hæc tamen lucrösior illuminat, animam saginat, pulchram & decorā facit. Non adeo athletas oleæ præmiū excitat, ut pietatis certatores hoc oleū corroborat. Vngamus ergo aias, ut aduersus hostem certemus audenter. Qui egenorū misereri cogitat, statim auaritiam exuet. Qui in dando pauperibus perseuerat, mox iram deponet & superbitam. Quemadmodum enim vulneratos frequenter curando medicus facile in aliore calamitatibus commouetur, cum humanam intelligat naturam: ita & nos, si ad opitulandum inopes conueniemus, philosophabimur, neque diuitias admirabimur, neq; magnum aliquid præsentia bona duccimus, sed emnia contemnemus, & magnanimi ad cælum intenti, facile sempiterna bona consequemur. Chrysostomus homilia 36. tomo 4. Ut hospites & peregrini in aliena terra mansionem non construunt, sed malūt in sua patria inuenire constructam: Ita debem⁹ per eleemosynam domos æternas construere, & non hic thesaurizare. Chrysostomus in Genesim homilia 4. cap. i. Eten⁹ sicut hi q; in terra aliena sunt, & in patriam suam redire cupiunt, multo tempore paulatim student, & curant tantum corraderet uatici, quātum ad uiæ prolixitatē eis sufficere queat, ut ne fame seipsoſ pdant: ita sane facere & nos oportet, quia peregrini hic sumus & aduenæ, ut proui-

DE E L E E M O S Y N A.

deamus & reponamus nobis spiritualium virtutum uiatica, ut quando præceperit nobis dominus in nostram redire patrem, parati simus, & alia quidem nobiscum afferamus, alia autem præmittamus. Horum enim uiaticorum talis natura est, ut ea quæ per bonorum operum actionem uoluerimus ante nos præmittere, quia illuc nos præuenient, ianuas nobis aperiiant ad dominum, & introitum facilem, & absque pauore, & magnam apud iudicem benelentiam procurent. Et ut discas dilecte, quod hæc in hunc se modum habent, collige hiuc, quod qui liberaliter eleemosynam dispedit, & bona conscientia uersatur, ubi hinc transferit, magnam apud iudicem misericordiam inuenit, audiq; uerba illa beata cum cæteris : Venite benedicti patris mei, accipite in hæreditatem regnum, quod uobis præparatum est ab origine mundi, quia esurui & dedistis mihi manducare. Gregorius Nazianzenus, de cura pauperum Oratione 16. Tantū subministra, ut indigeniam infirmi & inopis consoleris, tu, qui sanus es, qui diues es, tu qui non collapsus es, iacenti & contrito subueni, qui latens es contristato, qui dextra polles, illi qui sinistra languet, da aliquid deo, quo te gratum ostendas, ac inter illos recensearis qui benefacere possunt, & non eos qui beneficio indigant, quo non in alienas manus respicias, sed alij in tuas, non substantia solum ditescas, sed & pietate, non solum auro, sed & uirtute, uel ideo melior appareas, quo propinquo honorabilior fias, fias in fortunato deus, misericordiam dei imitando : nihil enim adeo diuinum habet homo, quam benefacere,

DE ELEEMOSYNA

quamvis ille plus, hic uero minus benefacit, uterque, ut arbitror, secundum suam potentiam. Chrysostomus in Genesim homili. secunda, capite pri. Et presenti quidem uita, si quis nobis solum duplicita polliceretur, pro his quae a nobis dantur, parati essemus illi omnem nostram substantiam afferre. Tam et si ibi magna ingratitudo, multae & stupendae auarorum fraudes, & multi qui boni habentur fenus non soluunt, uel ob malevolentiam nolentes, uel saepe & propter inopiam non ualentes. Quoniam autem nihil tale omnium domino imputari potest (nam & capitalis summa in tuto est, & centuplum hic promittitur eleemosynam cependentibus, & in futurum uita æterna reponitur) quae igitur nobis defensio erit, si negligentes fuerimus, & non festinaverimus centupla pro paucis accipere, & pro praesentibus futura, & pro temporalibus æternas. At qui pecuniae nunc ianuis & repagulis includuntur, & indigentibus non expedituntur, sed in uanum dunt taxat ibi sine usu iacet. Ut igitur in futuro seculo eorum subsidia inueniamus, Facite, inquit, uobis amicos ex mammoma iniurias, ut cum defeceritis, recipiant uos in tabernacula æterna. Hæc ille.

Farrago.

Domi liberis, & benigni patris conuenit & seruos & filios item liberales esse ac benignos. Si igitur ditissimi benignissimi que patris, uel servi sumus, uel potius filii, cur non pudet nos træ nos tenacitatis? cur tantopere illi, non hic tantum dissimiles esse pergitus? cur illius nomine

DE E L E E M O S Y N A.

censeri uolumus, qui & sua omnia, & scipsum de-
niq[ue] nobis imperijs, & quotidie impertit, nec ta-
li adhuc exemplo codem prouocamur? imo si in
alios piget, in hunc certe cur non benignitatem, non
tantum acceptam & copiose acceptam, uerum etiam
multo cum fœnore cumulatissime reddituram refun-
dere studemus? Nam quod alijs illius nomine pre-
stamus, non ut alijs, sed ut sibi præstatum imputa-
bit. Si mutuo quid dandum fuerit eos potissimum cu-
riose inquirimus, quos multum datur os speramus,
& quos putauerimus fore gratos, anxi circumsipi-
cimus: hic uero cōtrarium facimus. Deum enim re-
linquimus, qui non modo centuplum, sed & cū nu-
merū multiplici fœnore auctū redditur⁹ est. Nos
uero q[ui] ne summā quidā concreditā reddituris sunt,
conquisimus. Quid em⁹ nobis uenter noster, quam
multa consumperit, redditurus est, nisi stercus &
parredinē? Quid illa uana gloriae cupido⁹ odiū &
inuidentiā. Quid uero sordida dabit parsimonia⁹
curā & sollicitudinē. Petulantia quid rependeret ge-
hennā & uermē pestiferā. Si cui erogant pecuniam
suā q[ui]s certe fidei hō & facultatis, pollicere⁹ se decu-
plum restitutur, uel intra annū, q[ui] ille rem bñ ges-
fisse uidere⁹, & lucrū ingēs fecisse⁹ qd uidere est quū
p[ro]fitacus iaculandus sit, q[ui] ultro cupide offerat pecu-
niā suā spe pauxilli lucri, idq[ue] cū euentus rei sit in-
certissimus. & dubitam⁹ hic facultates effundere in
pauperes spe redditur⁹ cū fœnore grāe, centuplū acce-
pturi, hinc uitam eternā possessuri. cū sit p[re]ceptū in
euangelio de talento multiplicando, & pecunia dan-
da nummularijs pro usura accipienda,

DE E L E E M O S Y N A.

Agricola cum nisi horrorem agri & cœli uideat, im-
mineat etiam hycmis rigore, non dubitat mādare
terre semina, ac uelut abiçere, adhuc tamē incertus
qualis prouentus frugum sit futurus, sed spe fre-
tus bona. Et nos recusamus omnia largienti domi-
no foenerari, quine potest quidem fallere. Quem-
admodum si quis paruulo daram pecuniam iubeat
diligenter continere, aut doméstico cuiquam cōser-
uandam dare, ne uolenti rapere liceat: Sic & nobis-
cum deus agit: Da, inquit, egeno, ne tibi quispiam
ea surripiat, ut pote calumniator aliquis, aut diabo-
lus, aut fur, aut certe post omnes ipsa mors, neque
enim secura erunt, donec apud te illa detinueris: si
uero mihi illa dederis, quod erit, cum pauperibus
decderis, ego tibi omnia cum summa securitate serua-
bo, cūq; opportunum fuerit, magno tibi cumulata
fœnore restituā. Nō em̄ ideo illa abs te accipio, ut
tibi penitus auferam, sed ut auēt iora faciam, ut dili-
gentius custodiam, ut in id temporis seruem quo
nemo erit qui mutuum det, nemo qui misereatur.
Agricola terre concredens semina, non hoc tristi fa-
cit uultu, sed gaudens & lætabundus, & quasi iam
spe manipulos uidens, in terram seminat. Et tu di-
lekte non solum respexeris ad eum qui recipit, sed
cogita quod ipse quidem est uisibilis qui à te acci-
pit: Alius autem que in illum fiunt, fibi facta dicit.
Neque ille uulgaris quispiam est, sed omnium do-
minus, cœli terræque conditor. Et sumptus ille ac-
cessio fit, & non solum non minuit tuam substantiā
sed auget magis, si cum fide & promptitudine hila-
xi hoc feceris. Si agricole penu suum euacuat, & se-

DE E L E E M O S Y N A.

mina terræ concredunt, idque cum uoluptate faciunt, spe maiora recipiendi se solantes: & quamuis sciant, quod aeris intemperies, nonnunquam & terræ sterilitas, & alia multa accidentia, ut locustarū exercitus, & rubiginis infidix, spe excidere faciār, attamen bona spe sese alentes, ea quæ in promptuarijs collecta, terræ concredunt. Multo magis nos quæ absque usu recondita sunt, dispergere in pauperum usus & educationem conuenit. Hic nunquā spes eluditur, neque timenda aliqua terræ sterilitas. In festis mercatibusque nemo angitur sua pro mercibus dare, quantoque fuerint præciosiores, tanto magis gaudet, & quam accipiat præcellentiores. At tu aurum, & possessiones distribuere, præterea lapidem & terram pro æternadare felicitate grauaris. Si magistratus in theatris, mimis, & athletis, & gladiatoriis, alijsque huiusmodi generibus hominum totum pene patrimonium suū largitur ac peditat, ut unius horæ fauorem vulgi acquirat, nihil siibi ulterius profuturū. Tu dubitas & cunctaris munificas esse in huiusmodi largitiōibus, in quibus iudex resideret deus, fauentium & acclamantium vulgus est angeli. Vbi omnes qui à seculo fuerunt sancti, laudatores & prædicatores tui sunt, ubi laus & fauor non simul cum die cessat, sed cum seculis permanet. Vide Ambrosium in sermone 81.

Appendix.

NON hic prætereundum quod maxime admonitum oportuit, quanquam doctioribus paulo incognitum non est, ut agricola si erassum &

DE E L E E M O S Y N A.

pinguem agrum inueniat , nihil sui officij intermit-
tit, sulcos secat , aratru ducit, sentes exscindit, largi-
ter seminat, spe pascitur, quotidie agri fertilitatem
considerans , sementis geminæ segetes & messem
expectat. Ita & nos cum uiderimus idoneos adesse
pauperes , & ipsi quoque maiori alacritate atque
promptitudine (quantum facultas suppetit) in com-
modum egenorum, deique gloriam plurimum ero-
gare debemus . Quemadmodum uniuersum semen,
non in unum aut alterum angulum, sed in omnes p-
mollitos fouendū est sulcos, longe lateque abden-
dū. ita eleemosyna . Dispersit dedit pauperibus .^{2.}
Corinth. 8. Ut semen sparsum cautius occulitur: ita
non conuenit ad ostentationem fieri eleemosynam,
Math. 6. Ecclesiastici ²⁹. Conclude eleemosynam
in corde pauperis, & hæc pro te exorabit ab omni
malo. Veluti agricola ubi uidet terram feracem, bo-
namq; libens semina deponit, lucri expectatiōe ex-
citatus . Ita in bonos iuxta ac pios potissimumero
gāda est cleemosyna. **Thobiae 2.** Vade & adduc ali-
quos de tribū nostra timentes deum . **Ecclesiast. 12.**
Benefac iustis, & inuenies retributionem. Chryso-
stomus in opere imperfecto homilia ²⁶. Da bono,
& non receperis peccatorem: benefac humili, & nō
dederis impio , prohibe panes illi dare , **Eccle. 12.**
Quando non haber agricola quod unice desiderat,
sœcundum solum , ni id qualecunq; offertur semi-
nat. Sic si nullus aliis nisi mendicus plane impro-
bus occurrat , occurrat autem , imo uero opploret,
aut qua est impudentia urgeat, quicquid in paupe-
res promiscue mini strandum relictum est, imper-

DE E L E E M O S Y N A.

tias neceſſe eſt. Chrysostomus homilia in epiftola
ad Hebreos ii. Hinc modis omnibus explodenda
eſt illa Plauti in Trinūmo, minus quām iuxta ſen-
tentiam, De mēdico, inquit, male meretur q̄ ei dat
qđ edat aut bibat. Nā & illud quod dat pdit, & illi
producit uitā ad miseriam. Quemadmodum maio-
re prouentu exuberat terra fertiliſ quām arida: Ita
infinitis partib⁹ utilior eſt eleemosyna exhibita iu-
ſto hābenti ſpiritus pinguedinem, quām arido pec-
catori, carenti (dicam em Theologice quo dicam
melius) gratia gratum faciente. Ut ſemen ex pluviæ
irrigatione plurimum accipit incrementi, ſic ele-
mosyna ex tradentis ſympathia condolentiaque,
& lachrymis longe maioriſ eſt efficacitæ pariter &
meriti. Eſaiæ 53. Dum effuderis eſurienti animam
tuam, &c. 2. Corinth. 8. Qui quidem non ſolum fa-
cere, uerum etiam uelle iam cœpistiſ anno ſuperio-
re. Veluti ſemen terræ concreditum, non perditur,
tamē ſi perditum eſſe uideatur, uerum multiplicatur,
& affatim qđem multiplicatur. Ecclesiast. 29.
Perde pecuniam propter fratrem & amicum, & nō
abscondas illam ſub lapide in perditionem, & po-
ſtea resurget & retribuet illis retributionem uni-
cuique in caput illorum. Ita eleemosyna. 2. Corint.
9. Qui ſementem facit parce, is parce meſiurus eſt.
Quemadmodum precioſiſima quaꝝ qđ ſuperiore an-
no ſeminata, fere non niſi ſequenti mesſie colligun-
tur: uilissima uero eodem quo ſeruntur anno. ſic
eleemosyna charitate ſuppeditata in alio ſeculo fru-
ctificat, & quidem uberrime. In mortali uero tan-
tum non hic paſſatur, Ut ſemē congelatum, hoc eſt,

DE E L E E M O S Y N A.

gelu obduratum, atq; adeo mortuum, & quā dui-
tissime remoratum, ubiores parit prouentus. Ita
eleemosyna non remet iens temporalem remunera-
tionem, sed tribulationem, sed calamitatēm, eternū
æternæ hæreditatis fructum atq; cum copiosissi-
mum rependet. Cyprianus sermone de eleemosy-
na. Cyprianus libro 3. ad Quirinum capite. 1. Augu-
stinus libro. 21. de ciuitate dei, capite ultimo. Augu-
stinus de uerbis domini secundum Matth. sermo. 5.
in Lucam cap. 25. Augustinus de ciuitate dei libr. 9.
cap. 5. Item 10. cap. 6. Augustinus homilia 30. in illud
Aggæi, Merum est aurum &c. Augustinus de ope-
re monachorum, cap. 16. & 26. Augustinus in En-
chiridio ad Laurentium, cap. 72. 73. 84. 75. Augusti-
nus in Psal. 38. Idem in psal. 135. Augustinus in psal.
111. super Iohannem producens fœnum & herbam
seruituti hominum. Ambrosius 2. lib. officiorum
cap. 16. Gregorius 20. Moral. cap. 100. 7. Hierony-
mus in prima Hedibiæ quæstione, ubi explicat bea-
tus qui intelligit super egenum & pauperem. Hie-
ronymus in epistola ad Panmachium super obitu
Paulinæ uxoris. Hieronymus in Epitaphio Pauli
marris ad Eustochium uirginem. Hieronymus in
commentarijs ad Galat. cap. 6. diem perdidit. Et Ori-
gines homilia super Numeros. 11. 23. & 24. Ori-
gines in Matth. homilia 34. Chrysostomus in Gene-
sim homilia 19. 39. & 34. & 41. 42. & 49. & 44. 37.
Chrysostomus in Matth. homilia 5. & 15. Item 19.
51. 57. & 78. Chrysostomus in opere imperfecto ho-
milia 26. Chrysostomus ad Hebræos homilia 11.
Chrysostomus in posteriore ad Timoth. homil. 1.

DE E L E E M O S Y N A.

Chrysostomus in Iohannem, homilia 18. 24. 50. 12.
73. 80. 84. Chrysostom, in dictum, Oportet esse hys
refes, Iucundus homo qui miseretur, Psal. iii. La-
etantius libro 6. cap. ii. & 13. libro 4. Sententiarum.
distinct. 15. Hadrianus pontifex in medio circiter
nonæ quæstionis quo libeticæ. D. Erasmus in col-
loquio religiosorum. Philippus Melant, in libello
de ecclesiæ autoritate, & de uotorum scriptis, lo-
quens de Cypriano in libello de eleemosyna, inquit,
peccata ante baptismum commissa, remitti propter
Christi passionem, sed post baptismum quærendū
est aliam remissionem per eleemosynas. Demiror
ego quid sit in causa, cur sic taxer Cyprianum, qñ
nemo catholicorum non probat istā Cypriani sen-
tentiam, utpote in qua nulli non decantatissimā ex-
pli cat differentiam, quæ est inter remissionem pec-
catorum quæ sequuta sunt baptisma, & quæ præce-
dunt. Nam mors Christi in plenitudine applicatur
baptismatis, & lapsus à baptismo eger planctu,
gemituque, teste Ambrosio: Faelius est innenire
innocatem quam uere pœnitentem. Vide Augu-
stinum in epistola ad Macedonium, & cundem de
pœnitentiæ medicina. Id quod repetit idem Cypria-
nus in libro de lysis. Hæc sunt, inquit Philippus,
plena absurditatis, quæ admonitus haud dubie
correxisset. Cypriano scilicet defuit Philippus cor-
rector, qui in hoc martyre tanquam absurdissimū
carpit, quod nemo orthodoxū non probat. Vnde
Hieronymus ad Lucam: Inter omnes qui tuto le-
guntur, & in quibus pietas fidei non vacillat, nomi-

K

DE E L E E M O S Y N A.

nat Cyprianum, dicens Athanasij epistolam, Cypriani opuscula, Hilarij libros inoffenso percurrat pede. Inter remissionem peccatorum quae fit baptismo, & quæ per pœnitentiam post lapsum à baptismi innocentia: non quo in utrisque nō ualeat Christi mors & passio, sed differenter, quia passio Christi & mors in sua plenitudine applicatur baptizato, non autem lapso post baptismum: qui enim baptizatur, eo ipso Christo commoritur & concepitur, ad Romanos 6. & Hebræ. sexto. sed lapsus pœnitens opus habet planetu, gemitu, labore, & sudore, & totius uitæ exomologesi, ut recuperet qđ perdidit. Hoc uult Cyprianus, hoc Tertullianus in libro de pœnitentia, hoc Chrysostomus, hoc Ambrosius, propterea enim dixit se facilius inuenisse qui seruaret innocentiam, quam qui rite ageret pœnitentiam. Hoc Augustinus in libro de medicina pœnitentiæ, hoc in epistola ad Macedonium. Quāuis, inquit, in eccllesia locus humillime pœnitentiæ talibus nō concedatur. Et infra explicans ea quibus placatur deus, etiam ab eis qui lapsi sunt post perfectam solennem pœnitentiam loquens in persona talium: Si me, inquit, ab hac nequitia reuocatis, dicite utrum mihi aliquid proficit ad uitam futuram, si in ista uita illecebrofissimæ uoluptatis blandimenta contempsero, si libidinum incitamenta frenauero, si ad castigandum corpus meum multa mihi etiam licita subtraxero, si me pœnitendo uchementias quam prius excruciauero, si miserabilius ingemuero, si fleuero uberior, si uixero melius, si pau-

DE ELEEMOSYNA.

peres sustentauero largius , si charitate quæ ope-
rit multitudinem peccatorum, flagrauero ardentius.
Quis nostrum ita desipit, ut huic homini dicat, ni-
hil tibi proderunt in posterum, uade saltem uite hu-
ius suavitate fruere? Auertat Deus tam immanem
sacrilegiamque dementiam. Quamuis ergo caute, sa-
lubriterque prouisum sit, ut locus illius humilli-
mæ penitentiæ semel in ecclesia cōcedatur, ne me-
dicina uilis minus utilis esset egroris, q̄ tanto ma-
gis salubris est, quanto minus contemptibilis fuit.
Quis tamen audet dicere deo, &c .

Ecce non solus Cyprianus ignorauit mysterium
nouæ iustificationis, sed & Ambrosius & Augu-
stinus, reliquique Orthodoxi ad unum omnes : qui
non fuerāt audituri correctorem ac castigatorem,
loquuntur enim securissime, constantissime, aper-
tissime, sicut de re compertissima,

Peculiares aliquot eleemosynarum com- moditates.

Chrysostomus ad populum Antiochenum .
Quod ars sit eleemosyna, homilia tricesima
tertia. Si enim artis est propriū ad aliquā uti-
litatem peruenire, eleemosyna uero nihil est utili-
us, clarum est profecto, quod ars & omnium artiū
est optima . Non em nobis cōficit calciamēta, neq̄
uestimenta contexit, nechas luteas domos ædificat.
Verum & æternam ministrat uitam, ex mortis ma-
nibus eripit, & in ultraq; uita claros exhibet, & man-

K ii

DE E L E E M O S Y N A.

siones ædificat in cælis, & æterna parat illa tabernacula. Hæc lampades nostras non finit extingui, nec sordidis induitos uestibus in nuptijs uideri: sed lauat, & niue mundiores reddit. Si nanque fuerint peccata uestra ut coccinum, quasi nix dealbabuntur. Non finit nos eo decidere, ubi diues ille, nec audire uerba tremenda, sed in Abrahæ sinus deducit. Chrysostomus ad populum Antiochenum, homilia 36. de eleemosyna facienda. Tanta uis est eleemosynæ, cum multa fidutia suos introducit alumnos, est enim cæli nora ianitoribus, spōsalis thalami fores obseruantibus, quin & uenerabilis, & q̄s sui cultores agnouerit, cum multa introducit libertate, & contradicet nemo, sed omnes cedent. Nā si Deum in terram deduxit, & hominem fieri persuasit, multo magis in cælum hominem poterit reducere: magna enim est ipsius potentia. Si igit̄ ex misericordia & clementia deus homo factus est, & ut seruus fieret, persuasum: multo magis seruos in ipsius inducit domum. Hanc amemus, hanc diligamus, non uno die uel altero, sed in omni tempore, ut nos agnoscat. Si ipsa nos agnouerit, & dominus agnoscer, si non agnouerit ipsa, ignorabit & dominus, & dicet: Nescio uos. Chrysostomus in epist. Pauli ad Timotheum pri. capite 5. homilia 14. Gratias magis pauperi debet, quia dignatur accipere: Nisi em̄ essent pauperes, peccatoruſ difficile sarcinam pones. Medici illi sunt uulnerum tuorū, manus eorum tibi medicamenta præstant. Nō ita medicus, ut medicamenta imponat, extendens manum curationem

DE E L'E E M O S Y N A.

exhibet, ut pauper abs te, ut accipiat porrigena manum. Dedit i pecuniam, & peccata simul exiisti. Hu iusmodi & sacerdotes, peccata enim populi comedunt. Maiora igitur recipis, quam largiris, beneficiumque potius accipere, quam ferre probaris. Deo ergo non hominibus sceneraris, diuitiasque non minuis, sed auges: minuis autem illas nisi eroges, nisi indigentibus des. Augustinus homilia 30. Quando dicit: date & dabitur uobis, attendite cui dicit. Homini dicit deus, mortali dicit immortalis, medico dicit tantus pater familias. Neque enim hoc reuocaturus est, quod dedimus, inuenimus quem sceneremur. Demus in usuram, sed deo, non homini. Ei damus qui abundant, ei damus qui dedit quod demus, & promodicis rebus profert nobis, pro mortalibus, pro putribilibus, pro terrenis que æterna sunt & incorruptibilia, & sine fine manentia. Chrysostomus. Medicamentū fortius quod maxime operat in pœnitentia est eleemosyna, sicut in præceptis medicinæ medicamentum quidem herbas multas accipit, unam autē dominatissimam, sic & in pœnitentia dominantior ista herba & potentior est, & uniuersum ipsa efficit. Audi enim quid dicit scriptura diuina: Date eleemosynam & omnia munda sint uobis. Chrysostomus in caput Ioannis 16. homilia 76. Nonne uides, quomodo omnia nobis communia statuit deus? Nam si pauperes esse permisit, etiam hoc diuitum gratia factum est, ut per eleemosynam peccata possint abluerent. Chrysostomus sermone 7. Agricola si frumenta domi conclusa tenent, uermium in esca amittent:

K iii

DE E L E E E M O S Y N A

Si uero disperserint in terras, non modo custodiūt, sed etiam augent. Sic opes stantes quidem in arca, ac sub sera & uextæ defossæ, cito transfugiūt. Si uero in eleemosyna distributæ fuerint, non solum manent custoditæ, sed & maiores inde resurgent.

Ioannes Chrysostomus homilia 12. capite 5. Sic ulmus infructuosa dat humorem uiti, ut uitis pro se & pro ulmo proferat fructum. Ita tuæ res proficiant ad pauperis sustentationem in hoc seculo, ut & illius sanctitas proficiat ad tuam sustentationem in illo. Felicianus episcopus sermone 38. Dives & pauper ulmo & uiti assimilantur. Ulmus ex se sterilis est, quemadmodum & diues. Vitis uero ferax, & sibi sustinendæ non sufficit, Et pauperes sustentet oportet, ut ulmus non sit plane inutilis & excindatur. Quemadmodum triticum quod seminatur, prægnantes aristas ostendit: Ita & eleemosyna multis manipulos iustitie efficit, & ineffabiles prouenitus profert. Quod eleemosyna utiliter deitur pro defunctis, vide 13. quæ st. 2. Non extimemus, ca. Anima, & ca. Tempus, 24. quæ st. 2. Sane quid, 26. quæ st. 2. Ab infirmis de pœni. distinct. 15. Ante medium. Vitis fructifera est, ulmus autem lignum sine fructu est, sed uitis nisi implicata fuerit ulmo, non potest multum fructum facere: jacens enim in terra, malos fructus dat, sed si suspensa fuerit super ulmum, & pro se, & pro ulmo fructum dat, ulmus ergo non minorem fructum dat, quam uitis, sed potius maiorem. Hæc igitur similitudo posita est in seruos Dei, in pauperem & diuitiem. Dives enim habet opes, à dño uero paup est: distra

DE ELEMOSYNA.

hicit enim circa diuitias suas, & ualde exiguum
habet orationem ad dominum, & quam habet, iner-
tem habet, & non habentem uirtutem. Quam
igitur diues præstat pauperi, quæ illi opus sunt,
pauper orat ad dominum pro diuite, & Deus præ-
stat dñit i omnia bona, quia pauper diues est in ora-
tione, & uirtutem magnam habet apud dominum
oratio eius: sunt ergo ambo cōsortes honoris operæ
suorum. Basilius in dictum illud Lucæ duode-
cimo, Destruam. Basilius in illud dictum Luce duo
decimo, Diruam horrea mea, &c. Ut sementis quæ
in terram iacitur, lucrum affert ei qui iacit: Ita eti-
am panis in esuriētis manu seminatus multiplex cō-
modum in posterum reddit.

*Quantas habeat uires, & quibus donanda sit
præmijs eleemosyna.*

Encomia aliquot eleemosynæ per Chrysosto-
mum in Acta Apostolorum capite decimo,
homilia uicesimasecunda. Vidistis quantia elec-
mosynæ uirtus, & in priore & in præsenti sermo-
ne. Illic à temporali morte liberat, hic ab æterna, &
ianuas aperuit celo. Vide etiam quanti fecerit, quod
credat Cornelius, ut & angelus missus, & spiritus
operatus, & princeps Apostolorum accessus, ui-
sionemque talem uidit, & nihil omnino intermis-
sum est. Quot fuerunt Centuriones & Chiliarchi
& reges, & nullus horum aequalius est quæ ille.
Audite omnes qui in militia estis, qui regibus assi-
gitis. Pius erat, inquit, ac tumens Deum.

K iiiij

D E E L E E M O S Y N A.

Et quod maius. Talis erat cum omni domo sua. Ita erat huic rei intentus ac affectus, ut non solum sua bene constitueret, sed etiam in ministris suis istuc ipsum ficeret. Non enim sicut nos qui cimnia facimus, ut nobis timendi sint ministri: at pñ non ita. Et hic non sic, sed cum omni domo sua deum timebat, non solum enim quasi communis pater eorum qui cum ipso erat, sed etiā militum qui ei suberant. Audi autem & quid aliud dicunt: Necessario enim appositum est, quod testimonium habebat ab omni populo, ne quis dicat: Quid enim, licet preputium habeat? Et illi, inquit, testimonium ei dant. Igitur nihil eleemosynæ par est. Imo tam magna rei virtus est, quando ex penuarijs puris profunditur, ut ea quæ ex iniustis promuntur, comparentur Iuto immisso in fontem, quæ autem ex iusto lucro, flumini quod pellucidum & purum in horto, dulce quidem aspectu, dulce etiam contactu, dans leue ac frigidum in meridie. Iuxta hunc fontem, non pini & querqus, neque cyparissi, sed plantæ illis multo proceriores, amor dei, laus hominum, gloria quæ in deo, benevolentia ab omnibus, peccatorum abolitionio, multa fiducia, opum contemptus. Eleemosyna autem per quam charitatis plana nutritur. Nil enim ita charitatem fouere solet, ac dum quis se misericordem exhibet. Hic ramos in sublimem erigi facit. Hic melior fons eo qui est in paradiſo, nō in quatuor diuisus initia, sed in cælum ipsum surgit. Hic pars flumen illud quod salit in uitam aternā, in hunc si mors inciderit, tanquam flamma a fonte consumitur: sic ubi irrorarit, magna operatur bo-

DE E L E E M O S Y N A.

nia. Hic ignis flumen extinguit, ut scintillam. Hic uermem ita suffocat, ut nihil fiat. Qui illum habet non strider dentibus. Ab aqua ista si irrerat in uincula, soluit ea, si in caminos inciderit, totas extinguit. Itaque quemadmodum in horto fons non nūc quidem profundit flumina; nunc uero arescit, alioqui non esse iam fons, sed semper scaturit, ita & noster semper largius profundit flumen in eos, q^u maxime indigēt misericordia, ut maneat fons. Hoc hilarem facit eum qui accipit. Hoc eleemosyna est, non solum emittere flumen rapidum, sed etiam limpidum. Si uis quasi ex fontibus tibi implui dei oleum, & tu fontē habe. Nihil illi par. Si tu huius fontis aperueris ora, fontis dei talia erunt ora, ita ut omnium abyssum uincat. Occasionem solam que-rit à nobis accipere deus, & profundit ex penuarīs suis bona. Quando infumit, quando sumptus facit, tunc ditescit, tunc abundat, magnum illis fontis os, purum eius flumen ac lympidum, si hunc non obturbaueris, neque illum. Nulla sterilis stet apud illum arbor, ut ne humorem illius absumat. Habes di uitias, ne planta salices illuc. Talis est enim uoluptria, multa infumit, & nullum in se ostendit fructum, sed perdit, ne plantes populum, ne tiliam, neque aliā talem quandam, quæ sumptum quidem postulant, fructum uero negant. Tales sunt uestriū delitiae, pulchræ aspectu, cæteræ inutiles. Imple arboribus omnia utilia, planta in pauperū manib⁹, quæcunque uolueris, nihil hac terra pinguis, quamvis parua sit capacitas munus, attamen in ipsum peruenit cælum arbor quæ plantatur. Iam quod plan-

K V

DE ELEEMOSYNA.

car in terra, licet non modo, attamen post centum annos fructum ad fert. Quid plantas arbores & qui bus non frueris? Priusquam fruaris, præripit temors. Hæc arbor quando mortuus fueris, fructū tibi adseret. Si plantas, ne in gastrimargiæ plantes uentre, ut ne in secessum fructus exeat, sed planta in utero afflicti & iejunantis, ut saliat in cælum fructus. Recfocilla pauperis animam, quæ in angustijs est, ut ne spatio sam tuam arces. Non uides quod arbores quæ sine fine ac modo rigantur, à radice corruptuntur, quæ autem cum modo, crescunt. Sic sane & tu, ne tuum ipsius uentre supra modum riges, ne corruptatur radix arboris. Pota sitientem, ut fructum feras. Quæ in tempore rigantur, non corruptit sol, quæ autem absque modo, corruptit. Talis enim solis est natura. Vbiique malum, ubi non est mediocritas. Ideo demamus aliquid cupiditati, ut & nos assequamur quæ cupimus. In summis locis, fontes dicuntur nasci. Igitur simus & nos anima sublimes, & statim misericordia diffluet. Non potest enim fieri summam animam, non etiam misericordem esse, & misericordem non esse summam. Itaque conterens diuitias, radice malorum superior est. Fontes in solitudinibus sunt magna ex parte. Et nos animam à turbulentia educemus, & scaturiet apud nos eleemosyna. Fontes quo magis purgantur, clariores fiunt. Sic sane & nos, quo magis insumeremus, tanto magis bona scaturient. Qui fontem habet, non timet. Si igitur & nos habuerimus eleemosynam fontem, non timebimus. Etenim ad porum, ad rationem, ad ædificium, ad

DE E L E E M O S Y N A.

omnia nobis utilis est hic fons. Nihil fonte hoc me
lius, non solci ille ebrietatem inducere. Melius ta-
men habere fontem, quam auri fontes fluentes au-
reis glebis. Melior quæ hoc fert aurum, anima. Nō
enim in hæc regna, sed in ea quæ sursum sunt, au-
rum simul concedit, ornatusque fit ecclesiæ dei. Ex
hoc auro gladius efficit spiritus, gladius per quem
draco abiecatur. Ex hoc fonte lapides promanant
preciosi, qui ad caput assumuntur regis. Ne igitur
negligamus tantas diuitias, sed inferamus elec-
mosynā cū largitate, ut cōsequamur misericordiā dei.
Gratia & miserationibus unigeniti illius filij, cui
etiam gloria, honor, & imperium, cum sancto spi-
ritu in seculorum, Amen.

Selectiores de eleemosyna sententiae ex utro-
que testamento.

Esaiæ quinquagesimo octavo. Frange esurien-
ti panem tuum, & egenos, uagosque induc in
domum tuam. Cum uideris nudum, operieū,
& carnem tuam ne despixeris, tunc erumpet quasi
mane lumen tuum, & sanitas tua citius orietur, &
anteibit faciem tuam iustitia tua, & gloria domini
colliget te, tunc inuocabis, & dominus exaudiet te.
Clamabis, & dicet: Ecce adsum, q̄a misericors sum
dominus deus tuus. Et paulo post: Cum effuderis
esurienti animam tuam, & animam afflictam re-
pleueris, orietur in tenebris lux tua. Et tenebræ
tuæ erunt sicut meridies.

DE E L E E M O S Y N A.

Et requiem dabit tibi dominus tuus semper, & implebit splendoribus animam tuam, & osña tua liberabit. Deuteronomio 15. Si unus de fratribus tuis, qui moratur intra portas ciuitatis tuæ, in terra quæ dominus deus datus est tibi, ad paupertatem pervenit, non obdurabis cor tuum, nec cõtrahes manum, sed aperies eã pauperi, & dabis mutuum, quo cum indigere prospexeris. Et iter: Nō deerunt pauperes habitationis tuæ. Idcirco præcipio tibi, ut aperias manum fratri tuo pauperi egeno. Deuteronomio 23. Ingressus uineâ proximi tui, comedes uinas quantum tibi placuerit, foras autem ne efferas tecum. Si intraueris segetem amici tui, franges spicas, & manu conteres, falce autem non metes. Leuitici 19. Cum messueris fruges terræ tuæ, non tonderebis usque ad solum superficiem terræ, neque remanentes spicas colliges, neque in uinea tua racemos, & grana decidentia congregabis, sed pauperibus et peregrinis carpenda dimittes. Ezchiae 16. Ecce hæc fuit iniqitas Sodomæ sororis tuæ, supbia, saturitas panis, & abundantia, & ocium ipsius & filiarum eius, & manum egeno & pauperi non porrigebat. De Abdemalech Hieremiam e lacu subducente non ad uerbum, sed tamen ita ferme. Quia fecisti misericordiâ liberabo te in die illa uastationis, & non traderis in manus uirorum, quos tu formidas, & gladio non cades, sed erit anima tua in salutem, quia in me habuist fidutiam, Hieremiat 39. Psalmus 40. Beatus uir qui intelligit super egenum & pauperem, in die mala liberabit eum dominus. Psalmus 36. Iunior fui, etenim senui, & nō uidi iustum derelictum, & se-

DE E L E E M O S Y N A.

men eius quærens panē. Tota die miseretur & com-
modat, & semen illius in benedictione erit. Prover-
biorum 3. Honora deum de tua substantia, & de pri-
mitijs omnium frugum tuarē da pauperibus, & im-
plebuntur horrea tua saturitatē, & uino redunda-
bunt torcularia tua. Qui pauperem calumniatur cō-
uitium facit eius factori, & honorat deum quisquis
miseretur pauperis. Proverbiorum 14. Alias con-
temnit proximum peccator. Et beatus erit qui mi-
seretur calamitosi. Qui obstruit aurem pauperum
clamori, clamabit ipse uicissim, nec exaudiet. Pro-
verbiorum 21. Mitte panem tuum super transeun-
tes aquas, quia post tempora multa inuenies. Eccle-
siastes 11. Eleemosyna patris nō erit in obliuione,
nam pro peccato matris restituetur tibi bonum, &
in iustitia ædificabitur tibi, & sicut in sereno gla-
cies, soluentur peccata tua. Eccle. 3. Ignem ardentiē
extinguit aqua, & eleemosyna resistit peccatis, &
deus prospector est eius qui reddit gratiā. Eccle.
3. Fili eleemosynam pauperis ne defraudes, & oculos
tuos ne transuertas à paupere. Eccle. 4. Ante
mortem benefac amico tuo, & secundum vires tuas
exporrigens da pauperi, Eccle. 4. Eleemosyna uiri
quasi sacculus cum ipso, & gratiam hominis quasi
pupillam conseruabit, & postea resurget, & retri-
buet illis retributionem unicuique in caput ipsorū,
& conuerteret in inferiores partes terræ. Eccle. 17.
Conclude eleemosynam in corde pauperis: & hæc
pro te exorabit ab omni malo, Eccle. 29. Super scu-
tum potentis & super lanceam aduersus inimicum
tuum pugnabit eleemosyna, Eccle. 29.

DE E L E E M O S Y N A.

Speciosa misericordia dei in tempore tribulatiōis,
quasi nubes plenae in tempore siccitatis, Eccle. 33.
Ex substantia tua face eleemosynam, & noli auer-
tere faciem tuam ab ullo paupere: ita enim fiet: ut
nec a te auertatur facies domini. Quomodo potue-
ris, ita esto misericors. Si multum tibi fuerit, abun-
danter tribue, si exiguum tibi fuerit, etiam exiguum
libenter impartiri stude. Præmium enim bonum ti-
bi thesaurizas in die necessitatibus: quoniam eleemo-
syna ab omni peccato & morte liberat, & non pa-
tietur animam ire in tenebras, Tobiæ quarto.

Fidutia magna erit coram summo deo eleemosy-
na, omnibus facientibus eam, Tobiæ quarto. Bona
est oratio cum ieiunio, & eleemosyna magis quam
thesaurus auri. Tobiæ duodecimo. Cornelius Cen-
turio erat faciens eleemosynas multas plebi, & de-
precans Deum semper, Actorum decimo. Orati-
ones tuæ, & eleemosynæ tute ascenderunt in memo-
riam in conspectu Dei, Actorum decimo. Cum fa-
cis eleemosynam, noli tuba canere ante te, sicut hy-
pocritæ faciunt in synagogis & in uicis, ut honori-
ficiantur ab hominibus: Amen dico uobis, recepe-
runt mercedem suam. Te autem faciente eleemosy-
nā, nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua, ut sit
eleemosyna tua in abscondito, & pater tuus qui ui-
det in abscondito reddet tibi, Matthæi sexto.

Matthæi decimo: Qui suscepit prophetam &cet.
Quem locum sane quam luculenter explicat Chry-
ostomus sermone uigesimooctavo, de decollatio-
ne Iohannis Baptistæ, sub calcem.

Mat. 19. Si uis perfectus esse, uade & uende omnia q̄

DE E L E E M O S Y N A.

habes &c. & habebis thesaurū in cælo. Lucæ uero
18. & Matt. 6. Nolite thesaurizare nobis thesauros
in terra, ubi erugo & tinea demolitum, & ubi fures
effodiunt & furantur, thesaurizate autem uobis the-
sauros in cælo, ubi nec erugo, nec tinea demoli-
tur, & ubi fures non effodiunt & furantur. Quod
superest date eleemosynam, & ecce omnia mun-
da sunt uobis, Luc. undecimo. Vendite quæ posside-
ris, & date eleemosynā, &c. Lucæ 12. Animi pro-
ptitudo, iuxta quicquid illud est quod possidet ali-
quis accepta est, non iuxta id quod non possidet. 2.
Corinth. 3. 2. Corinth. 9. Qui parce seminat, parce
& metet. Qui seminat in benedictionibus, de bene-
dictionibus & metet. Et iterum: In omnibus sem-
per omnem sufficientiam habentes, in omne opus bo-
rum, sicut scriptū est: Dispergit dedit pauperibus,
iustitia eius manet in seculum seculi. Det misericor-
diā dominus Onesiphori domui, quia sæpe me
refrigerauit, & catenam meam non erubuit, sed
cum Romam uenisset, sollicite me quæ siuit & inue-
nit. Det illi dominus inuenire misericordiam a deo
in illa die. 2. Timot. cap. primo. His qui diuites sunt
in præsenti seculo, præcipe ne clauso sint animo, neq;
spem ponant in diuitijs incertis, sed in deo uiuente,
qui præbet nobis omnia affatim ad fruendum, &
benefaciant, ut diuites sint in operibus bonis, ut fa-
ciles sint ad impertiendum, libenter communican-
tes, recondentes sibi ipsi s fundamentum bonum in
posterum, ut apprehendant æternam uitam, pri. Ti-
moth. sexto. Lib. coll. Soc. I. n. Paderborn. a. 1610.

F I N I S.

